

**STUDIEHEFTE UTGITT AV
PALESTINAKOMITEEN I NORGE**
VÅREN 2013

**FOR ET
FRITT
PALESTINA**

INNHALDSFORTEGNELSE

5	SIONISMEN
9	KONFLIKTENS OPPHAV: IMPERIALISME OG KOLONIALISME
11	DE PALESTINSKE FLYKTNINGENE
15	OKKUPASJONEN
20	TIDSLINJE FOR KONFLIKTEN
22	MUREN
28	GAZA
32	DEN PALESTINSKE FRIGJØRINGSKAMPEN
38	EIN DEMOKRATISK STAT
43-45	SOLIDARITETSARBEIDET: ANTISEMITTISME ELLER ANTI-SIONISME? SOLIDARITET - IKKE VELDEDIGHET HVORFOR BOIKOTTE ISRAEL?
47	STUDIEARBEIDET
49	NYTTIGE ADRESSER

FOR ET FRITT PALESTINA PALESTINAKOMITEENS STUDIEHEFTE 2013

Utgitt våren 2013

Palestinakomiteen i Norge har hatt sterk økning i aktivitet og medlemmer de siste årene. I det dagspolitiske arbeidet kan ofte de langsiktige linjene komme i bakgrunnen. Dette heftet gir en innføring i komiteens politiske grunnlag for gamle, nye og fremtidige medlemmer.

Dette studieheftet er en oppdatert versjon av Palestinakomiteens studiehefte fra 2010.

Redaksjonen for dette heftet har vært:
Magne Hagesæter (redaktør), Geir Gustad, Line Snekvik og Arne Apold.

Bidragstere:

Jan Briseid, Torstein Dahle, Ebba Wergeland, Helga Hvidsten, Peder Martin Lysestøl, Ingrid Baltzersen, Else Jerdal, Arne Apold og Kjersti Nordby.

Bladbunad: Thomas Lie-Gjeseth

Palestinakomiteen i Norge
Frivillighetshuset, Kolstadgata 1, 0652 Oslo
www.palestinakomiteen.no
sekretariat@palestinakomiteen.no

INNLEDNING

Om studieheftet

Dette studieheftet er ment å være et utgangspunkt for å få grep om hva Palestina-saken dreier seg om, hvordan den israelske undertrykkelsen av palestinerne oppstod, og hva som er dens drivkrefter. Heftet gir også et kort innblikk i hva Palestina-komiteen gjør for å støtte palestineres rettigheter i kampen mot israelsk okkupasjon, fordrivelse, kolonialisme og apartheid. Dette første innledende kapittelet er ment som en oppsummerende introduksjon til heftet som helhet.

Historien i et nøtteskall

Den såkalte Israel-Palestina-konflikten er først og fremst en territorial konflikt mellom staten Israel og det palestinske folket. Opprettelsen av staten Israel har sitt opphav i europeisk kolonialisme, antisemittisme og tanken om at hvert folk skal ha sin egen stat. Europeiske forhold førte til opprettelsen av sionismen og innflyttingen av europeiske jøder til det palestinske området i Midtøsten (det historiske Palestina).

Sionismen var (og er) en ideologi og politisk bevegelse som arbeidet for en jødisk stat i det historiske Palestina. Den massive innflyttingen av europeere i et område som var dominert av muslimske arabere førte naturlig nok til konflikt med lokalbefolkningen, spesielt fordi innflytterne samtidig kom med en intensjon om å etablere en stat som var ekskluderende overfor ikke-jøder. Lokalbefolkningen identifiserte seg samtidig i økende grad som et eget folk; det palestinske folk.

Staten Israel ble etablert på bekostning av palestinerne

Den jødiske befolkningen i Palestina mer enn doblet seg under britisk kontroll, fra rundt 56.000 i år 1917 til ca. 650.000 i 1948. Jødene utgjorde da omtrent en tredjedel av Palestinas samlede befolkning. Lanseringen av FNs delingsplan utløste den første, største og viktigste krigen i Palestina-konflikten, nemlig 1948-krigen. Den ble muliggjort på grunn av maktvakuemet som oppstod

ved avviklingen av det britiske styret i Palestina. Krigen førte til ødeleggelsen av det palestinske samfunnet, begynnelsen på det palestinske flyktningproblemet, og opprettelsen av staten Israel.

Staten Israel ble etablert på 77 prosent av det historiske Palestina, dvs. 22 prosent større enn det FNs delingsplan hadde foreslått. Egypt og Jordan tok kontrollen over resten.

1948-krigen førte til at rundt 750.000 palestinere mistet sine hjem. Flyktningene utgjorde ca. halvparten av den palestinske folket, men innenfor det området som ble staten Israel var det hele 90 prosent av palestinerne som ble fordrevet. Krigen muliggjorde etnisk rensing av palestinere i tråd med det sionistisk prosjektet.

Sionistbevegelsen, som etablerte staten Israel, ødela det palestinske samfunnet med viten og vilje fordi det var palestinsk. De anså palestinsk identitet og tilstedeværelse som et hinder for etableringen av en såkalt jødisk stat med jødisk identitet og tilstedeværelse. Over 500 palestinske landsbyer ble ødelagt i prosessen. Palestinerne kaller 1948-krigen for «katastrofen» («al-Nakba»), og representerer begynnelsen på den israelske undertrykkelsen som palestinerne er offer for i dag.

Israels okkupasjon av dagens Palestina

Da krigen endte i januar 1949, satt Israel igjen med et landområde som var 77 prosent av det historiske Palestina, altså 22 prosent større enn det FNs delingsplan hadde foreslått. Det er likevel disse 77 prosent som utgjør det folkerettslige anerkjente Israel i dag. Egypt og Jordan tok kontrollen over resten av Palestina i løpet av krigen i 1948.

Den neste krigen var den såkalte seksdagerskrigen i 1967. Da mistet ca. 300.000 palestinere sine hjem. Israel tok Gaza og Sinai-ørkenen fra Egypt, Vestbredden med Øst-Jerusalem fra Jordan, og deler av Golanhøyden fra Syria. Etter seksdager-

skrigen kontrollerte Israel dermed mer enn hele det historiske Palestina, med det resultat at om lag én million palestinere var bosatt på okkupert område under israelsk styre. Bortsett fra Sinai, er disse områdene fortsatt okkupert av Israel i dag.

Palestinsk motstand er en kamp om rettigheter

Krigen i 1948 og 1967 la hovedgrunnlaget for palestineres motstandskamp i ettertid, en kamp som har både vært i tråd med og i strid med folkeretten. Folkeretten gir palestinerne rett til væpnet motstand mot okkupasjonen. Samtidig legger folkeretten visse begrensninger på hva som anses som lovlig væpnet motstand. Den palestinske motstandskampen utføres i dag hovedsakelig med ikkevoldelige midler. Israelerne på sin side har en opplevelse av at palestinsk vold motiveres først og fremst av et hat mot jøder. Dette bidrar til at Israel opprettholder okkupasjonspolitikken, som ses på som en nødvendighet for å bevare sikkerheten til israelske jøder. Samtidig er det ideologiske, politiske og økonomiske drivkrefter som opprettholder okkupasjonen og de apartheidstrukturerne som palestinerne undertrykkes av.

Studieheftets inndeling

Kapitlene som følger går videre inn på de ulike tingene som har blitt nevnt ovenfor – sionismen, kolonialismen og konfliktens opphav, de palestinske flyktningene, okkupasjonen og apartheidmuren, og til slutt den palestinske frigjøringskampen, med et spesielt fokus på BDS-kampanjen og Palestinakomiteens rolle. BDS står for boikott, deinvesteringer og sanksjoner, og er de viktigste virkemidlene Palestinakomiteen kan jobbe med som en del av, og i solidaritet med, palestineres frigjøringskamp.

Kilde: FN-sambandets nettside globalis.no (2016)

Foto: Synne Dahl

SIONISMEN

1 Sionismen veks fram

Den sionistiske rørsla vaks fram i Europa i siste del av 1800-talet som eit svar på dei utfordringane dei europeiske jødane stod overfor. Målet var ei nasjonal gjenfødning av det jødiske folket i landet til forfedrane etter to tusen år i eksil. Denne strategien vart òg omtala som å normalisera situasjonen for jødane, det vil seia å samla jødane på eit eige territorium med sitt eige statsapparat. Eit normalt jødisk samfunn var eit samfunn der jødane var i fleirtal og der dei politiske institusjonane var jødiske.

Strategien var eit svar på det som var situasjonen for jødane; dei var spreidde i mange land; dei var i mindretal i alle landa; dei var forfølgde, undertrykka og diskriminerte; dei vart regelrett myrda i pogromar – av di dei var jødar. Eit eige land der dei var i fleirtal og som dei sjølv styrte, ville gjera slutt på avhengigheita av andre. Løysinga låg i å gjera det jødiske folket til ein «vanleg» nasjon lik dei andre nasjonane.

Sionismen har like frå dei fyrste forsøka på å formulera den jødiske nasjonalstaten i Palestina og til i dag, stått overfor tre grunnleggjande spørsmål:

- 1) Kva er og kven høyrer til den jødiske nasjonen?
- 2) Korleis såg ein jødisk stat ut?
- 3) Kva skulle ein gjera med dei folka som budde i Palestina?

2 Heilaggjeringa av Landet

Den 4 november 1995 vart Israels statsminister Yitzhak Rabin skoten og drepen. Drapsmannen heitte Yigal Amir og høyrde til den religiøse busetjarrørsla. I rettssalen forsvarte han drapet som eit religiøst påbod og viste til religiøse utlegningar som sa at den jøden som gjev jødanes land til fienden, skal drepast. Nokre månader før drapet hadde ein del rabbinarar på Vestbreidda lagt fram ei kunngjering som sa at Yitzhak Rabin i halakisk tyding var ein moser – ordrett tyder det ein som «overbringer» eller «leverer» – og at den som overbringer Landet Israel til fienden, forspiller sitt liv.

Fem veker tidlegare, den 28 september, hadde Rabin signert Oslo II-avtala. Det var to år sidan handtrykket mellom Arafat og Rabin, som stadfesta prinsippet om å bytta territorium for fred. Rabin ville gje tilbake delar av dei okkuperte områda til palestinarane. Med det vart han ein forrædar mot det jødiske folket. Det var viktigare at Landet var jødisk enn at palestinarane anerkjente staten og garantere fred.

3 Den jødiske staten

Staten Israel vart erklært oppretta den 14. mai 1948, dagen før det britiske mandatet over Palestina skulle opphevast. I uavhengighetserklæringa heiter det: «Vi erklærer med dette etableringa av den jødiske staten i Palestina, som skal heita Medinath Yisrael» (Staten Israel). Formuleringa «den jødiske staten» var grundig drøfta av det provisoriske statsrådet,

Theodor Herzl

Eit normalt jødisk samfunn var eit samfunn der jødane var i fleirtal og der dei politiske institusjonane var jødiske.

Arthur Balfour, Storbritannias utenriksminister i 1917.

ארגון צבאי לאומי

«Den eneste løsningen» står det på denne plakaten av den sionistiske terrororganisasjonen Irgun fra 1935. Den viser et kart over det britiske mandatområdet Palestina og Jordan.

Israels første statsminister, David Ben-Gurion.

Golda Meir

og eit framlegg om å utvida til «suveren uavhengig jødisk stat i Palestina» vart avvist. Forklaringa ligg i forholdet mellom dei jødane som bur i Israel og dei som bur utanfor Israel. Det er heilt avgjerande for sionismen at den jødiske staten er til for det jødiske folket, eit folk som var, og er, territorielt spreidd. I 1948 var 10 % av verdas jødar busette i Israel. Men dei 90 % av nasjonen som var i eksil var like mykje del av nasjonen, og staten skulle vera til for dei like mykje som for innbyggjarane innanfor statens grenser. Det var eit mål at alle jødar skulle busetja seg i Israel, men det var òg klart for alle at dette ikkje var realistisk.

Staten Israel skil seg frå alle andre statsdanningar i verda ved at han definerer seg som staten til eit folk som for ein stor del ikkje bur i staten og som ikkje har tenkt å bu i denne staten, og som er fullverdige statsborgarar i andre land. Alle jødar har rett til å venda «heim». Denne retten er formulert i Lova om tilbakevending, vedteken 5 juli 1950 og der fyrste paragraf seier: «Ein kvar jøde har rett til å immigrera til landet». Lova om tilbakevending er nær knytt til Nasjonalitetslova, som gjev ein kvar jøde som kjem til Israel i kraft av Lova om tilbakevending rett til israelsk statsborgarskap. Dette er ikkje vanlege immigrasjonslover, det er lover som berre gjeld for jødar, og staten Israel har også lover som regulerer immigrasjon for andre enn jødar.

Staten Israel har inga grunnlov, trass i at dette var eit krav frå FN og styresmaktene lova at det skulle utformast ei grunnlov som slo fast og sikra demokratiske rettar for borgarane. Forsøka på å laga ei grunnlov stranda på motstand frå dei nasjonalreligiøse, som hevda at ein jødisk stat var forplikta på Torah og at ei lov i strid med Torah var ugyldig i ein jødisk stat. Dei sekulære partia vart stilt til veggs: Om dei ikkje ville vera jødar, kva rett hadde dei då til å vera i Palestina? Til erstatning vart det utforma eit sett av grunnleggjande lover (basic laws), der Lova om tilbakevending og Nasjonalitetslova er dei mest sentrale. Staten Israel har altså eit lovverk som gjev særlege rettar til alle som er del av den jødiske nasjonen, også utanfor statens territorium, og desse rettane går framfor rettane til israelske statsborgarar.

Forpliktinga overfor det jødiske folket er årsaka til at det i folkeregisteret og i israelske pass er registrert tre ulike identitetar; religion, nasjonalitet og statsborgarskap. Berre slik kan staten samstundes vera ein stat forplikta overfor den jødiske nasjonen og ein demokratisk stat for alle israelske statsborgarar. Kor demokratisk ein slik

stat faktisk er og kan vera, har vore drøfta så lenge staten Israel har eksistert, til tider intenst og opprivande.

I formuleringa «den jødiske staten i Palestina» ligg det altså at staten er til for det jødiske folket – den jødiske nasjonen. Ein «suveren, uavhengig» stat hentar legitimiteten sin frå statsborgarane og folkeviljen slik det kjem til uttrykk i val. Den jødiske staten i Palestina er ikkje ein slik suveren og uavhengig stat, men ein reisepass for å samla den jødiske nasjonen på sitt eige territorium. Retten til territoriet, Eretz Israel, har jødane som jødar – ikkje av di dei er israelske statsborgarar.

4 Det jødiske folket

Når staten er til for den jødiske nasjonen og gjev særlege rettar eksklusivt for denne nasjonen, er det avgjerande å skilja mellom jødar og ikkje-jødar. Kva er ein jøde – kven er jøde? Etter statsetableringa førte spørsmål om identiteten som jøde til opprivande debattar og til fleire langvarige rettssaker.

Sionismen som vart forma i Europa sist på 1800-talet var ei sekulær rørslé med eit sterkt element av moderniseringsvilje. Den normale jødiske nasjonen som skulle samlast i Palestina, hadde ikkje noko til felles med dei gamaldagse og religiøst styrte jødiske samfunna i Aust-Europa på 1800-talet. Førebiletet var dei opplyste, moderne og sekulære samfunna i Vest-Europa, der det nasjonale språket, den nasjonale kulturen og den nasjonale karakteren var det som gjorde ein nasjon til ein nasjon. Det var difor ikkje berre snakk om å samla jødane, sionismen var og eit prosjekt for å transformera jødane til ein moderne og vanleg nasjon.

Utfordringa for sionistane var frå starten, og er framleis, kva som særkjenner den jødiske nasjonen og som gjer nasjonen

---

Staten Israel har inga grunnlov, trass i at dette var eit krav frå FN og styresmaktene lova at det skulle utformast ei grunnlov som slo fast og sikra demokratiske rettar for borgarane.

Det var for mange arabarar i alle delar av Palestina til at ein jødisk stat kunne vera jødisk og demokratisk.

jødisk. Kva er det som definerer den jødiske identiteten, kva er det som gjer eit menneske til ein jøde, kva er forskjellen mellom ein jøde og ein som ikkje er jøde? For å kunna omtala jødane som ein nasjon – og som éin nasjon – måtte det nasjonale/jødiske kjenneteiknet vera felles for alle jødar.

Det fanst ikkje noko slikt felles identitetsmerke for alle jødane, bortsett frå jødedommen. I heile sionismens historie har spørsmålet om jødedommens plass i og betydning for den jødiske identiteten vore ei utfordring. Religiøse jødar har stått mot sekulære jødar, og religiøse jødar har ulike syn på den jødiske identiteten etter om dei høyrer til dei ortodokse, dei konservative eller dei liberale – eller den nyare messianske busetjarrørsla som har vakse fram etter okkupasjonen av Vestbreidda i 1967.

I dag vil mange meina at det å bu i Israel, vera israelsk statsborgar og snakka hebraisk må vera prov nok på at ein normal jødisk nasjon er blitt til. Sionismen har nådd målet sitt. Men for andre er dette ikkje rett, sionismen har ikkje nådd målet sitt. Det var ikkje ein israelsk nasjon som var målet, det var den fysiske samlinga av verdas jødar i eit jødisk samfunn styrt av ein jødisk stat. Staten Israel er til for jødane i verda. Om lag halvparten av verdas jødar er borgarar i Israel. Den andre halvparten har statsborgarskap i andre land, dei fleste i USA, men den jødiske staten er til også for desse jødane. Innafor grensene til den jødiske staten bur det om lag ein million menneske som ikkje er jødar. Dei er israelske statsborgarar, men dei høyrer ikkje til den jødiske nasjonen.

5 Landet – Eretz Israel

Eksistensen av palestinarane og deira tilknytning til Palestina er sionismens akilleshæl. At det budde folk i Palestina visste sionistane frå første stund. Kva ein skulle gjera med den lokale befolkninga var det ulike meininger om. Theodor Herzl skreiv om arabarane i Palestina som ein realitet, men heller nedlatande. Han meinte at dei etter litt tid ville

setja pris på den moderne sivilisasjonen og velstandsauken som jødane ville bringa med seg. Han såg ikkje føre seg nokon konfrontasjon eller motstand, og meinte at det ville vera plass til arabarane òg – om enn berre som individ og ikkje som eit kollektiv med eigen kulturell og nasjonal identitet.

Fleire andre var bekymra over den lokale befolkninga og særleg over den manglande interessa for dette spørsmålet blant dei sionistiske leiiarane. Dei vart endå meir bekymra når dei skjøna at Palestina var tett befolka og at det budde arabarar i alle delar av landet. Sionistrørsla var aldri eksplisitt på korleis dei såg føre seg at ein skulle ordna forholdet mellom dei innflyttande jødane og den lokale befolkninga. Mange skauv problemet vekk til ei fjern framtid. Det kanskje viktigaste leinga gjorde, var å ikkje snakka om dette – eller snakka det vekk med vage formuleringar.

Ein nyare generasjon av israelske historikarar, dei såkalla revisjonistane, har vist at problemet med ei eksisterande befolkning var godt kjent av den sionistiske leiinga, både dei som arbeidde i Palestina før statsetableringa og dei som arbeidde internasjonalt for å få støtte til prosjektet sitt med å etablere ein heim for jødane i Palestina. Dei viser òg at strategien til dei leiiande i sionistrørsla heile tida var å få arabarane vekk frå det territoriet som skulle verta ein jødisk nasjonalheim/stat. Det demografiske problemet har sionistane erkjent heile tida. Det var for mange arabarar i alle delar av Palestina til at ein jødisk stat kunne vera jødisk og

demokratisk.

Fordrivinga av 750 000 palestinarar i 1948-49 var eit resultat av planlagd politikk og militær strategi – og den gongen var det arbeidarsionistane som hadde hegemoniet. Israelske historikarar har vist at det frå arabisk side var ei rekkje initiativ og tilbod om å finna løysingar, men alle vart avviste av Israel. Krigen vart meir omfattande og varte lenger fordi Ben Gurion såg at det var mogleg å tømme område for folk.

Då den israelske hæren erobra Vestbreidda, Golanhøgda og Sinai i juni 1967, oppstod straks spørsmålet om kva ein skulle gjera med dei nye territoria. Problemet var ikkje jorda, men folka som budde der. Dei som ville ha ein demokratisk stat, ville gje tilbake dei erobra områda. Dersom ein innlemma dei okkuperte områda i staten, ville fleirtalet av borgarane i Israel vera ikkje-jødar. Korleis kunne ein slik stat vera jødisk – og samstundes demokratisk?

6 Religion og nasjon

Dei religiøse jødane har alltid hevda at for jødane kan ikkje religion og nasjon skiljast – ein kan ikkje vera del av den jødiske nasjonen utan å tilhøyra den jødiske religionen. Den jødiske nasjonen kan ikkje gje plass til andre religionar. Det er den jødiske religionen som definerer nasjonen. I dette ligg det at ein jødisk stat ikkje kan vera multi-religiøs og multi-nasjonal. Den kan heller ikkje vera sekulær og demokratisk. I dei store debattane om jødisk identitet dei fyrste åra etter 1948, var dei nasjonalreligiøse opne om dette og sa rett ut at demokratiet og individuelle borgarrettar måtte vika om det kom i konflikt med omsynet til den jødiske nasjonen. Sekulære jødar må underordna seg lover og reglar for ein jødisk stat og eit jødisk samfunn.

Dette religiøse standpunktet aksepterte mange sekulære jødar fordi dei ikkje

kunne forklara kva anna som skulle definere ein jøde. Mange sekulære jødar meinte at det må vera nok å bu i landet, ha hebraisk som morsmål og den jødiske historia som kulturell arv. Det spørsmålet dei stadig vart konfronterte med, var: med kva rett bur me i dette landet som Gud lova jødane om me ikkje vil vera jødar?

Medlemmer av den jødisk-amerikanske gruppen Jewish Voice for Peace.

Ein grunn til den vedvarande meiningsbrytinga om jødisk identitet, og konsesjonane til dei religiøse partia frå dei sekulære, er det vanskelege spørsmålet om retten til landet. Gjev ein opp forståinga av den jødiske nasjonen som eit religiøst definert folk, finst det – for jødane sjølve – ingen legitime grunnar til koloniseringa av Palestina. Retten til Landet har jødane frå Gud, som ein del av pakten mellom Gud og det utvalde folket. Om jødane bryt denne pakten, og til dømes vert ein nasjon som alle andre, er dei ikkje lenger jødar og kan ikkje hevda nokon særskild rett til Landet. Det er det jødiske folket som legitimerer retten til Landet. Dersom folket i Landet Israel ikkje er «jødisk» – kva rett har dei då til det landet som Gud lova jødane? Kva rett hadde dei til å fjerna dei som budde i Palestina i 1947-48, øydeleggja landsbyane deira og konfiskera jorda deira?

7 Ein demokratisk stat?

Kan ein jødisk nasjonalstat samstundes vera ein demokratisk stat? Nokre hevdar at så lenge jødane er i fleirtal kan staten vera både jødisk og demokratisk. Ein kan gje like sivile og politiske rettar til alle borgarane utan at det jødiske ved samfunnet går tapt. Det er vanskelegare å innrømme nasjonale rettar for ikkje-jødane, eller med andre ord innrømme palestinarane ein kollektiv status og identitet som eit folk og ein nasjon.

Den sionistiske løysinga på det jødiske problemet er eit ekko av den nasjonale tidsalderen i Europa. Dei europeiske nasjonale rørslene bidrog til å gjera situasjonen vanskelegare også i dei mest liberale landa og for dei jødane som hadde vald assimilering og rekna seg som franskmenn eller tyskarar av nasjonalitet. Dei assimilerte jødane omfatta både ateistar og truande jødar. Dei truande handterte identitetsspørsmålet ved å skilja mellom ein nasjonal og ein religiøs identitet – «franskmann ute – jøde i synagogen».

I den jødiske staten i Palestina kan derimot ein jøde ikkje vera «israelar ute – jøde i synagogen». Sionismen har måtta akseptera den religiøse forståinga av den jødiske nasjonen. Den jødiske nasjonen er religiøst avgrensa og kan ikkje gje plass til ikkje-jødar. Sionismen er difor ein nasjonalisme som føreset einskap mellom Folket, Landet og Nasjonen.

For at staten skal vera ein jødisk nasjonalstat må han gje særskilte rettar for den jødiske nasjonen, også for delen av nasjonen som lever i diasporaen. Rettane til diasporajødane går framfor rettane til dei borgarane i staten som ikkje er del av den jødiske nasjonen. Dersom Israel bryt banda til jødane i diasporaen, vil det vera eit brot med sionismen. Så lenge banda til diasporaen går føre banda til borgarane i staten, kan Israel ikkje vera ein demokratisk stat.

Israel er udemokratisk både overfor ikkje-religiøse jødar og overfor ikkje-jødar. Dei sekulære jødane må tola religiøs tvang og eit sivil lovverk som er religiøst bestemt. Ikkje-jødane står utanfor nasjonen. Ei rekkje sosiale, økonomiske og politiske ordningar er organisert gjennom nasjonale institusjoner for jødane og ikkje av staten for alle borgarane.

Det er eksklusiviteten og forretten for jødar som gjer staten Israel til ein diskriminerande og udemokratisk stat. Den «positive diskrimineringa» av jødar over heile verda er ikkje mogleg utan ei negativ diskriminering av dei som står i vegen for eit mononasjonalt og monoreligiøst jødisk samfunn i Landet Israel.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Davis, Uri (1989): Israel: An Apartheid State. Zed Books.
Rosenberg, Gøran (1998): Det tapte landet. Israel – en personlig historie. Aschehoug
Shlaim, Avi (2000): The Iron Wall. Israel and the Arab World. Penguin Books

? STUDIESPØRSMÅL

1. Kan sionismen være demokratisk?
2. Drøft konflikten mellom sekulær sionisme og jødisk religion
3. Hva gjør en jøde til en jøde?

KONFLIKTENS OPPHAV: IMPERIALISME OG KOLONIALISME

1 Imperialisme

Imperialisme er navnet på en form for stormaktspolitikk som tar sikte på å vinne herredømme utover egne grenser (imperium=keiserrike). Imperialisme handler om å sikre seg tilgang til råvarer og markeder, samtidig som man hindrer andre i å få samme tilgang. I moderne tid gjelder det ikke minst å sikre seg tilgangen til olje og oljereservene i verden.

De store europeiske statene som dominerte verden på slutten av 1800-tallet, førte en slik imperialistisk politikk. Verdens land-områder var i løpet av noen hundre år blitt «oppdaget» av europeerne, erobret og kolonisert. Skulle de europeiske stormaktene ha nye områder nå, måtte de erobre dem fra andre stormakter ved krig og utpresning.

2 Veikrysset mellom verdensdelene

Palestina ligger i et område som stormakter gjennom alle tider har ønsket kontroll over. Der finner vi spor etter europeiske korsfareres erobringer og etter det ottomanske rikets lange storhetstid. Fra 1800-tallet gikk det store ottomanske riket i oppløsning. Gjennom fire hundre år hadde det bundet sammen et område som på det meste strakte seg fra Ungarn til sørsjippisen av den arabiske halvøya, og fra Algerie til grensa mot Iran, med sentrum i Konstantinopel. Geografisk ligger området i «veikrysset» mellom Europa, Asia og Afrika. Den som kontrollerer det, kontrollerer både handelsveier og strategiske områder for militær kontroll. For England på slutten av 1800-tallet gjaldt det å sikre veien til deres viktigste koloni, India. Men også Frankrike og Tyskland så økonomiske og strategiske fordeler i å splitte opp det gamle riket og ta kontroll. Mange midler ble tatt i bruk, for eksempel militære intervensjoner under påskudd av å skulle «beskytte» de forskjellige religiøse gruppene i regionen mot hverandre. Franskmennene erklærte seg for eksempel som den katolske kirkens beskyttere, mens tyskerne gikk inn når druserne var truet.

Jerusalem. Foto: Rusty Stewart, Flickr/CC

3 England og Frankrike deler det ottomanske riket

Men det var 1.verdenskrig som ble slutten for den ottomanske perioden, og begynnelsen på vestmaktenes overtak i området. Alt i 1916 ga engelskmennene med den såkalte MacMahon-Hussein avtalen et slags løfte om selvstendighet til arabiske ledere etter

krigen, mot at de deltok på britisk side mot sine egne herrer i Konstantinopel. Men britene og franskmennene hadde allerede i 1912 inngått avtaler seg imellom om hvordan den ottomanske regionen skulle deles, uten hensyn til araberne. De tok også hensyn til tsarens Russland, som var interessert i isfrie havner i sør. Tyskerne satset i stedet på å støtte de ottomanske lederne for å vinne kontrollen i området gjennom dem.

Britene hadde i 1902 annektert området rundt den viktige Suez-kanalen, og ønsket å styrke stillingen ved å ta kontroll over Palestina. I 1916 inngikk Storbritannia, Frankrike og tsar-Russland det som siden er blitt kalt Sykes-Picot-avtalen, og som på mange måter fortsatt bestemmer kartet i Midt-Østen. Avtalen ble kjent for verden da bolsjevikene etter revolusjonen i Russland i 1917 offentliggjorde tsar-Russlands hemmelige avtaler. Dermed var også litt av britenes dobbeltspill overfor araberne kjent. Sykes-Picot avtalen delte området i britiske og franske områder. Den ble satt ut i livet da britiske styrker i 1917 erobret Jerusalem og tok kontrollen i Palestina, mens Frankrike okkuperte Libanon og Syria i 1918-20. Plottet ble velsignet av Folkeforbundet i 1922, for der hadde den 1.verdenskrigens vinnere makten. De nyerobrete områdene ble lagt under Englands og Frankrikes formynderstyre som

Gaza. Foto: Rusty Stewart, Flickr/CC

«mandatområder». Krigsbyttet ble delt i samsvar med Sykes-Picot-avtalen.

4 En europeisk koloni som nasjonalhjem for jøder

En tredje avtale er viktig for å forstå Palestina-konfliktens røtter i imperialistmaktens politikk. Den politiske sionistbevegelsen som ble etablert sist på 1800-tallet av den østerrikske journalisten Theodor Herzl, ville etablere en nasjonalstat etter europeisk modell for verdens jøder, men som en koloni under stormaktens beskyttelse. Sionistlederne presenterte det faktisk som en «løsning» for Europas antisemitter som ville kvitte seg med jødene, og den første politiske støtten til sionistenes koloniseringsdrømmer kom fra antisemittene: keiser Wilhelm II (Østerrike-Ungarn) og jødeforfølgeren Phlevo i tsar-Russlands regjering.

I Vest-Europa var støtten mye mindre, og mest basert på medfølelse med de forfulgte øst-europeiske jødene. Men etterhvert fant den britiske regjeringen ut at sionistene kunne tjene imperiets interesser. I 1917 underskrev den britiske Balfour-regjeringen en erklæring som lovet sionistbevegelsen et «nasjonalhjem for jøder» i Palestina. Britenes hensikt med Balfouererklæringen var blant annet å vinne støtte blant russiske jøder som de mente hadde stor politisk innflytelse både på tsar-styret, og på bolsjevikbevegelsen. Den britiske regjeringen mente Russland var nødvendig for å demme opp for Tyskland i øst. Men de så også mer langsiktige muligheter for å kunne sikre sine posisjoner i Midt-Østen med en sionist-koloni. Den eneste opposisjonen kom fra regjeringens eneste jødiske medlem, Edwin Samuel Montagu. Han skrev mot avtalen, under den talende overskriften «On the Anti-Semitism of the Present Government». Det fantes jo ingen jødisk nasjon, og et slikt

«nasjonalhjem» utenfor Europa ville bare få landene i Europa til å forsøke å kvitte seg med jødene. Det ville også kreve at man fordrev de opprinnelige innbyggerne, mente Montagu.

Balfour-erklæringen hadde et viktig forbehold. Opprettelsen av et nasjonalhjem måtte ikke krenke rettighetene til den lokale befolkningen. Men når det kom til stykket, var det visst ikke så viktig likevel, verken for britene eller sionistbevegelsen.

5 Kolonisering – og stormaktsløsninger

Ved slutten av 1. verdenskrig utgjorde jødene (palestinske og europeiske) mindre enn 10 % av befolkningen og eide 2 % av jorda. Sionistene organiserte systematisk kolonisering av det britiske mandatområdet. Kolonisering var fortsatt oppfattet som en normal europeisk virksomhet, Europa var vant med å behandle afrikanere, arabere og asiater som mindreverdige. Sionistene fulgte europeiske tradisjoner. Eiendomsforholdene under det ottomanske styret var annerledes enn i Europa, det var vanlig å ha bruksrett uten eiendomsrett. Dette utnyttet sionistene ved å kjøpe jorda fra store jordeiere som gjerne var bosatt i en av de store byene, for eksempel i Beirut. Deretter fordrev de nye eierne den lokale befolkningen som bodde på jordeiendommen og som i generasjoner hadde dyrket jorda mot å betale avgift til jordeierne. Før Palestina ble delt med en FN-vedtak i 1947, utgjorde jødene omlag en tredel av befolkningen og eide 6 % av jorda.

6 Imperialismen lever videre i en globalisert verden

I dag snakkes det mer om globalisering enn om imperialism. Det sies at vi blir mer og mer avhengige av hverandre. Derfor må vi rette oss etter de store i verden. Globalisering framstilles ofte som et slags automa-

tisk resultat av de store mulighetene vi har i dag for reising, handel og kontakt på kryss og tvers av hele kloden. Men hvis denne avhengigheten er noe som er påtvunget verdens folk av de mektigste statene ved hjelp av urettferdige handelsavtaler eller militære trusler, er det riktigere å snakke om imperialism. Det var og er både mulig og nødvendig å kjempe mot stormakter som vil påtvinge andre sin vilje. Det var og er både mulig og nødvendig for palestinerne å kjempe mot sionistenes kolonisering og okkupasjon, og mot imperialistmaktene som gjorde og gjør prosjektet mulig: først Storbritannia, og fra 2. verdenskrig fram til i dag, USA og deres allierte.

Palestinerne sammenlikner i blant sionistene med korsfarerne fra Europa: Den dagen moderlandene mister interessen for dem, vil de bli oppslukt av og bli en del av den arabiske verden.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Nils Butenschön. Midtøsten Imperie-fall, statsutvikling, kriger. (Oslo 2008, Universitetsforlaget)
Waage, Hilde Henriksen (2013): Konflikt og stormaktspolitikk i Midtøsten. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

? STUDIESPØRSMÅL

1. Hva er bakgrunnen for Vestens støtte til Israel?
2. Fins det andre alternative forklaringer på konfliktens opphav, og dens drivkrefter?
3. Hva betyr de historiske røttene til konflikten for solidaritetsarbeidet vårt?

DE PALESTINSKE FLYKTNINGENE

**Fra 1948 til 1949 ble 750 000 pal-
estinerne fordrevet fra det området
som ble dagens Israel. Staten Israel
har siden hindret dem i å vende
tilbake til sine hjemsted. Palesti-
nakomiteen krever at de får vende
tilbake.**

1 Palestina under Britisk mandat

I 1917 lovet kolonimakten Storbritannia sionistene et jødisk nasjonalhjem i Palestina. Det sionistiske prosjektet gikk ut på å skaffe seg kontroll over territoriet og fjerne den opprinnelige befolkningen. Under nazistenes jødeforfølgelser i Europa økte innvandringen til Palestina. Mellom 1929 og 1939 kom 250 000 nye immigranter. Etter hvert utviklet sionistene i Palestina politikken med raske, ulovlig bosetninger. Detaljer om disse første utpostene, satt opp i løpet av et døgn med vaktårn og det hele, finnes i «A Civilian Occupation – The Politics of Israeli Architecture». Boka anslår at det ble opprettet 56 slike sjokkbosetninger mellom 1936 og 1939.

Foto: UNRWA

Foto: UNRWA

Sionistenes ekspansive koloniseringspolitikk ble møtt med omfattende motstand fra den palestinske befolkningen. Fra 1936 var det et regelrett opprør. For å slå ned det voksende palestinske opprøret, overførte britene stadig flere tropper. Britene var brutale, og de fikk stoppet opprøret. I 1939 var restene av det palestinske lederskapet i landflyktighet. Sionistene fikk en gyllen sjanse til ytterligere kolonisering, og de grep den.

2 Delingsplan og etnisk rensing

Etter den andre verdenskrig fikk FN i oppdrag å løse konflikten. Jødeforfølgelsene og holocaust begynte å bli kjent for verden. FN imøtekom raskt sionistenes krav om en jødisk stat i Palestina. Etter den storstilte innvandringen hadde den jødiske befolkningen nå økt fra 24 000 (4,5 prosent) i 1882 til 550 000 (35 prosent) i 1947. FNs delingsplan av 1947 (UN General Assembly Resolution 181) la opp til en jødisk stat på 58 prosent av Palestina, og en arabisk stat på 41 prosent, samt at Jerusalem-området fortsatte under FN-mandat. Sionistene godtok delingsplanen offisielt, men bare som et utgangspunkt for videre ekspansjon der de kunne oppnå målet om en stat der de var i suverent flertall. Palestinerne på sin side nektet å godta at størsteparten av deres land skulle gis bort av stormaktene til det som var en nylig innvandret minoritet. Da Storbritannia trakk seg ut 15. mai 1948, erklærte sionistene den israelske staten. De hadde da allerede satt i gang en storstilt planmessig etnisk rensing som

etter hvert skulle gi dem kontroll over 78 prosent av landet. Den israelske historikeren Ilan Pappé har beskrevet hvordan de sionistiske militsene utviklet Plan D (Dalet på hebraisk) som gikk ut på å drive flest mulig pal-estiner ut av landet. Palestinerne ble jaget på flukt eller transportert ut av de sionistiske militærgruppene eller flyktet på grunn av massakrer, som i Deir Yassin 9. april 1947. 531 palestinske landsbyer og 11 byer ble tømt. De fleste ble ødelagt for å hindre beboerne i å vende tilbake, mens andre ble overtatt av jødiske innvandrere.

Israelske myndigheter hevder at palestinerne ble oppfordret til å flykte av regjeringene i de arabiske nabolandene, men det har aldri blitt dokumentert. Derimot finnes det mye dokumentasjon på at fordrivingen eller «omplasseringen» av palestinerne var planlagt. David Ben-Gurion, Israels første statsminister, uttrykte det slik: «med tvungen omplassering ville vi få et veldig stort område for bosetting. Jeg støtter tvungen omplassering. Jeg ser ikke noe umoralsk i det». (Morris, Righteous Victims s 144)

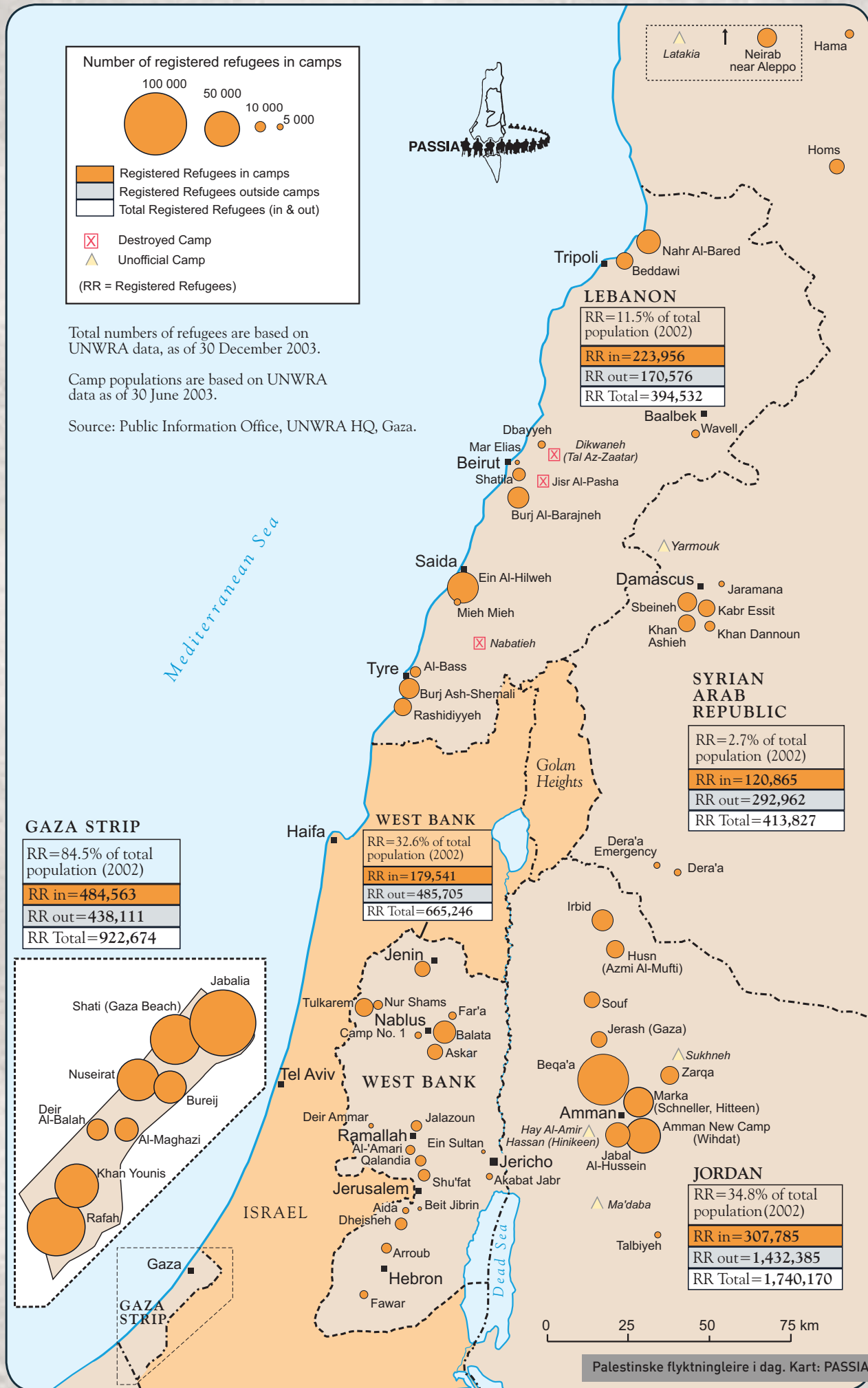
Palestinerne ble fordrevet til de arabiske nabolandene og til den delen av Palestina (Jerusalem, Vestbredden og Gaza) som ikke ble erobret av sionistene i 1948. Noen er også interne flyktninger i Israel: De forlot landsbyene sine, men ble værende bak våpenstillstandslinjen. De ble nektet å vende tilbake til landsbyene sine, og jorden ble konfiskert. Som flyktninger regnes også de som ble fordrevet under seksdagerskrigen i 1967 (ca 300 000) samt person-

Foto: UNRWA

Palestinian Refugees - Area of UNRWA Operations

er som har forlatt eller blitt deportert fra de okkuperte områdene (6000) og nektes å vende tilbake.

UNRWA (United Nations Relief and Welfare Agency) ble opprettet av FN i 1949 for å ta seg av flyktingenes humanitære behov. Registrerte flyktninger (fra 1948) har tilgang til blant annet sykehus, skoler, og matrasjoner gjennom UNRWA.

Det nøyaktige antallet palestinske flyktinger er vanskelig å anslå. Bare UNRWA har ført registre. Ifølge FN er det anslått at 726.000 palestinere (75 % av Palestinas arabiske befolkning) ble flyktinger i 1948-49.

3 Jødisk innvandring

Etter at palestinere var fordrevet, kom det jødiske innvandrere og erstattet dem. I løpet av årene 1948 til 1951 innvandret 687 000 jøder; frem til 1966 innvandret ytterligere 569 000 jøder til staten Israel. Overlevende fra Europa og jøder fra arabiske land utgjorde store grupper. Jødene i arabiske land som Irak var godt integrert og var i utgangspunktet ikke interessert i å emigrere. Den israelske staten arbeidet derfor aktivt for å få jødene i de arabiske landene til å komme til Israel. Sionistiske undergrunnsbevegelser oppfordret til emigrasjon og spredde rykter og skremmels- og hetskampanjer. Sionistenes krig mot palestinere laget også mange steder problem for jødene. Ca 445 000, rundt to tredjedeler av de arabiske jødene utvandret til Israel i de første årene etter opprettelsen av staten. Mellom 1989-2000 innvandret nesten 1 mill. jøder fra det tidligere Sovjetunionen.

4 Flyktingleirene i dag

I dag teller de palestinske flyktingene med sine etterkommere om lag 7 millioner på verdensbasis. Av dem er 4,6 millioner registrert av UNRWA. Mange av de registrerte flyktingene er spredd i de til sammen 58 flyktingleirene i Jordan (10), Libanon (12), Syria (9), Vestbredden (19) og Gaza (8). Fra utdrivelsen i 1947-48 tok det flere år før alle flyktingene hadde fått telt. I dag består leirene av permanente bygninger av betong og murstein. Nye generasjoner har vanskelig for å etablere seg i det avgrensede området leirene er; bygging av nye hus skjer bare i høyden. I de aller fleste leirene kontrollerer militæret all gjennomgang inn og ut av leirene, og det må søkes tillatelse for utenforstående som skal besøke leiren. I Libanon har flere av leirene blitt rene slumområder der det også bor fattige libanesere og irakiske flyktinger. De sivile rettighetene varierer

fra land til land. I Libanon har flyktingene, på grunn av den anspente demografiske balansen mellom kristne og muslimer, blitt nektet statsborgerskap og har yrkesforbud i en rekke høytstående yrker. I Jordan får de fleste flyktingene statsborgerskap, men blir aktivt holdt borte fra alle viktige offentlige og politiske maktposisjoner.

5 Flyktingenes rettigheter

FNs resolusjon 194, punkt 11 fra 1948 fastslår flyktingenes rett til tilbakevending: «beslutter at flyktinger som ønsker å vende tilbake til sine hjem og leve i fred med sine naboer skal ha adgang til å gjøre dette så raskt som praktisk mulig og at erstatning skal betales for eiendommen til dem som velger å ikke vende tilbake og for tap av eller skade på eiendom... og at dette skal godtgjøres av regjeringene eller ansvarlige myndigheter.»

Arne Overrein skriver i Vardøger 29-04: «Det er dette vedtaket som i utgangspunktet fastslår palestinernes rett til tilbakevending og som FNs generalforsamling i alle år har bekreftet. De arabiske land stemte mot resolusjonen i sin helhet i 1948 fordi den impliserte en anerkjennelse av Israel, men ble seinere dens sterkeste forsvarere. Denne resolusjonen vil være et sentralt grunnlag for en endelig fredsløsning i Midtøsten. (...) Resolusjon 194 gir en individuell rett til alle som på grunn av konflikten i 1948 måtte forlate sine hjem og sin eiendom, inklusive deres etterkommere. Tilsvarende har palestinere som forlot sine hjem i seinere kriger den samme retten. Retten til tilbakevending gjelder dessuten uansett hvilken statsmakt – Israel eller en eventuell annen stat – som behersker området de flyktet fra. Og det gjelder uansett om årsaken til at palestinere forlot sine hjem var frivillig, slik Israel hevder, eller om den var et resultat av etnisk rensing, slik Israels kritikere og stadig flere historikere har hevdet. Retten

Resolusjon 194 gir en individuell rett til alle som på grunn av konflikten i 1948 måtte forlate sine hjem og sin eiendom, inklusiv deres etterkommere.

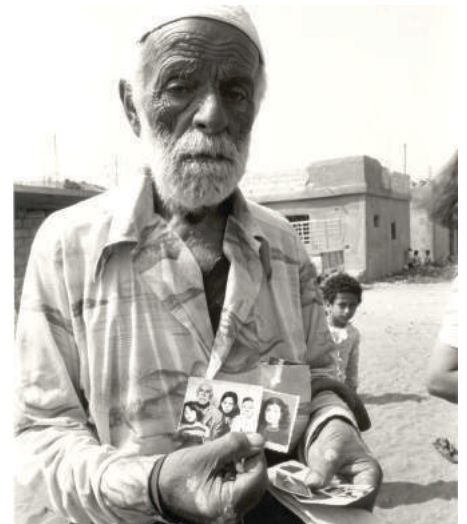

Foto: UNRWA

Foto: UNRWA

til tilbakevending er en sjølstendig rett – den finnes blant annet i Menneskerettserklæringen av 1948 og i konvensjonen om sivile og politiske rettigheter fra 1966. Det er en rett som er blant de mest fundamentale, nemlig retten til å bo der man bor. Den gjelder i krig (for sivile) som i fred. Den er sjølsagt forenlig, men ikke identisk med det palestinske folkets rett til sjølbestemmelse gjennom sin egen stat og trenger ikke nødvendigvis en palestinsk stat for å bli realisert. Først etter at PLO begynte å vurdere en tostatsløsning på konflikten, dvs. en løsning der staten Israel fortsatt består, er denne distinksjonen mellom individers rett til tilbakevending og folkets rett til en stat, blitt viktig.

Israel har siden 1948 systematisk hindret at de palestinske flyktingene, spredd over en rekke land, skulle kunne vende tilbake. Dette er skjedd ved å ødelegge

forlatte landsbyer og ved en rekke lover som legaliserer overtakelse av «forlatt» palestinsk eiendom og ved immigrasjon-slover som tillater alle jøder, men ingen palestinere å bosette seg i Israel. Israel har nektet både tilbakevending og enhver kompensasjon for det tap palestinerne har lidd. Holdningene i det sionistiske toppsjiktet er at flyktningproblemet skal glemmes ved at flyktningene søker statsborgerskap i andre land. Tidligere statsminister Shamir sa i 1992 følgende: «uttrykket 'tilbakevendingssrett' er en tom frase som er fullstendig meningsløs. Det vil aldri skje på noen måte eller i noen form. Det finnes bare en jødisk tilbakevendingssrett' til Israels land».

6 Er retur mulig?

Fordrivelsen og ødeleggelsen av landsbyene skjedde for å få en jødisk majoritet i den nye staten. Den israelske staten har aldri påtatt seg ansvaret for de palestinske flyktningene og mener at verden og de omkringliggende araberstatene må løse problemet.

Argumenter mot tilbakevending er blant annet: Israel hevder at det har vært en befolkningsutveksling, fordi mange jøder innvandret fra arabiske land. De palestinske landsbyene eksisterer ikke lenger, der er det nå israelske kibbutzer og bosetninger. Man kan ikke skru tiden tilbake, osv. Hvis flyktningene tillates å vende tilbake vil det ødelegge den israelske statens jødiske karakter.

Befolkningsutvekslingen var ønsket av sionistene, ikke palestinerne, og var aldri del av en avtale. Det er riktig at man ikke kan skru tiden tilbake. Men det bør være mindre vanskelig å skru den 60 år tilbake,

enn 2 000 år. Flyktningenes retur vil kreve mange kompromiss. Hvor de palestinske flyktningene som velger å vende tilbake skal bosettes, og om israelske jøder må flyttes på, er noe som må løses ved forhandlinger.

Palestinakomiteen ønsker en stat (eller to stater) med like rettigheter for alle, ikke en apartheid-stat, slik staten Israel er nå. Etter vår mening må målet om en eksklusivt jødisk stat oppgis.

	ISRAEL	OKKUPERT OM-RÅDE	UTENFOR ISRAEL/PALESTINA	VERDENSBASIS
JØDER	5 430 000	501 000	7 400 000	13 400 000
PALESTINERE	1 623 000	4 108 631		
FLYKTNINGER	420 000	2 015 855	5 000 000 (ca.)	7 000 000 (ca.)
PALESTINERE TOTALT	1 623 000	4 108 631	5 503 313	11 200 000

Kilder: Israel's Central Bureau of Statistics (2012), Palestinian Central Bureau of Statistics (2010), BADIL (2006), World Jewish Population (2010).

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Abulhawa, Susan og Ragnhild Eikli (2010): *Morgen i Jenin*. Oslo: Aschehoug.
 Hanafi, Sari og Are J. Knudsen (2011): *Palestinian refugees : identity, space and place in the Levant*. London: Routledge.
 Hellstrom, Lars Gosta (red.) (1980): *Palestina : en bakgrund till Mellanosternkonflikten* Ordfront, Palestinagrupperna i Sverige.
 IMEU, Institute for Middle East understanding; (2011): *FAQ on the Nakba* <http://imeu.net/news/article001237.shtml>.
 Overrein: «Kampen om folkeretten» Abstrakt forlag 2. opplag 2007
 Overrein: «Palestinakonflikten og folkeretten» Vardøger 29-04.
 Pappé, Ilan (2006): *The ethnic cleansing of Palestine*. Oxford: Oneworld.
 PASSIA (2004): *Palestinian refugees*. Spesial bulletin <http://www.passia.org/publications/bulletins/Refugees/index.htm>.

STUDIESPØRSMÅL

1. Hva er de viktigste argumentene for palestinernes rett til å vende tilbake?
2. Er det noe som gjør tilbakevendingen vanskelig?
3. Noen israelvenner hevder det var en "befolkningsutveksling" som skjedde, siden jøder fra arabiske land måtte flytte til Israel. Har denne påstanden noe for seg?

OKKUPASJONEN

1 Seksdagerskrigen

Etter seksdagerskrigen i 1967 okkuperte staten Israel Vestbredden og Gaza. I november same året vedtok trygging-srådet i FN samrøystes resolusjon 242 som kravde israelsk tilbaketrekking frå okkuperte område. Men staten Israel har aldri etterlevd denne resolusjonen. I staden har Israel ikkje berre annektert Golanhøg-dene og Aust-Jerusalem, men i praksis og innlemma store deler av dei okkuperte områda i sitt territorium. Okkupasjonen bryt med internasjonal rett, og den inneber det som ofte vert omtalt som eit demo-grafisk problem for staten Israel: At staten på eine sida definerer seg sjølv som ein jødisk nasjon, samstundes som den jødiske nasjonen gjennom den faktiske annek-teringa av palestinske område kan få ein ikkje-jødisk majoritet. Mange vil og meine at den langvarige okkupasjonen verkar demoraliserande på det israelske samfunnet, at den er med på å

utvikle rasisme. I det følgjande skal eg først kort seie litt meir om resolusjon 242 før eg går nærmare inn på dei ulovlege jødiske nybyggarkoloniane i dei okkuperte områda, busetjingar som truleg er det fremste hinderet for ei løysing. Teksten til FN-resolusjon 242 og den fjerde Genève-konvensjonen av 1949, som i høgste grad vedkjem okkupasjonen, er lagt ved denne artikkelen.

2 FN-resolusjon 242

I det politiske spelet om Midtausten er ord og formuleringar viktige. Sikre og godkjente grenser er ord som vert brukt i resolusjon 242. Israel sine internasjonalt godkjente grenser er grensene etter våpenkvila i 1949. Kva som skulle vere sikre grenser er derimot meir uklart. I skrivande stund (2013) bygg staten Israel ein mur mot dei okkuperte områda. Den offisielle grunngevinga for muren er tryggingssyn. Men når muren dels er byggd

langt inn på okkupert land, inneber dette ei ein-sidig, ny grensesetjing frå Israel si side. Den internasjonale domstolen i Haag har då og erklært muren ulovleg (i 2004) etter at FN fekk saka inn for domstolen.

Som resolusjon 242 er formulert på engelsk («Withdrawal ... from territories occupied in the recent conflict ...») står det ikkje eksplisitt alle okkuperte område. Dette vert frå enkelte hald utlagt som at resolusjonen ikkje krev tilbaketrekking frå alle områda Israel okkuperte i 1967. Kva område resolusjonsteksten i så fall viser til, vert det derimot ikkje sagt noko om. Ei vanleg innvending mot denne tolkinga er elles ein parallell: Dersom du går tur med hunden din i ein park, og det står eit skilt om at hundar skal førast i band, er det då slik å forstå at nokon hundar skal førast i

band, eller gjeld det alle hundar? Men snarare enn tilbaketrekking er det den israelske busetjingspolitikken som i mange år har stått på dagsorden.

Framveksten av busetjingar i dei okkuperte områda.

Ein februar dag i 1994 går ein mann væpna med maskinpistol inn i Abraham-moskeen i den palestinske byen Hebron sør på Vestbredden. Namnet hans er Baruch Goldstein, han er amerikansk jøde, lege av yrke, no busett i busetjinga Kiryat Arba utanfor byen. Goldstein skyt ned og drep 29 muslimar i bønn før han sjølv blir overman-na og drepen. Goldstein var ikkje berre ein ekstremist. Han kom frå eit miljø som tillet slike handlingar; eit miljø som har sine røter tilbake til 1967.

Dei første israelske busetjingane kom kort tid etter seksdagerskrigen. I byrjinga vart dei i hovudsak lagt til område med lite og spreidd palestinsk busetjing. Dei skulle vere militære utpostar, ein del av eit ytre

Israelske tropper inspiserer et ødelagt fly under seksdagerskrigen. Foto: Wikipedia Commons.

Område okkupert av Israel under seksdagerskrigen i 1967. Kart: PASSIA.

Kontrollpost utanfor Nablus. Foto: Rusty Stewart, Flickr/CC

Kolonien Ma'ale Adumim i Øst-Jerusalem.
Foto: Decode Jerusalem, Flickr/CC

forsvarsverk. Men relativt fort kom òg sivile (ideologiske) busetjingar, etablert av grupper som hadde ei overtyding om at det var rett å busetje seg på Vestbredden. Mest kjent av desse er kanskje busetjinga Kiryat Arba som vart etablert i 1971. I busetjingar som denne finn ein dei ytterleggåande, folk som ikkje går av vegen for å nytte vald for å nå måla sine, som ikkje går av vegen for å drepe om så er.

Fleire busetjingar i dei okkuperte områda kom utover på 70-talet, ofte som eit resultat av at den veksande settlarrørsla etablerte nye busetjingar for så i neste omgang å presse den israelske regjeringa til å godkjenne desse. Men først i 1977, då Likud overtok regjeringsmakta frå Arbeidarpartiet, skyt bygginga av busetjingar fart. Folk som hadde arbeidet sitt i Israel skulle bu på Vestbredden, i sovebyar. Alle palestinske senter skulle omringast av jødiske koloniar. Dei okkuperte områda skulle koloniserast.

I dag ligg dei israelske nybyggarkoloniane over heile Vestbredden. Jordbruksland er tatt og er berre tilgjengeleg for jødar, vegar vert bygd berre for israelararmed det for auge å knytte nybyggarkoloniane tettare saman, og tettare til staten Israel. Dei israelske nybygggarane er underlagt andre

lover enn den palestinske folkesetnaden, portforbod kan verte innført for palestinarar i eit område, men ikkje for busetjarane. Som den sørfranske jussprofessoren John Dugar har peikt på i ein rapport til FN 29. januar 2007: Vestbredden i dag er eit apartheidsystem minst like ille som det som var i Sør-Afrika.

3 Kven er busetjarane

Busetjarane vert ofte delt i to grupper: Dei som er der av økonomiske grunnar, og dei som er der av ideologiske. Staten Israel har lagt til rette for busetjing i dei okkuperte område ved at husvære er subsidiert, rimelege lån osv. For kanskje tre fjerdedelar av busetjarane er dei økonomiske motiva avgjerande.

Den siste fjerdedelen er dei ideologiske busetjarane, dei som meiner at Gud har gjeve Palestina til jødane. Følgjeleg er det å busetje seg på okkupert jord å oppfylle Guds vilje. Så får internasjonal lov kome i andre rekke. Dei ideologiske busetjarane finn ein i første rekkje i Gaza (fråflytta hausten 2005), rundt byane Nablus, Hebron og elles i meir isolerte område.

4 Jordovertaking

Det er fleire måtar busetjarane har skaffa seg jord på i dei okkuperte områda: Støre deler av jordbrukslandet på Vestbredden var ikkje registrert med eigarskap når Israel okkuperte området i -67. Dette hadde historiske grunnar som at eit jordområde kunne vere felleseige for ein landsby, tradisjon sa kven som skulle dyrke. Eller det var skattemessige, eller andre grunnar for at eigendomsrett til jord ikkje var registrert. Tidleg på 80-talet erklærte så staten Israel all uregistrert jord for statsland, for i neste omgang å gje den same jorda vidare til busetjarane.

Jenin. Foto: Rusty Stewart, Flickr/CC

Okkupanten støtta seg her på ei gamal ottomansk lov som sa at all jord som ikkje var registrert, tilhørde staten. Andre område kunne verte erklært for avstengt militært område, følgjeleg fekk ikkje palestinske bønder tilgang til desse. Med hjelp av ei anna lov frå den ottomanske perioden som sa at jord som ikkje var dyrka, tilhørde staten, overtok okkupanten og denne jorda. Ei israelsk lov frå 1950 som seier at jord som tilhørde palestinarar som har flykta er «fiendtleg eigedom», og at denne kan administrerast av okkupanten, og i siste instans seljast vidare, er òg brukt. Den israelske organisasjonen Peace Now publiserte i november 2006 rapporten «Breaking the law in the West Bank» som seier at 32 % av jorda som busetjarane har, opphavleg har vore i privat palestinske eige.

Omkring 70 % av Vestbredden er no konfiskert av Israel (ulike kjelder har litt ulike tal). Men under 20 % er brukt til busetjingar. Det resterande er israelsk «statsland», utilgjengeleg for ikkje-jødar.

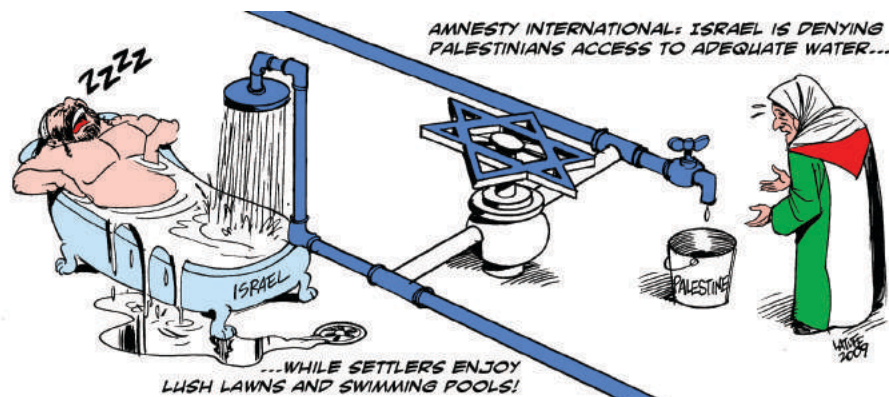
5 Vald

Busetjarane står mange stader for ein ekstrem valdsbruk mot den palestinske lokalbefolkninga. Rein terrorisering i tyding av at folk kan verte banka opp, inventar i hus øydelagt og så vidare er meir enn rikeleg dokumentert av menneskerettsorganisasjonar som B'Tselem.

I seinare år har angrep mot palestinske bønder som haustar oliven vorte stadig

Vestbredden i dag er eit apartheidsystem minst like ille som det som var i Sør-Afrika.

John Dugar, i ein rapport til FN 29. januar 2007

Tegning: Latuff, www.latuff2.deviantart.com

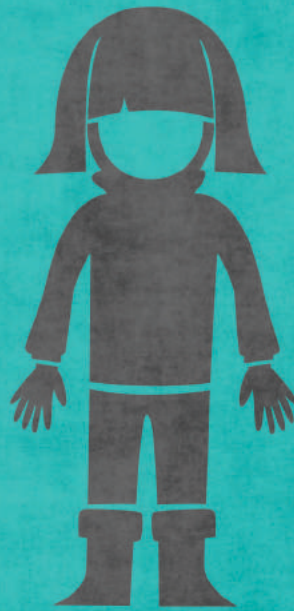
Jason

I WAS BORN AT CLEVELAND CLINIC

Camille

I WAS BORN AT ST VINCENT DE PAUL HOSPITAL

Rami

I WAS BORN AT QALANDIA CHECKPOINT

BETWEEN 2000 AND 2005*

67 PALESTINIAN MOTHERS WERE FORCED TO GIVE BIRTH AT ISRAELI MILITARY CHECKPOINTS. 36 BABIES DIED.

- Many Palestinian women in isolated areas now resort to home births, or relocate to stay with relatives closer to a hospital in the weeks before they expect to give birth.
- The UN has supported training for midwives to reach some of these women, but has failed to address the underlying Israeli restrictions on Palestinian movement.
- As of June 2012, there remained 542 obstacles to Palestinian movement in the West Bank, including 61 permanent military checkpoints. For many Palestinians living there it is impossible to access a hospital without crossing an Israeli checkpoint.

*There has not been a systematic monitoring of child births at checkpoints since 2005. However, further cases continue to be reported, including reference by the UN Human Rights Council to cases in 2008 and 2009.

SOURCES

PA Ministry of Health, 2006. Annual Report: Health Status in Palestine 2005, p83. <http://www.moh.ps/?lang=1&page=46&id=9>

UN-HRC, 2009. The issue of Palestinian pregnant women giving birth at Israeli checkpoints: Report of the High Commissioner for Human Rights

UN-HRC, 2010. Report on the issue of Palestinian pregnant women giving birth at Israeli checkpoints

UNFPA, 2007. Checkpoints Compound the Risks of Childbirth for Palestinian Women. (accessed 7 January 2013)

UNOCHA, 2012. West Bank Movement and Access Update (September 2012), p15, p32

VISUALIZING PALESTINE

WWW.VISUALIZINGPALESTINE.ORG, JANUARY 2013. SHARE AND DISTRIBUTE FREELY, CREATIVE COMMONS BY-NC-ND 3.0 LICENSE.

 @visualizingpal
fb.com/visualizingpalestine

meir vanleg. I Hebron, der busetjarane og har flytta inn i sjølve byen, er valden særdeles ille. B'Tselem offentliggjorde i 2006 tal som viser at meir enn 40 % av palestinske husvære i byen var fråflytta og over 75 % av palestinsk forretningsdrift lagt ned, som følgje av dei vanskelege tilhøva.

6 Ulike lovverk

Busetjarane i dei okkuperte områda og den palestinske lokalbefolkninga er underlagt ulike lovverk. Førstnemnde er israelske stasborgarar og under israelsk lov, den palestinske befolkninga er underlagt ei blanding av ottomansk og jordansk lov, og dinest tallause militære forordningar. Den israelske jusprofessoren og tidlegare medlem av Knesset, Amnon Rubinstein, oppsummerte i 1984 situasjonen med følgjande ord: «There are Israeli citizens with full rights and there are non-Israeli non-citizens with non rights» (Zertal, Idith og Akiva Eldar: 2007).

Vatn er mangelvare i området, hausten 2009 vert sagt at vasstanden i kjelda Tiberiassjøen er seks meter under normalt nivå. Ein rapport publisert av Amnesty International i 2009 peikar på at dei israelske busetjarane i snitt brukar 300 liter vatn per dag per person, det tilsvarande talet for ein palestinar er 70 liter. Busetjarane kan ha symjebasseng i områda sine samstundes som den palestinske befolkninga har vanskar med å få løyve til å bore brønner for å dekkje minstebehovet for vatn.

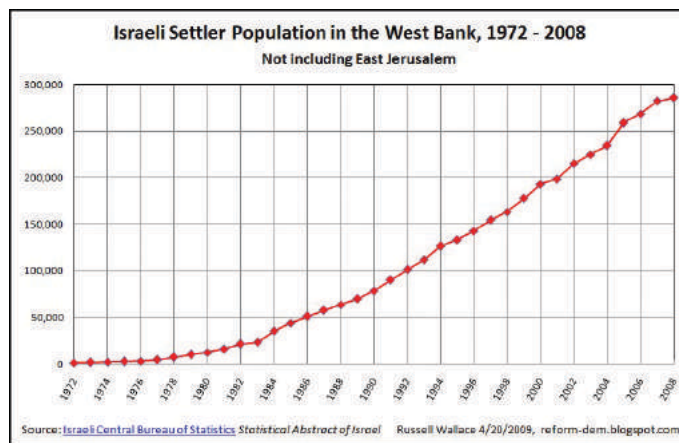
7 Fakta

I 2012 var det 136 offisielle busetjingar i dei okkuperte områda, av dei 12 i Jerusalem. I tillegg kjem rundt 100 uoffisielle, såkalla upostar. Desse er ofte første steg på vegen til etablering av nye busetjingar, og eit uttrykk for det som i alle år har vore taktikken til busetjarrørsla: Å etablere fakta på bakken for så i neste omgang å få desse godkjent.

Som grafen (Israeli Settler Population in the West Bank, 1972 - 2008) viser har talet på ulovlege nybyggar auka jamt i alle år, tida rundt Osloavtalen i 1993 ikkje noko unntak. Ifølge den israelske menneskerettsorganisasjonen B'Tselem var det ved utgangen av 2010 501 856 nybyggar på Vestbreidda: 190 425 i Aust-Jerusalem og 311 431 på resten av Vestbreidda. Veksten i folketalet i busetjingane er meir enn to og ein halv gongar større enn i Israel, høvesvis 4,9 og 1,9 prosent. Det stemmer altså ikkje, som israelske politikarar til tider har hevda, at auken i talet på settlarar kjem frå ein naturleg befolkningsvekst.

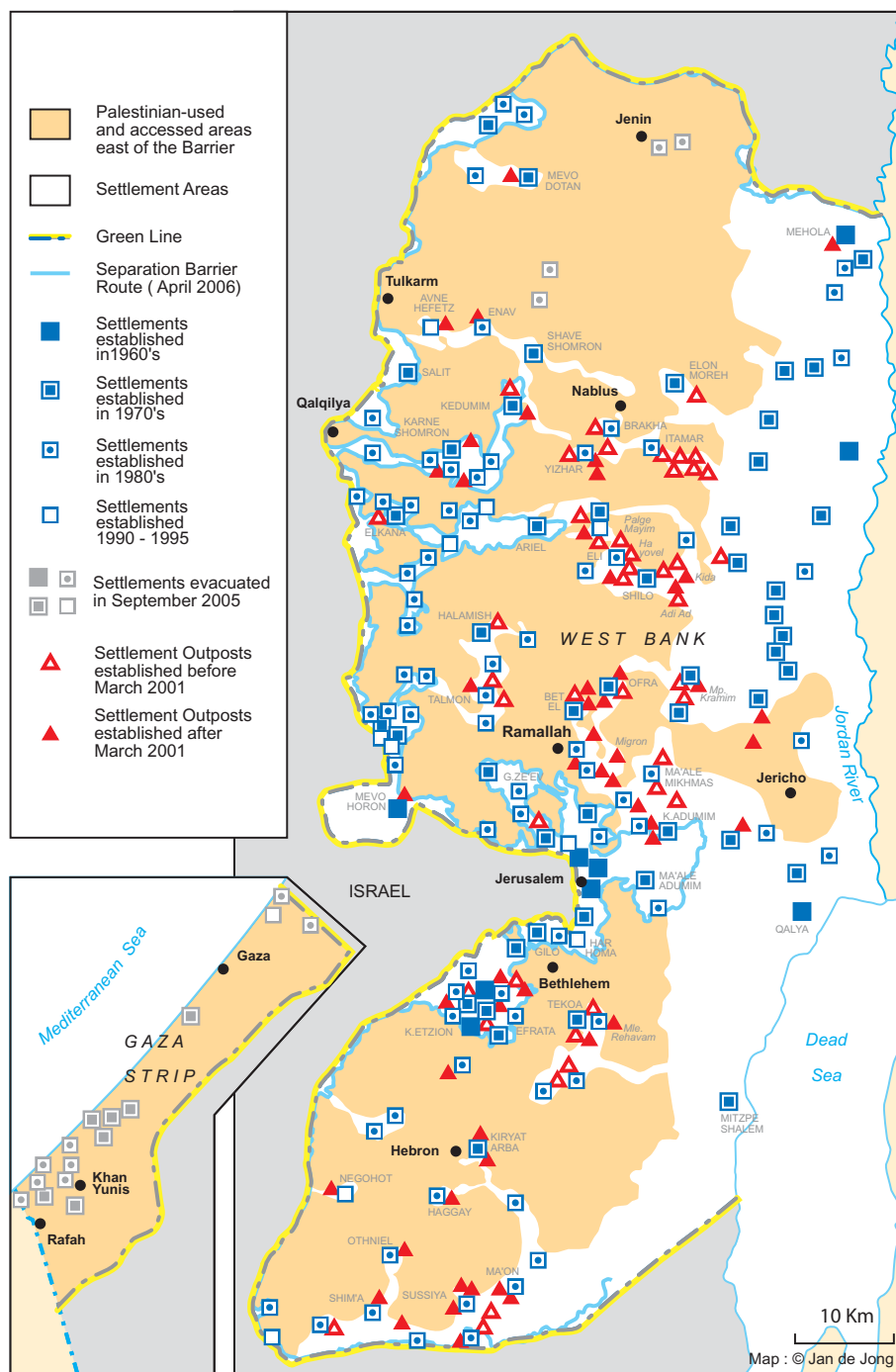
8 Først okkupere, så stele

Busetjingane på Vestbreidda er i strid med internasjonal lov. Dei er grunnlagt på stolen palestinsk jord. Busetjingane inneber eit vedvarande overgrep mot grunnleggande rettar for palestinarane som retten til å bevege seg fritt, retten til å eige, høvetil å betre eigen livssituasjon og retten til sjølvstyre. Som den israelske

Russel Wallace (2009), reform-dem-blogspot.com

Settlements Established and Evacuated 1967 - 2008

Kart: Foundation for Middle East Peace, www.fmep.org

Jabalia flyktningleir, Gaza-stripa 1988.
Foto: Croma, Flickr/CC

menneskerettsorganisasjonen B'Tselem skriv i ein artikkel: Busetjingane i dei okkuperte områda har skapt eit system for separasjon og diskriminering som saknar sidestykke sidan apartheidregimet i Sør-Afrika.

Skiftande israelske regjeringar har gjennom åra ikkje vist den minste vilje til å stoppe utbygginga, tvert imot har talet på busetjarar auka jamt sidan bygginga for alvor skaut fart i 1977. Viljen til å fjerne dei synest ikkje å vere til stades korkje innanfor Israel eller hjå eit internasjonal samfunn som fordømmer i ord, men lar det vere med det. Og så lenge busetjingane er der, og attpåtil veks synest moglegheita for ein palestinsk stat i området stendig mindre.

9 Fengslinger og raids

Sidan byrjinga av okkupasjonen i 1967, har over 750 000 palestinarar blitt arresterte av Israel. 75 000 har blitt arresterte sidan år 2000, heile 9000 av dei barn. 22 000 har blitt sett i administrativ forvaring, med ein topp tidlig under den andre intifadaen (2001-2005). Ved årsskiftet 2012-2013 sat 4517 palestinarar i Israelske fengsel, 193 av dei barn (23 under 16 år). Ferske rapportar fortel om systematisk mishandling i samband med arrestasjonar av palestinske barn. 60 % vert tatt i samband med «natte-raids» der et stort tal soldatar tek eit barn med familien som tilskodarar. Barnet får bind for auga, og dei vert bundne på hender og transportert til avhøyr liggande med andletet ned mot golvet i militærjeepen. Dei aller fleste blir truga og mishandla fysisk. De vert ofte tvunga til å signere dokument på hebraisk, utan omsetting. Barna har ingen foreldre med seg, og vert avhøyrd utan advokat til stades. Så mange som 12 % av barna vart sette i isolat. Over 90 % av barna kjenner seg skuldige for å sleppe lengre fengselsstraff, uavhengig om dei faktisk er skuldige eller ikkje (domfellingssprosenten i israelske militærdomstolar var i 2011 på 99.74 %). 2/3 av dei fengsla barna sonar i fengsel i Israel, eit brot på artikkel 68 av fjerde Genevekonvensjon. Ein israelsk aktor sa følgjande til en gruppe med britiske advokatar under leiing av Sir Stephen Sadley september 2011: «Every Palestinian child is a potential terrorist».

Bosettinger – settlements – kolonier

Mads Gilbert: Øyne i Gaza s. 10

Ord har makt. Definisjoner og begreper påvirker virkelighetsoppfatningen vår. Ord og betegnelser som brukes om Midtøstenkonflikten har glidd ukritisk inn i dagligtale og nyhetsformidling. Maktforhold og politiske realiteter tåkelegges. «Palestinakonflikten» brukes hyppigere enn «den israelske okkupasjonen av Palestina». «Palestinske områder» brukes hyppigere enn «okkupert Palestina». Navnet på landet der denne konflikten pågår er Palestina. Både staten Israel, Vestbredden og Gaza ligger i Palestina. Vi omtaler derfor Vestbredden og Gaza som «Palestina» eller «okkupert Palestina», ikke de «palestinske områdene». «Boset-

ting» og «settlement» brukes ofte om områder der israelerne har tatt seg til rette i Palestina. «Bosetting» gir inntrykk av et samfunn etablert i ubebodde områder. Når noen tar kontroll over et område med militærmakt, jager de opprinnelige beboerne fra gård og grunn og driver bønder vekk for å ta jorden i besittelse, da er den korrekte betegnelsen «okkupasjon». De som utfører slike handlinger kalles vanligvis «okkupanter», og boligstrukturen som etableres der er en «koloni». Kolonisering av okkupert land er i strid med Genèvekonvensjonen. Den israelske politikken på Vestbredden og Gaza er derfor ikke en fredelig bosettingspolitikk, men en brutal okkupasjon og kolonisering i strid med internasjonal lov.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

- Abu-Shakrah (1985): Israeli Settler Violence in the Occupied Territories: 1980-1984. Palestine Human Rights Campaign.
Grossman, David (1988): Den gule vinden. Oslo: Gyldendal.
Mortensen, Yngvil (2012): Cliff Hotel : familien Ayad vs. staten Israel. Oslo: Manifest.
Nauntofte, Jens (1983): Israel - en tidsinnstilt bombe : en kritisk studie i Israels kamp mot palestinerne. Oslo: Gyldendal.
PASSIA (2009): Land and settlements. http://www.passia.org/palestine_facts/pdf/pdf2009/LANDandSettlements.pdf.
Segal, Rafi og Eyal Weizman (2002): A civilian occupation : the politics of Israeli architecture. Kibutz Tel Yitzhak: Haarez-Graphoprint.
Zertal, Idith og Akiva Eldar (2007): Lords of the land : the war for Israel's settlements in the occupied territories, 1967-2007. New York: Nation.

? STUDIESPØRSMÅL

1. Korleis møter ein argumentasjon som at arabarane har så mange land dei kan busetje seg i, derfor må jødane må få (heile) Palestina. Enn argumentet om at dette landet har Gud gjeve jødane, følgjeleg er det eigentleg ikkje meir å diskutere?
2. Kan ein tenkje seg ein palestinsk stat som inkluderer dei israelske busetjarane, utan at desse har særrettar?
3. Er det i det heile mogleg å tenkje seg ein palestinsk stat på Vestbredden og i Gaza (med eller utan dei israelske busetjingane)?

TIDSLINJE FOR KONFLIKTEN

Viktige hendelser for palestinerne i nyere tid

CA. 1880

Jødisk nasjonalisme (sionisme) vokser fram blant europeiske jøder. Sionistene ønsker å bygge en jødisk settlerkoloni og organiserer første bølge av jødisk masseimmigrasjon til Palestina.

~ 1880

1891

De første palestinske protester mot sionistenes målsetting.

1897

Verdens sionistorganisasjon opprettes under den første sionistkongress i Basel i Sveits. Organisasjonens mål er jødisk kolonisering av Palestina.

1917

Balfour-erklæringen:

Storbritannia lover sionistene å støtte opprettelsen av et "jødisk nasjonalt hjem i Palestina".

1920

1936-39

Palestinsk opprør mot den britiske mandatmakten og sionistenes kolonisering av landet. Jødeforfølgelsene i Europa førte til en kraftig økning i jødisk immigrasjon. Den jødiske andelen av befolkningen i Palestina økte fra 8 prosent i 1918 til 28 prosent i 1936. Rundt 3000 palestinere blir drept når britiske tropper slår ned opprøret.

1947

FNs delingsplan foreslår å dele Palestina i én jødisk og én arabisk stat. Planen vedtas i FN mot den palestinske befolkningens og de arabiske landenes ønsker.

1940

1947-49

Palestinernes **al-Nakba** – «katastrofe»: En systematisk fordrivelse av den innfødte befolkningen fører til at 726 000 palestinere blir flyktninger. Sionistisk militær angriper områder utenfor området som ifølge FN-planen skulle bli den jødiske staten. I enkelte palestinske landsbyer blir det gjennomført rene massakrer for å skremme befolkningen på flukt.

Staten Israel erklæres opprettet av sionistene 14. mai etter at den britiske mandatmakten har trukket seg ut. Arabiske stater angriper Israel, men blir slått tilbake. Israel erobrer halvparten av territoriet som skulle tilfalle den arabiske staten og kontrollerer dermed 78 prosent av Palestina. Israel nekter flyktningene å vende hjem etter krigen, og bl.a. 531 palestinske landsbyer blir jevnet med jorden for å hindre tilbakevending. Enkelte israelske historikere bruker betegnelsen **etnisk rensing** om denne fordrivelsen av palestinere.

1964

Den palestinske frigjøringsorganisasjonen PLO opprettes av Den arabiske liga.

1965

Frigjøringsbevegelsen al-Fatah starter væpnet motstandskamp mot Israel.

1966

Palestinere i Israel får litt flere borgerrettigheter. Frem til 1966 ble de behandlet under Israelsk militærlov, med bl.a. restriksjoner på hvor de fikk oppholde seg. Den etniske rensningen på slutten av 40-tallet og den etterfølgende innvandring av jøder har gjort de innfødte palestinerne til en minoritet på ca. 20%.

1960

1967

Israel angriper nabolandene og okkuperer resten av Palestina; Øst-Jerusalem, Vestbredden og Gazastripen, samt Golan-høyden (Syria) og det mindre kjente Sheba Farms-distriktet (Libanon).

CA. 1968

Settlertradisjonen fra 30-årene får en renessanse i de okkuperte områdene. Israel flytter inn egen befolkning for å befeste okkupasjonen av Vestbredden og Gazastripen.

1970

Svart september: Den jordanske hæren tvinger PLO ut av Jordan og dreper flere tusen av dets medlemmer. PLO – som nå er kommet under ledelse av Yassir Arafat og al-Fatah – gjenetablerer sin hovedbase i Libanon.

1974

PLO vedtar å støtte opprettelsen av palestinsk myndighet på ethvert frigjort område av Palestina. Vedtaket anses som første signal om en tostatsstrategi. Samtidig trapper PLO opp geriljakampen fra Libanon.

1982

Israel invaderer Libanon og tvinger PLOs ledelse og militære styrker til å forlate Libanon. PLO etablerer nytt hovedkvarter i Tunisia.

1987

Den første intifadaen (opprør) mot israelsk okkupasjon starter i Gaza. Palestinerne vinner økt internasjonal forståelse for sin situasjon som undertrykt.

1988

PLOs eksilparlament anerkjenner FN-resolusjon 242 og dermed Israels eksistens. Vedtaket åpner for diplomatisk kontakt med USA og senere med Israel.

1991

Israel godtar for første gang å møte en palestinsk delegasjon til fredsforhandlinger i Madrid.

1993

Etter hemmelige forhandlinger i Norge undertegnes Oslo-avtalen mellom Israel og PLO i Washington. Avtalen innebærer at partene anerkjenner hverandre og at palestinerne får opprette selvstyre på deler av Vestbredden og Gazastripen i en overgangsperiode på fem år. I løpet av perioden skal en endelig fredsavtale basert på FN-resolusjoner være forhandlet fram.

1980

1994

En israelsk bosetter dreper 29 palestinere i bønn i en moske i Hebron. Massakren utløser palestinske selvmordsaksjoner i Israel.

Gaza-Jeriko-avtalen undertegnes; avtalen er første ledd i planen om palestinsk selvstyre. PLO etablerer palestinske selvstyreinstitusjoner på palestinsk jord under ledelse av Yassir Arafat.

1995

Oslo2-avtalen fastsetter rammer for videre israelsk tilbaketrekking og for nye palestinske institusjoner. Israels statsminister Yitzhak Rabin blir drept i et israelsk attentat.

1996

Valg til en palestinsk lovgivende forsamling (PLC) holdes på Vestbredden og Gazastripen. Valget boikottes av de viktigste opposisjonsgruppene, og Fatah vinner rent flertall i forsamlingen.

Israelske agenter likviderer en Hamas-leder i Gaza. En serie palestinske selvmordsaksjoner følger og bidrar til at Likud-lederen Benjamin Netanyahu vinner statsministervalget i Israel.

1997

Netanyahu trekker israelske styrker ut av deler av den palestinske byen Hebron, men stanser videre framdrift i Oslo-prosessen.

1999

Oslo-avtalens femårsperiode går ut uten at Israel har fullført tilbaketrekkingen fra palestinske områder slik Israel forpliktet seg til og uten at fredsavtale foreligger.

2000

JULI: Sluttforhandlinger mellom palestinske og israelske team avholdes på overtid i Camp David i USA, men bryter sammen uten avtale. Israels statsminister Ehud Barak setter fram et ultimatum som blant annet innebærer at de fleste settlerne vil forbli under israelsk suverenitet.

SEPTEMBER: **Den andre intifadaen** bryter ut. Bakgrunnen for opprøret er den fortsatte okkupasjonen, manglende framgang i fredsforhandlingene, samt økt misnøye blant palestinerne mot de palestinske selvstyremyndighetene (PA) som beskyldes for korrupsjon og vanstyre. Opprøret starter som et spontant folkeopprør, men utvikler seg snart til væpnet motstandskamp etter at Israel setter inn hele sitt militærapparat mot ubevæpnede demonstranter.

2002

Israel begynner å bygge en separasjonsmur inne på Vestbredden. Muren er planlagt å bli 703 km lang. Kun 20 prosent av muren bygges på den offisielle grensen fra 1967.

2005

Israel evakuerer bosettingene fra Gaza-stripen og trekker tilbake okkupasjons hæren.

171 palestinske organisasjoner erklærer at de ønsker boikott av Israel og starter kampanjen for boikott, de-investeringer og sanksjoner (BDS).

2000

2006

Januar: Hamas vinner det palestinske nasjonalvalget og går inn i regjering. Det internasjonale samfunnet svarer med å bryte diplomatisk kontakt med de palestinske myndighetene og fryse bistanden. Israel holder tilbake momspengene for palestinsk handel.

Juli: Går til krig mot Hizbollah i Sør-Libanon. 1100 libanesere og 165 israelere blir drept.

2007

Kamper mellom Hamas og Fatah på Gaza-stripen ender med at Hamas tar makten på Gaza. Israel gjennomfører en ytterligere blokade mot Gaza-stripen.

2008-2009

Israel starter en storstilt krig mot Gaza, under navnet «Operation Cast Lead», for å styrte Hamas-styret. Etter tre ukers krigføring er 1400 palestinere og 13 israelere drept.

2011

Den israelske soldaten Gilad Shalit, som har vært holdt fanget i Gaza, blir løslatt mot at 1000 palestinske fanger også blir løslatt av Israel.

2012

14. november: «Operation Pillar of Cloud» - Israel gjennomfører flere luftangrep mot Gazastripen. I de åtte dagene som fulgte ble mer enn 160 palestinere, inkludert mer enn 30 barn og rundt 70 andre sivile, og seks israelere, inkludert fire sivile drept.

29. november: Palestina fikk status som observatørstat i FN. 138 mot ni land stemte for.

MUREN

EI GRENSE FOR EN GRENSELØS STAT

Muren gjennom Abu Dis. Foto: Magne Hagesæter.

1 Murens begrunnelse

I november 2000 ga den israelske statsministeren Ehud Barak klarsignal for prosjektet som skulle bli det Israel kaller «sikkerhetsmuren». To år senere gjenokkuperte staten Israel hele Vestbredden etter en bølge av palestinske selvmordsbomber. Både muren og gjenokkupasjonen ble begrunnet med sikkerhetshensyn. Men selv om muren ble påbegynt i 2002, har ideen om separasjon mellom jøder og ikke-jøder røtter tilbake til sionismens barn-dom. Etter at den andre intifadaen brøt ut i 2000, ble denne ideen styrket. Angrepene på israelske sivile representerte noe nytt, og var en form for motstand som det var vanskelig å bekjempe med kamphelikoptre, tanks og jagerfly. Muren blei løs-ninga på problemet. Den skulle gi israelere trygghet gjennom å skape en total atskillelse mellom de to folkene og gjennom å legge strenge begrensninger på palestinerne bevegelsesfrihet. Siden den gang har hæren slått hardt ned på all palestinsk motstand, under dekke av behovet for sikkerhet.

Foto: Kjersti Nordby

Det er ikke bare palestinerne på Vestbredden som mures inne. Siden 1994 har Gaza vært omgitt av en liknende barriere. Ved å sperre palestinerne inne i ghettoer bak murer prøver staten Israel å løse Palestinaproblemet. Okkupasjonen kan opphøre, det kan bli «fred». Palestinerne befolkningsvekst vil være palestinerne problem, og ikke noe som kan true den israelske statens «jødiske karakter» gjennom at palestinerne blir i flertall i de områdene som staten Israel kontrollerer. For mange israelere er muren i seg selv ikke tilstrekkelig. Det er en utbredt oppfatning i den israelske samfunnsdebatten at palestinerne bare kan flytte til andre arabiske land.

Gjennom krig, okkupasjon og annekasjon har staten Israel i strid med folkeretten utvidet grensene sine siden de fikk tildelt et landområde av FN i 1948. Pålegg fra FN om å trekke seg tilbake fra de okkuperte områdene er ikke fulgt. Israelsk politikk handler om å etablere «fakta på bakken» for å sikre seg mest mulig land. I 1998 sa tidligere statsminister Ariel Sharon: «Alle må løpe for å ta så mange palestinske bakketopper de kan for å utvide bosettingene. Alt vi tar

nå vil forbli vårt. Det vi ikke tar vil gå til dem». Senere har blant annet Tzipi Livni hevdet at muren vil utgjøre de fremtidige grensene for den israelske staten.

Byggingen av muren skaper nye flyktninger ved å frata palestinerne landet sitt, bit for bit. Ønsket om «mest mulig land med færrest mulig palestiner» har gjennom muren blitt oppfylt i en grad som bare kan kalles etnisk rensing av hele det historiske Palestina. Muren forandrer ikke bare landskapet på Vestbredden, den umuliggjør også etableringen av en palestinsk stat på et geografisk sammenhengende område.

2 Fakta på bakken

Vestbredden er et fruktbart område der jordbruk er en viktig kilde til inntekter for palestinerne. Som følge av muren har mange bønder mistet enten deler av eller alle jordene sine, og vannressursene har blitt mer utilgjengelige. Dette påvirker innbyggernes levekår og økonomi i særdeles negativ retning.

Muren bygges i hovedsak ikke på den grønne linja fra 1967. Derimot skjærer den dypt inn på Vestbredden, og utvider tjuveriet av palestinsk jord og palestinske ressurser som har pågått siden den israelske staten blei oppretta i 1948.

Når den er fullført vil muren annektere 46

prosent av Vestbredden, og staten Israel vil kontrollere 88 prosent av det historiske Palestina. Den vil dele opp og isolere palestinske samfunn i bantustaner, gettoer og «militære områder». Den palestinske befolkningen på Vestbredden og Gaza, inkludert 1.5 millioner flyktninger, vil bli inngjerdet og stengt inne på 12 prosent av det opprinnelige mandatområdet Palestina.

Omtrent 12 prosent av palestinerne på Vestbredden vil befinne seg på israelsk side av muren, med uutholdelige levekår. De har mistet land, livsbetingelser, markeder og bevegelsesfrihet, og står overfor trusler om å bli utvist fra sine landområder og sine hjem.

Dette inkluderer de 200 000 palestinerne som bor i Øst-Jerusalem. Muren omringer dem på en måte som isolerer dem fra resten av Vestbredden. Det foregår nå en storstilt etnisk rensing av Øst-Jerusalem. Palestinere blir kastet på gata og kolonistene overtar stadig flere palestinske hjem. Kolonistenes mål er at Jerusalem skal bli jødernes udelelige hovedstad.

Betongveggen er åtte meter høy – to ganger så høy som Berlinmuren – med vaktårn og en buffersone på 30-100 meter hvor det er elektriske gjerder, grøfter, sensorer, kameraer og militærpatroljer. Andre steder består muren av flere lag med piggrådsgjerder, militære patruljeveier, sandområder som skal avsløre fotavtrykk, grøfter og overvåkningskameraer.

I buffersonen som vender mot staten Israel baner muren vei for storstilte husødeleggelser og bortvisning av palestinerne som bor like ved muren. Mange steder er muren bygget kloss inntil hjem, butikker og skoler.

Foto: Kjersti Nordby

3 Vanskelig å få tillatelse

Landområdet mellom apartheidmuren og den grønne linjen har blitt erklært som en lukket militærsoner. Dette gir palestinske bønder store problemer. Alle som bor der må skaffe seg tillatelse til å kunne fortsette å bo i husene sine eller arbeide på jordene sine. I begynnelsen gjaldt disse tillatelsene både jordeierne, slektningene og landarbeiderne deres. Nå er det bare jordeierne og deres barn som får passere for å dyrke og arbeide på egen jord.

Mange bønder opplever at mesteparten av jorda deres og tusenvis av oliventrær og frukttrær er på «feil side» av muren. Okkupanten har skapt landbruksporter i muren, men disse kontrollpostene innebærer ingen garanti til bøndene om at de har adgang til landbruksområdene sine. De er åpne i korte perioder bare to-tre ganger om dagen, og de kan stenges etter soldatenes for godtbeholdende.

Det israelske kontrollregimet styrkes stadig, med kontrollposter hvor palestinere blir banket opp, fengslet og ydmyket. I tillegg finnes det egne veier for bosetterne som palestinere ikke kan bruke.

Nettverket av fysiske sperringer skaper ghettoer som sammenliknes med bantustaner i det sørafrikanske apartheidregimet. Det gjør at Palestina ligner stadig mer på et fengsel. Mange steder er folk utestengt fra helt grunnleggende tjenester som helse og skole. Når de i tillegg opplever tap av jord, markeder, vann og naturressurser, blir det svært vanskelig for lokalsamfunn og landsbyer å sørge for et verdig underhold av sine innbyggere. En rapport fra Redd Barna juni 2010 konstaterer at tusenvis av barn i områder under israelsk kontroll sulter og er utsatt for sykdommer som diaré og lungebetennelse.

4 Om å komme seg på jobb – hvis du har noen

Bethlehem, en hvilken som helst hverdag i 2013: Du er heldig hvis du bor i Bethlehem og har jobb. Det er en heldagsbeskjeftigelse. Å komme seg til og fra jobb tar hele dagen.

Avstanden mellom Betlehem og Jerusalem er på knappe ti kilometer. Likevel kan turen ta flere timer. Du må stå opp i tretida om morgenen for å rekke jobben. Når du skal passere kontrollposter kan du risikere å vente der to-tre timer, og det er alltid lange køer. Og du blir alltid utspurt om de mest selvsagte ting. Er du blid en dag, får du spørsmål om hvorfor du er så blid. Er du sur en dag, får du spørsmål om hvorfor du er så sur. Er du trøtt en dag, får du spørsmål om hvorfor du er så trøtt. En gang hadde fagforeningen PGFTU forsøkt seg på å arrangere musikk og dans på kontrollposten, for å korte tida for dem som ventet. Men det tok brått slutt. Det fikk de ikke lov til.

Rekker du ikke gjennom kontrollposten før det stenger – og tidspunktet bestemmer IDF (den israelske hæren) – må du dra hjem igjen og kommer deg ikke på jobben den dagen. Kommer du deg på jobb, kommer du hjem igjen seint på kvelden. Køene er de samme, selv om de går motsatt vei. Palestinerne har et uttrykk: Fra senga – til jobben – til senga.

Situasjonen etter 2000 har blitt stadig forverret. Bethlehem er omringet av muren, og dette skaper utrolig store problemer. Turismen, som var et viktig næringsgrunnlag, er omtrent borte. Dette rammer ikke bare arbeidslivet, men hele infrastrukturen rundt.

5 Undertrykking og folkelig motstand. Drap og arrestasjoner

Folkelig motstand mot bygginga av muren begynte med de første husødeleggelsene i 2002 og har fortsatt med full styrke siden den gang. Motstanden blir uttrykt på flere ulike måter, for eksempel gjennom demonstrasjoner og aksjoner.

Undertrykkingen og reaksjonene fra den israelske okkupasjons hæren har vært svært hard. Ifølge B´Tselem og International Solidarity Movement har 24 palestinere blitt drept i forbindelse med demonstrasjoner mot muren, halvparten av dem mindreårige. Tusenvis har blitt skadet, og hundrevis arrestert.

Den første bølgen av likvidasjoner og alvor-

lig undertrykking varte et helt år, og begynte i 2004 med drap på fem personer i landsbyen Biddu. Der hadde de organisert de første massedemonstrasjonene mot muren. I 2005 ble tre barn skutt og drept i Beit Liqya. En lignende drapsbølge skjedde i perioden mellom

2008 og 2009. Da skjøt og drepte okkupasjons soldatene fem personer i Ni’lin og en i Bil’in, som svar på palestinsk motstand.

Arrestasjoner skjer hele tiden. Alle lederskikkelsene i organisasjonen Stop the Wall har vært i fengsel; Mohamed Othman, Jamal Juma, Abdallah Abu Rahmah. Stadig nye menneskerettsforkjempere blir tatt.

6 Rapporter fra et øyenvitne

Torsdag 28. januar 2010, Evie Soli: «Jeg har akkurat fått mail om de tolv som det siste døgnet er blitt arrestert på Vestbredden. Det er dessverre ikke noe nytt at IDF kommer inn i landsbyer og byer om nettene og regelrett kidnapper palestinere. Ofte er de ute etter ledere for den ikke-voldelige bevegelsen, som min venn Mohammed Khatib, en av de arresterte i natt. Mohammed har vært leder i «The popular resistance in Bil’in» siden 2003.

Jeg ble kjent med Mohammed i fjor sommer, og tilbrakte høsten i Bil’in da Israel raidet landsbyen om natten flere ganger i uken. Jeg pleide å sitte på taket på Mohammeds hus for å se etter jeeps i det mørke landskapet. Når Mohammeds telefon ringte visste vi at noen hadde sett noe et annet sted, og vi la på sprang gjennom landsbyen. Av og til ble vi møtt med tåregass, og hver eneste gang ble vi truet med arrest. Mohammed var alltid med, vel vitende om at han var mest utsatt for å bli arrestert bare ved å være til stede. Han slapp ut av israelsk fengsel sist gang i august, etter å ha vært anklaget for steinkasting. Han slapp imidlertid ut etter noen uker fordi han kunne bevise å ha vært i utlandet på tidspunktet da han var anklaget for å ha kastet stein. Likevel ble han løslatt på betingelse om ikke å delta i den ukentlige fredsdemonstrasjonen på ubestemt tid.

Denne gangen kan de umulig mene at han har kastet stein. De må finne på noe annet, for Mohammed er virkelig en Israel ønsker å kvitte seg med. I natt kom soldatene klokken halv to om natten og dro Mohammed med seg. Etterpå raidet de huset, og konfiskerte kvitteringer, utskrifter, mobiltelefoner og annet som kunne relateres til motstanden i Bil’in. I sommer satt han om nettene og skrev på en bok om motstandskampen i Bil’in, og jeg er sikker på at han har tatt forbehold om at pc’en kunne forsvinne under et raid. Ingenting er privat, og familien er aldri trygg i sitt eget hjem.

Hva skjer nå? Å spre uvisshet og frykt er helt sentralt i okkupasjonstaktikken. Hvor lenge Mohammed, Abdallah og de andre som nå er arrestert blir sittende i israelsk militærfengsel uten kontakt med familie eller omverdenen vet vi ikke. Vi vet heller ikke hva slags beviser som blir produsert for at de skal holdes lengst mulig. Sannsynligvis blir de holdt i flere måneder, under «administrative detention» (administrativ forvaring), mens Israel kan pønseke ut grunner for å holde dem der enda lenger. «Administrative detention» kan faktisk vare i flere år, ved å bli forlenget gang på gang. Dette er mennesker som Israel anser som farlige, nettopp fordi de fører en ikke-voldelig kamp mot okkupasjonen, en strategi som viser med all tydelighet hvilket brutalt voldsregime Israel er. Palestinerne er sårt avhengige av at verden utenfor skal gripe inn, ved å innse den brutale sannheten og spre ordet om overgrepene. Og mens månedene går vil det komme flere raids, med flere arrestasjoner. Vi må ikke glemme, eller stilltiende akseptere det som skjer. Mennesker som Mohammed Khatib, Abdallah Abu-Rahma og nå løslatte Mohammed Othman er blant mange frihetskjempere som betaler en enorm pris for sitt mot. Jeg gjentar hva Mohammed sa til meg i sommer, en natt da vi satt og ventet på en invasjon: «Taktikken er for tiden å arrestere heller enn å skyte. Ved å holde oss i fengsel får ikke Israel så mye oppmerksomhet som når de dreper.» 11 000 palestinere sitter i israelsk fengsel, mange uten dom. De trenger vår stemme.»

*I natt kom soldatene
klokken halv to om natten
og dro Mohammed med
seg.*

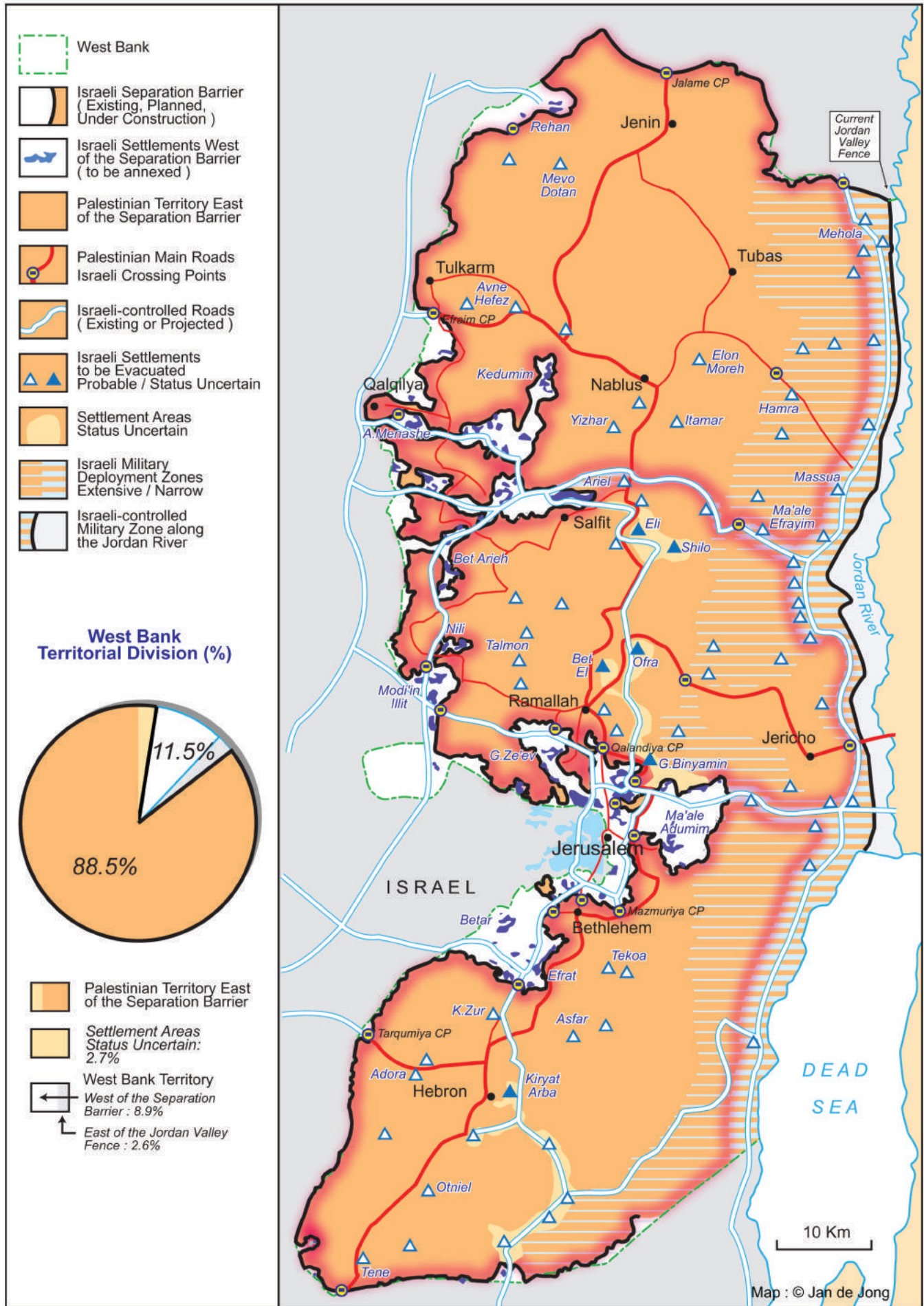
Evie Soli, torsdag 28. januar 2010

Foto: Kjersti Nordby

Projection of Israel's West Bank Partition Plan - 2008

Murens trasé, 2008. Kart: Jan de Jong.

7 Internasjonal rett og verdenssamfunnets stilling

I juli 2004 fordømte den internasjonale domstolen i Haag apartheidmuren, den israelske bosetterpolitikken og okkupasjonen. Dommen slo fast at disse inngrepene var i strid med internasjonal rett og måtte stoppes. De ba Israel om å rive muren og i tillegg gi kompensasjon for jord som var konfiskert eller ødelagt. Domstolen hevdet at den nåværende situasjon var totalt uakseptabel og påla verdenssamfunnet å håndheve internasjonal rett. Men på tross av denne klare holdningen fra den internasjonale domstolen i Haag har verken stater eller internasjonale organer tatt reelle skritt for å sikre at anbefalingene fra domstolen blir satt ut i livet. Det internasjonale samfunnet og næringslivet bidrar til muren og okkupasjonen med investeringer og kapital. Et relativt nytt tilskudd til okkupasjonspolitikken skriker etter nye, internasjonale investeringer. Etablering av såkalte CBIZ, Cross Border Industrial Zones (på norsk: grenseoverskridende industrielle soner) vil trenge økonomi, og internasjonal kapital kan investere under dekke av å bidra til såkalte «utviklingsprosjekter».

De industrielle sonene vil i økende grad bli lokalisert på stjålet palestinsk land. De vil ligge på utsiden av ghettoene som gjerdes inn av koloniene, muren og veisystemene. Disse sonene bidrar til å opprettholde økonomien i det israelske koloniseringssprosjektet. Det inngås nå kontrakter med blant annet tyske, franske, amerikanske og japanske selskaper og organisasjoner. Disse prosjektene er ikke annet enn en forsterking av Bantustan-prosjektet som muren har skapt, og de er basert på den forutsetningen at muren skal bestå. De israelske industrielle sonene vil være arbeidskraftintensive og avhengig av palestinsk arbeidskraft. Bondesamfunn skal bli til billig arbeidskraft på israelske bedrifter.

8 Vårt ansvar?

Oljefondets (Statens Pensjonsfond Utland) investeringer i Israel ble mer enn doblet i 2008, fra 1,5 milliarder til 3,3 milliarder kroner totalt i aksjer og obligasjoner. I en rapport fra 2012 viser Norsk Folkehjelp og Fagforbundet at 51 av de 8000 selskapene i oljefondets portefølje er direkte eller indirekte involvert i Israels okkupasjon. I 12 av selskapene er bruddene av så alvorlig grad at de bryter tydelig med oljefondets retningslinjer. Regjeringa og etikkrådet skyver ballen over til hverandre.

FAKTA OM MUREN

- Ble påbegynt i 2002
- Muren blir 708 km lang når den er ferdig. «Den grønne linja» er 315 km lang
- Per juli 2012 er 62,1 prosent av muren ferdig, 8 prosent er under konstruksjon, og 29,9 prosent planlagt men enda ikke påbegynt (OCHA).
- 85 prosent av murens trasé går inne på Vestbredden i stedet for langs «den grønne linja».
- 71 av 151 israelske bosettinger, og 85 prosent av bosetterbefolkningen, havner på den israelske siden av muren.
- Foruten murblokker, består muren av et 25-100 meter bredt belte av piggråd, elektriske gjerder, grøfter, patruljeringsveier
- Murblokkene er 7-10 meter høye
- I muren er det 34 bemannede kontrollposter
- 13 prosent av befolkningen på Vestbredden blir skilt fra jordbruksområdet sitt
- 78 landsbyer med 12 prosent av befolkninga på Vestbredden er isolert utafor muren
- 28 landsbyer med til sammen 125 000 palestinere vil bli omringet av muren på tre kanter
- 8 landsbyer med til sammen 26 000 palestinere vil bli omringet på fire kanter
- 20 km² konfiskert palestinsk land har gått med i byggingen
- 102 320 (2004) oliven- og appelsintrær er rykket opp med røttene for å bygge muren
- 50 km vannledninger er ødelagt
- Et utall hus, hjem og jordbruksbygninger er revet
- Når den er ferdig vil muren, sammen med dens tilhørende regime av kontrollposter og veier, ha innlemmet 47 prosent av Vestbredden i Israel.
- Palestinerne på Vestbredden vil sitte igjen med 12 prosent av historisk Palestina.
- Byggeutgifter (per 2010) er eller 2,1 milliarder dollar, eller 3,7 millioner dollar per kilometer.
- Den internasjonale domstolen i Haag har fastslått at muren er i strid med folkeretten

Foto: Magne Hagesæter.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Ingdal og Simonsen, Mur - Delt Landskap i Israel og Pales-tina (Cappelen, 2005)
White, Ben (2009): Israeli apartheid : a beginner's guide. London: Pluto Press.
www.stopthewall.org

Oljefondet ut av Israel

Uttalelse vedtatt på landsstyremøte i Palestinakomiteen, 29. Mars 2009
Palestinakomiteens Landsstyre registrerer med stor fortvilelse at det Norske Oljefondet (Pensjonsfondet utland) har økt investeringene i Israelske selskaper, og oppfordrer sterkt staten til å trekke ut sine rundt 3 mrd kroner fra de Israelske selskapene.

Norwatch avslørte forrige uke at Norge har investert 5,51 millioner i Africa-Israel investments, et israelsk selskap som er involvert i bygging av de israelske bosettingene Maaleh Adumim, Har Homa og Matiyahu på okkupert jord. Byggingen

er folkerettsstridig og bør klart rammes av Oljefondets etiske retningslinjer om at fondets investeringer ikke skal medvirke til uetiske handlinger eller krenke menneskerettighetene. Britisk UD har allerede svartelistet selskapet.

Oljefondet har også investert nesten 36 millioner kroner i det israelske selskapet Elbit Systems Ltd. Dette selskapet er en av Israels største produsenter av militære elektroniske systemer, og er produsenten av Hermes 450, de førerløse dronene som blir brukt av det Israelske militære, og særlig blei brukt under Gaza-krigen til bombing av sivile mål.

Tidligere har det blitt kjent at Oljefondet også har investert 286 millioner i elektrisitetselskapet Israel Electric Corporation som blir brukt av Israel til å presse palestinerne ved å kutte strømtilførselen

i perioder, noe som blant annet rammer sykehus, vannforsyning og kloakkrensing. Oljefondet har også investert i det israelske selskapet Housing and Construction Group som er med å bygge Israels apartheidmur som deler opp Vestbredden og annekterer store landområder fra palestinerne, en mur som er fordømt av den internasjonale domstolen i Haag.

Det er skammelig at fremtidige pensjonsubbetalinger til den norske befolkningen er investert i staten Israels krigsforbrytelser, folkerettsbrudd og apartheidpolitikk. Norske myndigheter bør fjerne all tvil om at oljefondet er med på å holde hjulene i gang i Israels forbrytelser mot palestinerne og derfor trekke seg ut av alle israelske selskaper. Nå har myndighetene en gyllen sjanse til å bevise at oljefondets etiske retningslinjer er verdt mer enn papirene de er skrevet på.

Elbit Systems hovedkvarter i Haifa, Israel
Foto: Wikipedia

TILFELLET ELBIT

Det israelske selskapet Elbit Systems Ltd ble kastet ut av Oljefondet. Det meldte finansminister Kristin Halvorsen under en pressekonferanse i september 2009. Regjeringen fulgte rådet fra Oljefondets Etikkråd. Rådet mener Elbit «utgjør en uakseptabel risiko for medvirkning til grove brudd på grunnleggende etiske normer», ettersom de leverer et sentralt bidrag til Israels bygging av separasjonsbarrieren som går over okkupert område.

Etikkrådet har lagt vekt på en rådgivende uttalelse fra Den internasjonale domstolen i Haag fra 2004. Haag-domstolen anser staten Israels kontrollregime rundt muren for å være i strid med den internasjonale humanitærrett. I august 2010 ble også selskapet Africa Israel utestengt fra oljefondet etter at det ble avslørt at selskapets datterselskap Denya-Cebus står bak byggingen av en rekke ulovlige kolonier på den okkuperte Vestbredden.

STUDIESPØRSMÅL

1. Hvordan påvirker muren palestinernes liv?
2. Hvilke israelske interesser tjener muren?
3. Hvordan kan vi svare på påstanden om at muren gir Israel mer sikkerhet?

GAZA

OKKUPASJON OG BLOKADE

1 2005 - tilbaketrekningen

I 2005 bestemte Ariel Sharon seg for å trekke ut alle okkupasjonsoldater og bosettere av Gaza. Tilgangen til sjøen, luftrommet, det territoriale vannet og alle grensene ble fremdeles kontrollert av Israel, og den egyptiske presidenten Mubarak styrte grensen mellom Gaza og Egypt med jernhånd etter avtale med Israel. Israel opprettholdt en 62 km² stor «bufferzone», som består av ett «høyrisikoområde» og ett «forbudt område.» Sonen legger beslag på 17 prosent av hele Gaza-stripen og 35 prosent av den dyrkbare marka. Organisasjoner som Røde Kors var klare på at tilbaketrekningen ikke medførte noe endring av Israels ansvar som okkupasjonsmakt overfor den palestinske befolkningen.

2 Hamas-valg - sanksjoner

Etter Hamas' seier ved det demokratiske valget til ny palestinsk nasjonalforsamling i januar 2006 stoppet Israel umiddelbart all avtaleforpliktet refusjon av moms og tollvarer til de palestinske selvstyremyndighetene på Vestbredden og Gaza, inntekter som i 2005 utgjorde 60 prosent av inntektsgrunnlaget. Vestlige

givere, også Norge, stoppet støtten til de palestinske selvstyremyndighetene i påvente av «politiske forsikringer» fra Hamas om ikke-vold og anerkjennelse av staten Israel. Arafat ble avtvunget de samme «forsikringene» som palestinernes president, og tok sjansen. Som takk endte han sine dager som israelsk fange i Ramallah, mens Israel ga verden beskjed om at de ikke hadde noen palestinsk forhandlingspartner. Ingen har gitt palestinerne grunn til å tro at nye forsikringer vil gi et annet resultat. Overføringer fra giverlandene utgjorde 30 prosent av inntektsgrunnlaget til de palestinske myndighetene i 2005. Samlet førte de økonomiske sanksjonene til et akutt tap i offentlige inntekter på 75-80 prosent.

3 Maktskifte i Gaza - nye sanksjoner

Etter at et forsøk på å få til en palestinsk samlingsregjering mellom Hamas, Fatah og andre fraksjoner ble torpedert av Israel og USA i 2007, forsøkte Israel å fjerne Hamas fra makten i Gaza ved å sende inn egyptisk- og jordansk-trente styrker lojale mot Fatah, med kallenavnet «The Dayton boys». I borgerkrigen som fulgte kom Hamas seirende ut, og resultatet ble

en Hamas-regjering i Gaza og Fatah-regjering på Vestbredden. Hamas-myndighetene på Gaza-stripen ble nå møtt med enda tøffere sanksjoner fra Israel, Vesten og flere arabiske land.

Et absolutt minimum av varer fikk komme inn, og all eksport ble stanset. Sjøgrensen ble ytterligere innskrenket. I 1994 gav Oslo-avtalen fiskerne rett til å reise ut 20 nautiske mil for å fiske. I 2002 innskrenket Israel området til 12 nm, deretter 6 nm i 2006 og til slutt 3nm i 2008. I ly av våpenhvilen etter krigen mot Gaza november 2012 fikk palestinerne forhandlet fram en økning tilbake til 6 nm (1 nautisk mil = 1.852 meter).

Det meste av fisken beveger seg utenfor den korte sjøgrensen bestemt av Israel. Fiskere som trosser sjøgrensen risikerer å bli beskyttet av den israelske

marinen. I dag er derfor store deler av Gazas fiskere tvunget til å legge ned virksomheten.

4 Appell fra organisasjoner og FN-organer

14. juni gikk 50 høyt respekterte internasjonale humanitære organisasjoner og FN-organer ut med denne felles erklæringen: «I mer enn fem år har mer enn 1,6 millioner mennesker i Gaza vært underlagt en folkerettsstridig blokada. Mer enn halvparten av befolkningen er barn. Vi undertegnede sier med én stemme: Opphev blokaden nå.» WHO framla 14. juni en større uttalelse der de påpekte at blokaden på flere måter skader og truer helsetilstanden for Gazas befolkning. I uttalelsen oppsummeres virkningene slik: «Health care has been hindered by restrictions on importation of medical supplies, equipment and spare parts; limitations on movement of patients and health staff; interruption of power supply and impurities of water supply; insecurity and the permit regime limiting access of Palestinians to health services as well as of the professional development of staff.»

Det refereres også til at det er fullstendig tomt for 42 prosent av svært viktige ("essential") medisiner, og for ytterligere 13 prosent av slike viktige medisiner er beholdningene så lave at de dekker mindre enn tre måneders behov. Fra Gazas helsemyndigheter uttales det at medisinmangelen er den verste siden blokaden begynte.

I mer enn fem år har mer enn 1,6 millioner mennesker i Gaza vært underlagt en folkerettsstridig blokada.

Fra felles erklæring av 50 høyt respekterte internasjonale humanitære organisasjoner

Foto: Magne Hagesæter.

«Soverommet mitt», Gaza 2003.
Foto: Rusty Stewart, Flickr/CC

5 Blokadens konsekvenser for barna

Det internasjonale Redd Barna og Medical Aid for Palestinians la juni 2012 frem rapporten «Gaza's Children: Falling Behind», om blokadens effekt på barns helse i Gaza. Der påpekes det at Gazas store barnebefolknings fysiske og psykiske helse rammes av en rekke kritiske forhold, og blant annet vies mye oppmerksomhet til den sterkt forurensede vannforsyningen og de kritiske kloakkforholdene. Denne delen av Gazas infrastruktur ble ødelagt under Israels omfattende angrep ved årsskiftet 2008/2009, og blokadens har hindret mulighetene til nødvendig reparasjon. Innholdet av nitrat i drikkevannet er ti ganger så høyt som WHO's grenseverdier, og det leder til anemi og visse krefttyper. 59 prosent av skolebarna, 68 prosent av barn mellom 9 og 12 måneder, og 37 prosent av gravide kvinner rapporteres å være rammet av anemi, som kan gi barna varige utviklingsskader og skade de gravide kvinnes fostre. Tyfoidfeber og diaréykdommer rammer stadig flere barn under 3 år. Blant 10 prosent av barn under fem år er det konstatert forkropling og skader av langvarig underernæring.

6 Økende fattigdom

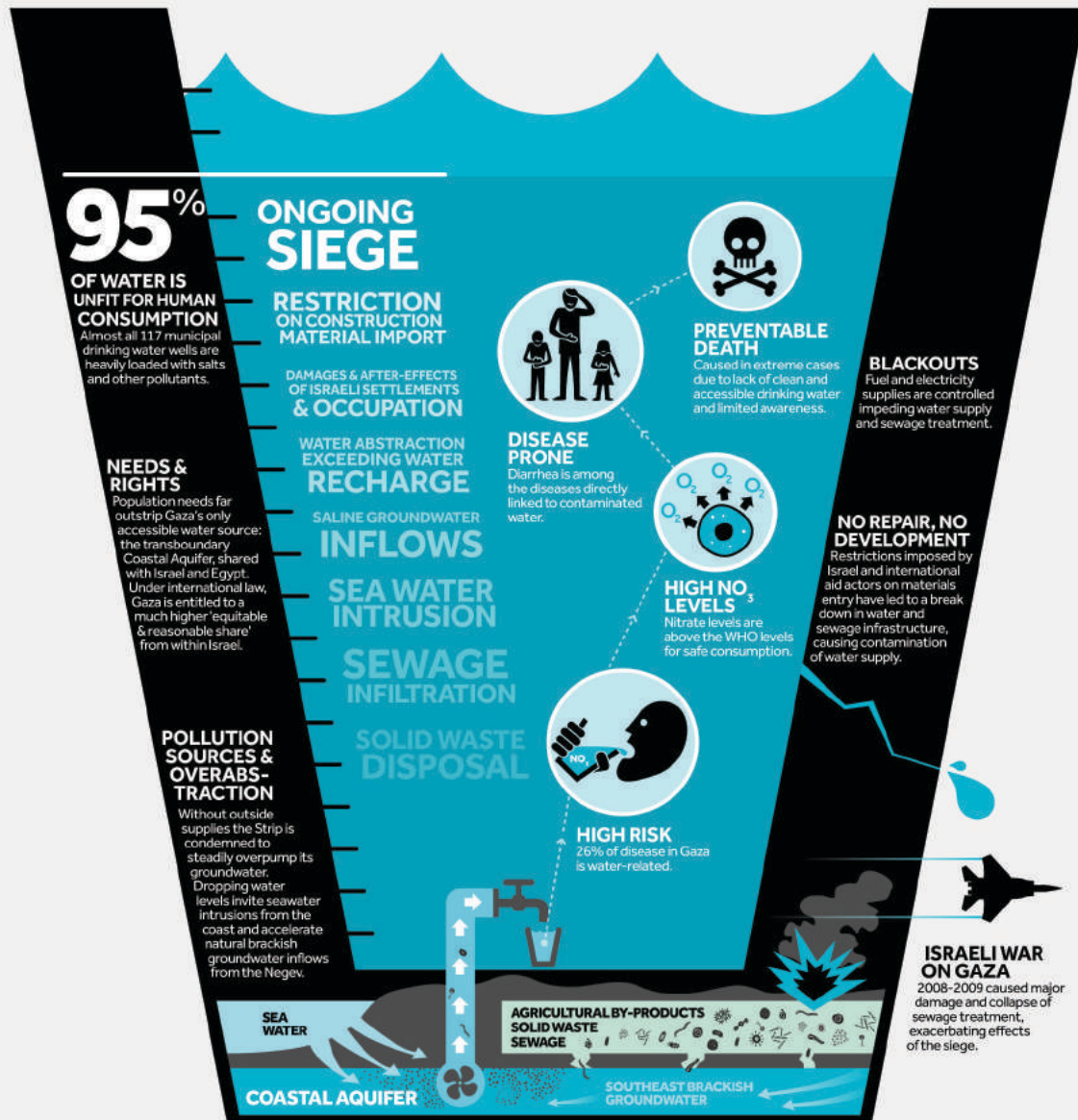
I rapporten «Gaza's Children: Falling Behind» understrekes også betydningen av den store fattigdommen som følger av at store deler av Gazas befolkning er fratatt sin mulighet til å skaffe seg levebrød gjennom sitt arbeid. Som følge av ekspedisjonen Freedom Flotilla 2010 ble det juni 2010 foretatt viktige lettelser i blokadens av forbruksvarer. Rapporten påpeker at dette ikke har medført vesentlig forbedring i levekårene for flertallet av Gazas befolkning, fordi de ikke har råd til å kjøpe næringsrik og sunn mat. 54 prosent av palestinerne i Gaza, blant dem 428 500 barn, har en mangelfull matforsyning. Rapporten påpeker også at blokadens har ført til helseskadelig overbefolkning av de enkelte boligene i Gaza. På tross av at blokadens i noen grad er motvirket av bygningsmaterialer som er kommet inn via tunnelene, har man bare fått bygd opp igjen omkring 1 000 av de 3 500 boligene som ble fullstendig ødelagt under Israels omfattende angrep ved årsskiftet 2008/2009.

Israels stadige angrep på ulike mål i Gaza gjør også at barn og voksne i Gaza daglig hører bombedrønn og lyden av fly og raketter, og mange opplever at mennesker i deres nærhet blir rammet.

Gaza. Foto: Zoriah, Flickr/CC

GAZA WATER CONFINED & CONTAMINATED

SOURCES

Bisakem, 2000. Thirsty for a Solution: The Water Shortage in the Occupied Territories and its Solution in the Final Status Agreement, p.39.

C. Messerschmid, Braunschweig University, 2011. Water in Gaza: Problems and Prospects, p.3-6, 20-21.

Blue Planet and LifeSource, 2012. The Human Right to Water in Palestine. In Our Right to Water, pp.4-5.

OCHA, August 2009. Locked In: The Humanitarian Impact of Two Years of Blockade of the Gaza Strip, pp.4, 22, 23.

Save the Children and the Medical Aid for Palestine, 2012. Gaza's Children Falling Behind: The effect of the blockade on child health in Gaza, pp.5, 16, 17.

Thirsting for Justice, 2003. Right to Water in OPT, pp.19, 29.

UNICEF, March 2011. Protecting Children from Unsafe Water in Gaza, pp.7, 9, 10, 16.

World Bank, 2009. Assessment of Restrictions on Palestinian Water Sector Development - West Bank and Gaza - pp.27, 29, 30 (Original source: Fieldwork interview, WHO, Gaza city, November 24).

REVISION 01
29 AUG 2012

7 Ingen eksport fra Gaza

Mens det har blitt gjennomført lettelser i mulighetene til å importere varer, har muligheter til eksport siden juni 2007 vært nærmest totalt blokkert. Å påstå at det skulle være viktigere sikkerhetsmessige grunner til å hindre eksport av varer fra Gaza enn import av varer til Gaza, er selvsagt rent nonsens. Hensikten med Israels ødeleggende angrep på Gazas infrastruktur og de omfattende angrepene og restriksjonene på vareproduksjon, fiskeri og landbruk er åpenbart å gjøre det umulig for Gazas befolkning å skape seg et normalt liv og selv kunne bygge sin egen framtid.

FNs kontor for koordinering av humanitære saker (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA) offentliggjorde 14. juni 2012 en faktsamling med tittelen «The Humanitarian Situation in the Gaza strip». Der påpekes det bl.a. at i perioden januar-mai 2007 gikk det 4 769 lastebiler med last ut av Gaza, mens det i samme periode i 2010 gikk 112 lastebiler, i 2011 187 lastebiler og i 2012 134 lastebiler, altså i underkant av ett billass per dag i gjennomsnitt. Til sammenlikning gikk det omkring 22 000 lastebiler inn til Gaza januar-mai 2012, mot normalt før blokaden omkring 52 000 i januar-mai. Importen har altså et volum på litt mer enn 40 prosent av det normale.

8 Blokaden rammer fiskere og bønder

Gaza var tidligere en stor eksportør av fisk. OCHA påpeker at Gazas fiskere er blitt fratatt tilgang helt eller delvis på 85 prosent av de områdene de fisket på, slik at de nå bare får bruke det som er aller nærmest land, og også der opplever å bli angrepet av israelske marinefartøyer. Dette har undergravd levebrødet til 35 000 mennesker.

Når det gjelder landbruk, går anslagsvis 75 000 tonn landbruksproduksjon tapt hvert år på grunn av at Israel gjør det umulig eller svært farefullt å drive landbruk nærmere grensen enn halvannen kilometer. Landbruket rammes også dramatisk av eksportblokaden, som er total når det gjelder transport til Vestbredden, Israel og Jordan, og nær total når det gjelder eksport til vanlig utland.

9 Skyhøy arbeidsledighet

Også øvrig vareproduksjon er hardt rammet, og den samlede virkningen av dette er at arbeidsløsheten er skyhøy (I følge OCHA er den på 34 prosent av arbeidsstyrken, og blant ungdom godt over 50 prosent). Siden de er blitt berøvet muligheten til å klare seg selv, er det store flertallet helt avhengige av hjelpesendinger fra utlandet.

Alt dette forteller at Israels blokade er innrettet på å ramme den vanlige, sivile befolkningen i Gaza og deres muligheter til å klare seg selv. Den er en kollektiv avstraffelse, både fysisk og psykisk, som påfører befolkningen daglig frykt, ydmykelse, umyndiggjøring i tillegg til de direkte helsemessige skadevirkningene på voksne og barn.

10 Blokaden gir ikke Israel sikkerhet

Israels blokade av Gaza har gitt tunnelene mellom Gaza og Egypt en sentral plass i forsyningen av varer til Gaza. Gjennom tunnelene er det i praksis mulig å få inn omtrent hva som helst av varer, men varene blir kostbare og ofte utenfor økonomisk rekkevidde til de vanlige innbyggerne i Gaza. Det er også viktig å påpeke at gjennom disse tunnelene kan det innføres våpen og materialer til bomber og raketter, og at det er velkjent at det nettopp er den veien nødvendig materiell til raketter er kommet inn i Gaza. Det er liten tvil om at Israel har full oversikt over disse tunnelene og kunne sette dem ut av spill hvis de ønsket. Israels blokade fremmer og styrker tunnelenes rolle, mens Israels omfattende blokade effektivt rammer den sivile befolkningens mulighet til å skaffe seg et normalt liv.

11 Blokaden er en kollektiv avstraffelse

Fra politisk hold i Israel er det da også kommet en del uttalelser som klart peker mot at hensikten med blokaden først og fremst er å ramme Hamas, ved å gjøre leveforholdene under Hamas' styre av Gaza så elendige at befolkningen skal reise seg mot Hamas. Det er ingen tvil om at blokaden først og fremst er en kollektiv avstraffelse av Gazas befolkning, og ikke primært har noen sikkerhetsmessig funksjon for Israel.

12 Blokaden er folkerettsstridig

De 50 organisasjonene og FN-organene som undertegnet felleserklæringen 14. juni, rommer også omfattende folkerettslig ekspertise. Deres uttalelse er tydelig på at Israels blokade er folkerettsstridig. Den norske regjeringens konklusjon om at Israels blokade ikke er i strid med folkeretten, kommer i et stadig merkeligere lys. Det er ingen tvil om at den norske regjeringens spesielle konklusjon er meget nyttig for Israel og fungerer som en legitimering av at Israel kan fortsette sin blokade med de katastrofale virkningene som den har for de 1,7 millionene som er innesperret i Gaza, og der flertallet er barn.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Gilbert, Mads og Erik Fosse (2009): *Øyne i Gaza*. [Oslo]: Gyldendal.
Goffeng, Espen (2010): *Dødelig farvann: øyevitne til Israels angrep på fredsflåten*. Oslo: Manifest.

STUDIESPØRSMÅL

1. Er Gaza okkupert i dag? Forklar.
2. Hvilke formål tjener Israels blokade?
3. Hvilken rolle spiller nabolandene og landene i regionen for blokaden?

DEN PALESTINSKE FRIGJØRINGSKAMPEN

«Væpnet kamp er den eneste vegen til frigjøring av Palestina»
(PLOs Charter 1964)

Hvordan kunne et lite folk hvor storparten var fordrevet fra landet vedta en slik dramatisk strategi? Det er ingen tvil om at de sjøl også var klar over alle oddsene de hadde imot seg da geriljagruppene rykket inn over grensa i okkupert Palestina. Den første palestinske lederen som besøkte Norge våren 1970 uttalte: Hadde vi hatt et slikt landskap kunne vi virkelig hatt muligheter i geriljakrigen. Det palestinske landskapet manglet store skoger som geriljaen kunne skjule seg i. De manglet sikre baseområder som de kunne trekke seg tilbake til. Det manglet en stor befolkning innafor landet som kunne drive politisk propaganda for å isolere fienden.

1 Hvorfor mente PLO at væpnet kamp var den eneste vegen?

Å bestemme seg for å starte væpnet kamp mot Israel, en stat som i 1964 allerede var en godt organisert militærstat, var ingen spontan beslutning. Det hadde gått 15-16 år siden okkupasjonen og den store fordrivelsen. Gradvis hadde palestinere i landflyktighet måttet innse at Israel aldri frivillig ville la dem komme tilbake. Mange unge palestinske menn hadde fått militær trening i nabolanda, i Kina og i andre sosialistiske land. Men det var summen av mange forhold som gjorde at store ord om «væpnet kamp» nå ble omgjort til virkelighet:

De hadde gitt opp troen på at FN ville tvinge Israel til å la flyktningene komme tilbake, (Resolusjon 194 fra 1948).

Forhandlinger med Israel var umulig. Israel ville jo ikke engang anerkjenne at det fantes «et palestinsk folk»

De trodde ikke lenger at de arabiske «brødrene», nabolanda, ville gå i spissen for frigjøringen uten at de selv bidro til et mye

sterkere politisk press.

Levekårene for millionene i leirene var elendige. Det var også ydmykende å være avhengig av UNRWA og hjelp fra nabolanda og andre for å kunne overleve.

De unge palestinere som planla frigjøringskamp så ikke Palestina som en isolert del av den arabiske verden. På denne tida var det sterke nasjonalistiske og sosia-

PLO-soldater

listiske strømninger i store deler av den arabiske verden. Frigjøringen av Palestina var en del av «den arabiske revolusjonen».

Sovjetunionen, Kina og andre sosialistiske land var positive til frigjøringskampen. PLO regnet med støtte i kampen herfra. Frigjøringen av Palestina var en del av den store kampen kolonifolkene i verden førte mot kolonialisme og imperialisme. Land etter land hadde oppnådd selvstendighet. 60- og 70-tallet var de gyldne årene i

frigjøringskampens historie. Særlig var den seierrike frigjøringskampen i Algerie en viktig inspirator. Men også den langvarige kinesiske frigjøringskampen og den vietnamesiske geriljaen var viktige inspiratorer.

Strategien for frigjøringskampen var i tråd med klassisk geriljastategi. De skulle starte geriljaaksjoner mot Israel, som «nålestikk»-operasjoner. Gradvis ville oppslutningen om geriljaen øke, først blant palestinere, og etter hvert blant arabiske folk utafor Palestina. Dette ville bli en langvarig kamp hvor det økende presset på Israel etter hvert ville tvinge FN, stormakter og Israel til forhandlingsbordet. Dette ble kalt folkekrig. Hele folket skulle mobiliseres i kampen for et fritt Palestina.

2 Vårt møte med geriljaen

Da Palestinakomiteen møtte den palestinske frigjøringsbevegelsen første gangen i Amman i 1970 var det i geriljabevegelsens storhetstid. Over 900 000 palestinere hadde flyktet til Jordan. Omlag halvparten av den jordanske befolkningen var palestinere og Amman var langt på vei en palestinsk by. Tusener av ungdommer meldte seg på rekrutteringskontorene for å slåss for frigjøringen av hjemlandet. Til tross for at det var kjent at den jordanske kongefamilien følte seg truet av den økende politiske

styrken til geriljaen, opptrådte geriljaen åpent i landet. Da vi møtte dem i 1970 ble det gjennomført 147 geriljaangrep pr. dag mot Israel. Nesten hver natt krysset en liten geriljagruppe grensa til Israel, angrep grenseposter og militære mål, og trakk seg lynraskt tilbake. Kom de seg over grensa til Jordan var de i sikkerhet. Jordan var geriljaens baseområde. Det ble ført statistikk over operasjonene til de ulike geriljagruppene. Vi fikk høre at i 1965, det første året noen organisasjoner gjennomførte geril-

jaaksjoner, var antallet bare 1 operasjon pr. dag. I løpet av årene fram til 1970 var angrepene på Israel mangedoblet (Lysestøl 2009). I boka *Palestinerne, historie og frigjøringskamp*, forteller Palestinakomiteens første leder, Finn Sjøe, levende om hvordan geriljaen gjennomførte sine operasjoner.

Palestinakomiteen støttet PLO sin kamp, men det var ikke PLO som kjempet. PLO var den politiske overbygningen over tallrike frigjøringsorganisasjoner. Var det nødvendig for oss å ta standpunkt til hva vi mente om de ulike organisasjonene? Selv om vi i teorien støttet alle som kjempet innafor rammene av PLO, oppdaget vi at de ulike organisasjonene hadde ulik ideologi og fulgte ulike strategier. Noen la vekt på at de var sosialister. Noen hadde sterke band til bestemte arabiske regimer. Noen mente alle midler var tillat i kampen mot en så brutal fiende, mens andre fulgte den kinesiske folkekrigsstrategien og understreket at den militære kampen hele tida måtte ha som mål å bidra til økt politisk oppslutning og unngå aksjoner som splittet folket. På det meste skal det ha vært hele 16 forskjellige geriljaorganisasjoner. Som flykninger i mange forskjellige land kom palestinerne under ulik ideologisk påvirkning. Dette forklarer mangfoldet av organisasjoner. PLOs mål var nå å samle organisasjonene rundt en felles strategi. For oss som møtte organisasjonene og

skulle samarbeide med dem i praksis, ble det nødvendig å forstå mer av hva de sto for. De aller fleste tok mot oss med åpne armer. Vi var viktige for at de skulle oppnå internasjonal støtte for frigjøringskampen og støtten fra oss var også viktig i deres interne rivalisering. Det ble derfor nødvendig for oss å avklare hvilke organisasjoner vi syntes det var greit å støtte og hvilke som var mer tvilsomme. For å greie det gjennomførte vi tallrike intervjuer med ulike representanter for Fatah, PFLP, PDFLP, Al Saiqa og kanskje enda flere. (Lysestøl 2009, side 200).

Hvilke kriterier la vi vekt på når vi skulle

Yassir Arafat (Abu Ammar).

skille organisasjonene fra hverandre? I motsetning til i dag, var nesten alle geriljaorganisasjonene «sosialister». Men det var mange slags sosialister. Noen hadde den kinesiske frigjøringskampen som forbilde. Noen hadde stor tro på Sovjetunionen fordi Sovjet var en sosialistisk supermakt med store ressurser som støttet de arabiske folkene. Andre var tilhengere av sosialistiske partier i arabiske regimer som Syria, Irak eller Egypt. Selv om vi som startet palestinaarbeidet kom fra ulike ungdomsorganisasjoner, er det ingen hemmelighet

at vi som var de mest sentrale og aktive var påvirket av den maoistiske teorien. Etter invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 var vi sterkt kritisk til Sovjets rolle som supermakt. Vi fryktet at Sovjetunionen nå skulle bruke sin maktposisjon til å påvirke geriljaen slik at den ble et redskap for landets stormaktsambisjoner.

Et annet stridsspørsmål som nå var veldig aktuelt var organisasjonenes standpunkt til flykapringer. Vi møtte noen organisasjoner som var sterke tilhengere av enhver aksjon som satte palestinaspørsmålet på det internasjonale politikkartet. Flykapringene fikk veldig mye internasjonal oppmerksomhet og noen av de palestinerne som var villige til å ofre sitt eget liv ved å kapre fly, ble folkehelter. Andre organisasjoner argumenterte imot flykapringer fordi det satte uskyldige liv i fare og fordi fokuset i for stor grad ble rettet mot noen helter, kaprerne. Kritikerne mente flykapringer ville svekke det internasjonale solidaritetsarbeidet. Dette var ikke i tråd med folkekrigsstrategien. Etter å ha diskutert pro og contra kom vi til at individuelle aksjoner som flykapringer ikke var noen farbar vei.

I virvaret av organisasjoner som møtte oss, fikk vi mest sans for Fatah, den klart største av geriljagruppene. Fatah var det nærmeste vi kunne komme en bred frigjøringsfront. Her var det plass til folk med ulike ideologier, både sosialister og religiøse ikke-sosialister. Fatah la vekt på å være sjølstendig både i forhold til arabiske regimer og Sovjetunionen. Fatah var også kritisk til flykapringer og denne typen operasjoner som strategi for frigjøringskampen. Fatah var også opptatt av å styrke PLO som en samlende frigjøringsfront. Splittelsen av det palestinske folket var et hinder for kampen. Yasir Arafat, Fatahs leder, var også PLOs leder og sentrale Fatah-folk spilte viktige roller i PLO.

Møte med den palestinske geriljaen ble et møte med en allsidig bevegelse. Det politiske arbeidet hadde høy prioritet. Det ble lagt vekt på å trekke jenter med i

Selv om vi i teorien støttet alle som kjempet innafor rammene av PLO, oppdaget vi at de ulike organisasjonene hadde ulik ideologi og fulgte ulike strategier.

arbeidet på linje med gutter, noe vi med vår bakgrunn ble imponert av. At væpnet kamp nå var hovedstrategien var det ingen tvil om. Ikke bare voksne fikk militær trening. En egen barne- og ungdomsorganisasjon, Ashbal, ble organisert. Også her ble det drevet militær opplæring og fysisk trening. På de politiske kontorene og geriljabasene møtte vi også mange unge kvinner som fikk militær opplæring. Den gangen forsto vi lite av hvor motsetningsfylt dette var i forhold til islam og palestinsk kultur.

3 Splittelse og tilbake-slag

Den jordanske regjeringen følte seg stadig mer truet av geriljaens framganger. Geriljaen opererte som en stat i staten, og det var liten tvil om at den provestlige regjeringa fryktet for en konfrontasjon med Israel. I september 1970 satte den jordanske regjeringa inn et massivt angrep på den palestinske geriljaen. Angrepet var presset fram av USA og Israel. Flyktingeleire ble bombet. Det ble brukt napalm, også mot sivilbefolkningen. 3440 palestinere ble drept og 10840 ble såret. Frigjøringsbevegelsen hadde ikke ventet et så massivt og brutalt angrep. De hadde ingen muligheter til å forsvare sine treningsleire og militære posisjoner. Tusener av geriljasoldater flyktet over grensen til Libanon.

Etter kort tid hadde geriljaen flyttet hele sin virksomhet til Libanon. Strategien var den samme som tidligere. Baser ble etablert i de libanesiske fjellene og på landsbygda. Flyktingeleirene i Libanon ble senter for omfattende politisk virksomhet. PLOs ledelse ble nå flyttet til Beirut og i 3-4 år kunne geriljaen fortsette omtrent som tidligere selv om tallet på geriljaoperasjoner ble redusert til en tredjedel i forhold til våren/sommeren 1970. PLO hadde i 1969 undertegnet en avtale med den libanesiske regjeringa om retten til å drive politisk og militært arbeid i Libanon. Denne retten ble nå tøyet til det ytterste. Deler av Beirut ble kalt «fatah-land». Yasir Arafats bilder hang over alt. Fatah var den dominerende frigjøringsorganisasjonen. Tusener av libanesiske studenter sluttet seg til kampen for et fritt Palestina. Den høyreorienterte, provestlige libanesiske regjeringa følte seg truet innenfra.

Israel hadde ført to store kriger i Midtøsten siden geriljaen startet. I 1967 erobret de restene av Palestina og i 1973 vant de over egyptiske og syriske styrker. Dette hadde styrket Israel kraftig som militærmakt. Det

var også stadig klarere at Israel spilte en sentral rolle i amerikansk midtøstenstrategi. Hvor lenge ville Israel tolerere at den palestinske geriljaen opererte fra Libanon? Samtidig som PLO i 1974 oppnådde sin største diplomatiske seier til nå, Yasir Arafats tale i FN, ble frigjøringsbevegelsen i økende grad utsatt for provokasjoner fra libanesiske høyrekrefter. Dette utviklet seg til regelrett borgerkrig. Situasjonen ble

14 år gamle Faris Odeh kaster stein mot en israelsk tanks på Gaza-stripen under den andre Intifadaen. Ti dager etter, 9. november 2000 blir han skutt og drept av israelske soldater.

Foto: Laurent Rebours.

enda alvorligere da Israel i 1978 satte inn et voldsomt angrep på palestinske posisjoner i Libanon.

Presset på geriljaen økte, og med Israels storangrep på Libanon i 1982 ble PLO tvunget til å forlate Libanon. Etter fordrivelsen fra Beirut måtte PLO oppgi folkekrigsstrategien. I 18 år hadde væpnet kamp for frigjøring av Palestina vært den uttalte hovedstrategien. Hvordan skulle frigjøringskampen føres videre?

4 Fortsatt kamp for et fritt Palestina

Siden 1982 har den palestinske frigjøringsbevegelsen vært i en svært vanskelig situasjon. Geriljaen er oppløst. Det finnes ingen baseområder kampen mot Israel kan føres fra. Palestinere i Israel og på Vestbredden lever under militær kontroll. Palestinere i Gaza er isolert under israelsk beleiring. Frigjøringsorganisasjonene, som en gang kjempet for et fritt Palestina, er sterkt svekket eller splittet. PLO fungerer ikke, og det palestinske folket mangler en samlen-de ledelse. Palestinere i leirene i Libanon og andre land føler seg sviktet og lever i en håpløs situasjon. Dette er forhold som gjør fortsatt væpnet kamp svært vanskelig. Noen har også gitt opp kampen og er villige til å akseptere smuler fra okkupasjonsstaten. Men disse «realistiske» lederne kan ikke hindre flertallet av palestinere i å fortsette kampen. Men hvordan? De som

planlegger frigjøringskampen framover er klar over at den væpna kampen ikke har vært nytteløs. Det var årene med opprør og gerilja som viste verden at det palestinske folket aldri ville godta å miste sitt eget land. Det var disse årene som tvang verden til å ta standpunkt, til å innse den veldige uretten FN og stormaktene hadde ansvaret for. Det var i denne fasen av kampen solidaritetsarbeid for det palestinske folket over hele verden kom i gang og folk i andre arabiske folk identifiserte seg med det palestinske folkets kamp: Vi er alle palestinere. Etter den iranske revolusjonen i 1979 har Palestina blitt symbolet for muslimer verden over. Samla sett betyr dette at det palestinske folket har en internasjonal politisk støtte som aldri tidligere.

5 Kampen tar nye former

5.1. Hamas og Intifada

Den palestinske motstandskampen, ledet av PLO, har hovedsakelig vært en sekulær bevegelse. Det muslimske brorskapet har imidlertid hatt en liten, men viktig posisjon, særlig i Gaza. Israel betraktet lenge den muslimske bevegelsen som ufarlig og motarbeidet hverken bygging av moskeer eller muslimske organisasjoner. Fra 70-tallet gjennomførte Brorskapet en omfattende utbygging av sosial infrastruktur med skoler, gamlehjem, barnehager, universitet, bibliotek og helseklinikker. De oppnådde en stor folkelig popularitet parallellt med en økende religiøs orientering i befolkningen både i Gaza og på Vestbredden. Palestinerne strømmet til, og startet en overgang fra drømmer om frihet, rettferdighet og sosialisme til drømmer om frihet, rettferdighet og paradiset.

Fra 1983 begynte fraksjoner innen Brorskapet også å bygge opp hemmelige militære organisasjoner, som Islamsk Jihad (Hellig Krig) og særlig Hamas. Målet var hellig krig mot den sionistiske fienden

Den 1. Intifadaen ebbet ut i slutten av 1990 med over 1.000 døde og nær 40.000 skadde palestinere, blant dem mange ungdommer.

Israel, og språkbruken i Hamas charter fra 1988 hadde sterke antisemittiske innslag.

Etter en omfattende opptrapping av israelske bosettinger fra slutten av 70-tallet og ekspropriering av eiendom og vannressurser vokste raseriet i den palestinske befolkningen og kulminerte i den første Intifada ("å riste av seg" - dvs opprør) i desember 1987. Det spredte seg raskt fra Gaza til Vestbredden. Menn, kvinner og barn strømmet ut i gatene og kastet stein, flasker og bensinbomber. Den israelske hæren (IDF) svarte med gummikuler, tåregass, grov fysisk mishandling og skarpe skudd. Opprøret var spontant og ble etter hvert ledet av en løs paraplyorganisasjon fra lokale komiteer, PLO, Fatah, PFLP, DFLP og andre. Intifadaen benyttet hovedsaklig sivil ulydighet og ikke-voldelige metoder og lav-nivå militante angrep med flasker og steinkasting. Trefningene med israelsk politi og IDF fikk store oppslag i internasjonal presse og førte til mye sympati med det palestinske opprøret og konsolidering av palestinsk motstand. Israel fikk omfattende internasjonal kritikk fra FN, EU og mange organisasjoner for brudd på menneskerettigheter og drap på sivile. Den 1. Intifadaen ebnet ut i slutten av 1990 med over 1.000 døde og nær 40.000 skadde palestinere, blant dem mange ungdommer.

Den neste store Intifadaen brøt ut i 2000 etter en provokativ inspeksjon av Tempelhøyden (med Al-Aqsa-moskeen) i Øst-Jerusalem fra Ariel Sharon fulgt av mer enn tusen israelske sikkerhetsvakter og politi. Dette opprøret var mer militant i formen, og svarte på Sharons brutale undertrykking med selvmordsbombere og væpna aksjoner. Voldsspiralen vokste inntil "niveleenen" 2001 da al-Qaida fløy 2 passasjerfly inn i Twin Towers i New York. Fra da fikk Sharon "frie tøyler" fra USA i "kampen mot terror" og undertrykkinga av palestinere. Israelske tanks og bulldozere rullet inn i de palestinske landsbyene og mye av den palestinske infrastrukturen som var bygd opp siden midten av 90-årene ble på nytt ødelagt. Palestinerne hadde ingen sjanse til å motstå det overmektige israelske militærapparatet.

5.2. Selvmordsbombere og raketter

Det første palestinske selvmordsangrepet fant sted 6. juli 1989 da en aktivist fra Islamsk Jihad gikk på buss 405 fra Tel Aviv til Jerusalem. Han gikk fram til sjåføren, trakk på rattet og styrtet bussen ned i en avgrunn og drepte 16 personer. Det første angrepet med selvmordsbomber fant sted 16. april 1993 da Hamas sprengte en personbil fylt av sprengstoff mellom 2 busser på Vestbredden. I perioden mellom de 2 intifadaene utgjor-

de selvmordsbombere en stadig økende del av den palestinske væpna motstanden. Den retta seg mot militære og sivile mål, men først og fremst sivile som var lettere å ramme. Hamas og Islamsk Jihad organiserte angrepene særlig mot busser og folkesamlinger (diskoteker, kafeer). Angrepene førte til mer enn 1.200 israelske døde og skadede sivile og soldater, men samlet samtidig det israelske folket stadig tettere om en altomfattende og brutal sikkerhetspolitikk. Palestinske militante ledere ble likvidert av droner og bomber, og hus og eiendommer som kunne knyttes til selvmordsbombere ble nådeløst revet og konfiskert. Familie til selvmordsbombere ble internert, fengslet og trakassert. Selvmordsbombing som strategi ble gradvis forlatt av alle palestinske grupper utover 2000-tallet og etter 2008 har det ikke funnet sted organisert selvmordsbombing.

Fra begynnelsen av 2001 har Hamas og andre militante grupper avfyrt raketter og bombekastergranater fra Gaza mot Israel. Qassam-raketene er delvis hjemmelagde og har svært dårlig rekkevidde og treffsikkerhet. De har i hovedsak vært rettet mot den israelske byen Sderot. Fra 2006 har palestinerne tatt i bruk mer avanserte raketter smuglet inn fra Egypt, levet fra Syria, Iran og internasjonale våpenhandlere og rekkevidden når (2012) nesten til Tel Aviv. Rakettagrepene har vært fordømt fra FN, EU og menneskerettsorganisasjoner. De har medført begrensede skader og anslagsvis tap av 25 sivile og 4 militære israelere (B'tselem). Israel har som vanlig svart på angrepene med brutal motmakt: Invasjon i Gaza i 2009 og omfattende bombing 2012. Resultatet har vært total rasering av infrastruktur, 1300 drepte og mer enn 5.000 sårede. Mange av Gazas barn og unge er traumatisert for livet.

5.3. BDS (Boycott - Divestment - Sanctions)

Parola om boikott av Israel ble vedtatt av

Mahmoud Sarsak. Foto: Magne Hagesæter.

HUNGER STRIKES

DAY 1 HUNGER PAINS & STOMACH CRAMPS DISAPPEAR AFTER THE 2ND - 3RD DAY

DAY 7 NELSON MANDELA PRISONERS STRIKE ENDS

DAY 14 "CATABOLYSIS" THE BODY STARTS TO BREAK DOWN MUSCLE TISSUE FOR SURVIVAL

DAY 15 LOSS OF THE SENSATION OF THIRST

"LIGHTEADEDNESS" OR INVERSELY "MENTAL SLOGGINESS"

SENSATION OF COLD

STANDING UP MAY BECOME DIFFICULT TO IMPOSSIBLE

DAY 18

DAY 21 MAHATMA GANDHI ENDS HIS LONGEST STRIKE

DAY 22 LAILA SOUEIF ENDS HER STRIKE FOR HER SON ALAN

200+ GUANTANAMO DETAINEES CHOICE TO END STRIKE

DAY 26

DAY 27 33 SOUTH AFRICAN DETAINEES END THEIR STRIKE 1000

DAY 28 18% WEIGHT LOSS

EXTREMELY UNPLEASANT SENSATIONS OF VERTIGO

DAY 35 INCOERCIBLE VOMITING

FAST UNCONTROLLABLE MOVEMENTS OF THE EYES

DOUBLE VISION "DIPLOPIA"

DAY 42

INDIFFERENCE TO SURROUNDINGS, INCOHERENCE, CONCENTRATION BECOMES DIFFICULT OR IMPOSSIBLE

LOSS OF HEARING

POSSIBLE BLINDNESS

DAY 45 DEATH CAN OCCUR AT ANY TIME DUE TO HEART FAILURE "CARDIOVASCULAR COLLAPSE"

DAY 66 BOBBY SANDS DIES IN PRISON

KHADER ADNAN OVER 2 MONTHS ON STRIKE NO CHARGE OR TRIAL

DAY 70

"WE ARE NOT IN SEARCH OF DEATH, WE ARE LOOKING FOR REAL LIFE." June 1989, Tiananmen square hunger strike declaration

Visualizing Palestine

Illustrasjon: www.visualizingpalestine.org

den arabiske liga alt i 1948, og har eksistert internasjonalt siden 70-tallet da Sør-Afrika opplevde omfattende boikott-virksomhet p.g.a. apartheid. Israelske varer har blitt boikottet av arabiske land og av bevisste solidaritetsarbeidere over hele verden.

I 2005, på årsdagen etter at den Internasjonale domstolen i Haag dømte Apartheidmuren som ulovlig, vedtok over 170 organisasjoner, politiske partier, fagforeninger og NGOer paroler om boikott av Israel. Initiativtakerne representerer flyktningene, det palestinske sivile samfunnet og palestinere bosatt i Israel. Boikotten skal ramme all aktivitet som representerer staten Israel og som kan knyttes til okkupasjonen. De mest aktuelle områdene er forbrukerboikott av israelske varer, idrettsboikott, kulturell boikott, akademisk boikott og krav til alle stater om deinvestering i prosjekter og firmaer som er innblandet i okkupasjonen eller kjøp og salg av våpen(komponenter) til Israel. Dette gir en sterk utfordring til internasjonalt solidaritetsarbeid som kan presse egne regjeringer og firmaer til å boikotte ulovlig aktivitet. Samtidig gir det få praktiske muligheter til å delta for den palestinske sivilbefolkninga, som i all hovedsak er avhengig av økonomisk handel med Israel. Selv om palestinerne trenger all mulig internasjonal støtte og press fra det internasjonale samfunn for å vinne kampen mot den israelske okkupasjonen, er det palestinerne selv som må utgjøre spydspissen i kampen.

Samtidig fortsetter fredagsdemonstrasjonene for å stoppe Muren, kampen mot nedrivning av palestinske hus og mot utkastelser av palestinske familier. Og den demografiske lunta som på sikt vil gi et flertall palestinere innen grensene av det historiske Palestina før 1948 brenner sakte, men ubønnhørlig.

5.4. Sultestreik

Sultestreik (vann og noe salt er tillatt) anses av mange palestinske fanger å være siste mulige vei ut fra israelske fengsler. De første sultestrekene ble gjennomført i 1968, og i 1970 kom det første dødsfallet da Abdel Qader Abu Elfahm måtte gi tapt. Siden har sultestreikene vært mange. En ny runde med denne aksjonsformen begynte rett før jul 2011 da Khader Adnan innledet sin streik etter å ha blitt satt i administrativ forvaring (dvs uten verken tiltale eller dom). Han holdt det gående i 66 dager før han fikk på plass en avtale om løslatelse. Flere andre fanger fulgte opp, blant annet Hana Shalabi, Thaer Hahlaleh og Bilal Diab, og 17. april innledet ca 1600 fanger en massiv sultestreik i solidaritet med disse. Mahmoud Sarsak, landslagsspiller i fotball, sultestreiket i 96 dager før han fikk sin løslatelsesdato sommeren 2012. Men fortsatt finnes sultestreikende palestinere i israelske fengsler. Samer Issawi har ikke spist på over 200 dager.

Palestinske fraksjoner

PLO Enhetsfronten for den palestinske motstandskampen stiftet i 1964 og anerkjent av FN (og Israel) i 1993 som det palestinske folkets representant.

(Al) Fatah er den eldste av frigjøringsorganisasjonene - alle palestinere som støtter den væpna kampen for et fritt og demokratisk Palestina kan slutte seg til. Militær fløy er Al-Aqsa-martyrenes brigader

Hamas Islamistisk, paramilitær og politisk organisasjon formelt grunnlagt 1987. Aksepterer ikke Israel. Makthaver på Gaza. Militær grein: Al-Qassam-brigadene.

Islamsk Jihad Radikal muslimsk militant palestinsk gruppe som ble dannet i 1980. Gruppens væpnede ving heter al-Quds-brigadene.

PFLP (Folkefronten) er et kommunistisk parti dannet i begynnelsen av 50-tallet. En av de ledende i geriljakampen fra 1970, organiserte bl.a. flere flykpringer. Deltar i PLO. Splittet seg etterhvert i flere fraksjoner.

PNA (PA - de palestinske selvstyremyndighetene (etter Oslo-avtalen)). Har ca. 75.000 mann i politi- og paramilitære avdelinger. Håndhever "sikkerheten" på Vestbredden. Sterkt Fatah-tilknyttet.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Baroud, Ramzy (2006): The second Palestinian intifada: a chronicle of a people's struggle. London: Pluto Press.

Lysestøl, Peder Martin (2009): Palestinerne: historie og frigjøringskamp. [Oslo]: Tidsskriftet Rødt!

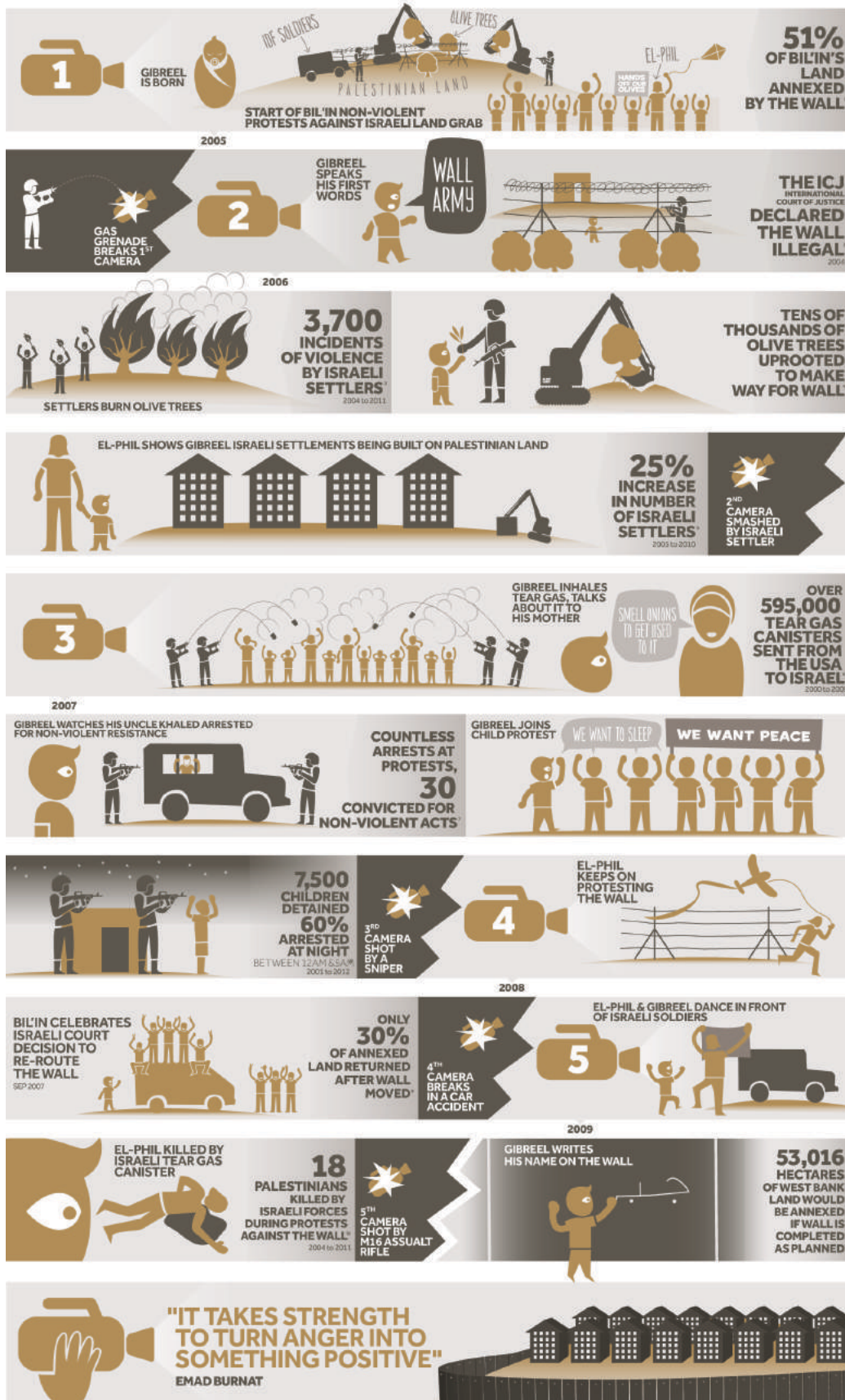
STUDIESPØRSMÅL

1. Diskuter fasen med væpna kamp. Hvorfor mente frigjøringsorganisasjonene at væpna kamp mot Israel var mulig?
2. Hva er frigjøringsbevegelsens sterke og svake sider i dag?
3. Kan kampen for et Fritt Palestina vinnes? Diskuter ulike framtidsperspektiv.

5 BROKEN CAMERAS

GROWING UP WITH THE BIL'IN RESISTANCE

FOR MORE ON 5 BROKEN CAMERAS VISIT WWW.EMADBURNAT.COM

EIN DEMOKRATISK STAT

Foto: Magne Hagesæter

1 Historisk bakgrunn

Området Palestina var ein del av det osmanske riket. Då tyrkarane var på den tapande sida under fyrste verdskrigen, delte sigerherrane riket opp, og Palestina vart ein del av det britiske mandatområdet. På denne tida dreiv britane på og forhandla litt på alle kantar om korleis Midtausten skulle sjå ut etter at krigen var ferdig. Dei laga ein avtale med Sheikh Hussein som leia det arabiske opprøret mot tyrkarane, og som dermed hjalp britane å vinna krigen. Dette blir kalla Hussein-MacMahon-korrespondansen. Britane laga også Balfourerklæringa, som seier at det skal bli laga eit jødisk heimland i Palestina. Og sist men ikkje minst, fordi det var denne avtalen som vart mest gjeldande: Dei avtala med Frankrike om korleis dei skulle dela Midtausten i franske og britiske mandatområde. Palestina har altså aldri vore

Plakat: Jihad Mansour

ein eigen stat, sjølv om folket og namnet har eksistert lenge.

Den jødiske innvandringa til Palestina starta på slutten av 1800-talet. Det har alltid budd ein del jødar i Midtausten, dei har budd saman med kristne og muslimske arabarar. Innvandrarane som kom, var eit resultat av ei sionistisk kampanje i Europa. Jødane i Europa vart utsette for undertrykking, både økonomisk, politisk og fysisk. Sionistane sa at jødane ikkje kunne leva saman med andre folk, fordi dei alltid kom til å bli undertrykte. Dei haldt også fram negative trekk ved jødane så lenge dei budde hos andre folk; dei vart intellektuelle, veike og utan kontakt med jorda. Dette var i tråd med nasjonalismen på den tida som var veldig basert på blodsband til kvarandre og jorda.

2 Den sionistiske rørsla veks fram

Theodor Herzl er kjent som sionismens grunnleggjar. Det er ikkje fordi han tenkte så mange nye tankar, men han var god på å organisera, og fekk laga ein sionistisk kongress som organiserte den sionistiske rørsla. Sionismen hadde ikkje så stor oppslutning blant jødane i Europa. Dei religiøse jødane syntest ideen var blasfemisk; det er berre Gud som kan bringa jødane heim. Dei meir sekulære jødane var ofte mest interesserte i å forsøka å bli integrerte i dei landa dei budde i. Sionistane sjølv var for det meste sekulære, men bruka Bibelen

Sionistane sa at jødane ikkje kunne leva saman med andre folk, fordi dei alltid kom til å bli undertrykte.

som historiebok for å grunnge at dei hadde rett på landet.

Antisemittismen og sionismen går hand i hand. Antisemittismen auka, og sionismen fekk meir oppslutning. Dei største innvandringsbølgjene til Palestina før staten Israel vart oppretta, kom når det var innstrammingar av rettar eller progromar i europeiske land. Det var mykje innvandring i mellomkrigstida. Jødane hamna ofte i konflikt med britane, som var mandatmakt, og arabarane, som følte seg trua av innvandringa. Britane innførte etter kvart avgrensingar på den jødiske innvandringa til Palestina. Jødane hadde fleire terrorgrupper som utførte aksjonar mot britiske mål, og ein del av høgresionistane såg faktisk på britane, og ikkje tyskarane, som hovudfienden under andre verdskrig.

Når FN laga forslaget til delingsplan i 1947, var sionistane ganske nøgde, mens arabarane såg på det som ei krigserklæring. Sionistane skulle få over halvparten av landet, sjølv om jødane var langt færre enn halvparten. Då britane trakk seg ut 14. mai 1948 og sionistane oppretta staten Israel, gjekk dei arabiske nabolanda til krig. Dei tapte krigen, og staten Israel sat igjen med 78 prosent av historisk Palestina, og dei beste områda. Dei palestinske områda på Vestbreidda og Gaza var ikkje i kontakt med kvarandre fysisk, og dei var styrt av kvar sine naboland, Egypt og Jordan. Mange palestinarar vart fordrivne, og lever framleis i flyktningleirar i Libanon, Syria, Egypt og Jordan, i resten av Midtausten og i heile verda.

Etter 19 år kom seksdagarskrigen i 1967, då Israel okkuperte Vestbreidda og Gaza. Desse områda vart styrte som okkuperte

område, mens dei palestinarane som vart verande innanfor staten Israel sine grenser i 1948, vart statsborgarar i Israel.

3 Kva er framtida til Palestina?

EIN STAT

Palestinarane har gjennom det siste hundreåret utvikla ein sterk palestinsk identitet, og ei sterk kjensle av at dei har blitt urettvist behandla av verda. I starten stolte dei på at dei arabiske naboane kom til å hjelpe dei å hiva ut israelarane, og PLO (Palestine Liberation Organisation) var styrt av dei arabiske landa.

Etter kvart som Fatah og dei ulike kommunistpartia vart oppretta, fekk palestinarane sin eigen politikk på korleis dei ville at Palestina skulle bli frigjort. I 1969 foreslo DFLP, eit kommunistparti, at PLO skulle kjempa for «ein demokratisk stat i Palestina», og dette vart akseptert av det palestinske nasjonalrådet same år.

TO STATAR

I 1974 vedtok det palestinske nasjonalrådet at ein skulle oppretta ei palestinsk myndigheit på eit kvart område av Palestina som vart frigjort. Det kan vera ein riktig strategi å gå inn for å ta kontroll og styring over områda ein tar over. Samtidig har dette opna for at løysinga kan vera ein stat på Vestbreidda og kanskje Gaza. PLO gjekk meir og meir i den retninga. I 1988 aksepterte det palestinske nasjonalrådet formelt at det kan eksistera to statar side om side. Oslo-avtalen i 1993 gjorde tostatsløysinga til den allment aksepterte løysinga, og ein

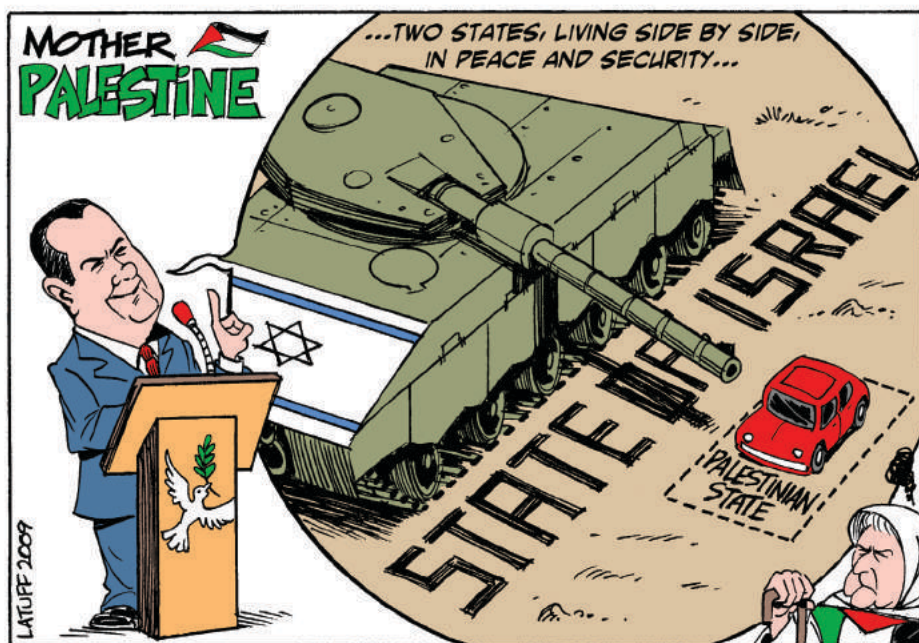
Graffiti av Banksy i Betlehem. Foto: Magne Hagesæter.

rekna med at det berre var eit spørsmål om tid før ein palestinsk stat vart erklært på Vestbreidda og Gaza, sjølv om Oslo-avtalen ikkje seier dette eksplisitt. I 1997 annonserte Arafat at PLO skulle erklæra at ein uavhengig palestinsk stat var oppretta 4. mai 1999. Denne datoen vart utsett fleire gonger, og det har aldri blitt gjennomført.

4 Utfordringar med tostatsløysing

Nokon meiner at tostatsløysing er det mest rettvisе, andre at det er den mest realistiske løysinga. Vestbreidda er i dag full av busetjingar som omringer palestinske byar og skil dei frå kvarandre og ho er skjært opp av busetjarveggar som berre kan brukast av israelarar. Muren har stole enda meir av Vestbredden og gjort desse hindringane endå større. Vestbreidda, Jerusalem og Gaza er skilde frå kvarandre.

Viss busetjingane blir verande, vil det ikkje vera noko meningsfullt territorium der ein stat kan etablerast. Problemet er også at staten manglar naturressursar. Gjennom 30 år med israelsk okkupasjon har ressursane blitt flytta frå dei palestinske innbyggjarane til busetjarane. Sidan Oslo-avtalen blei skriven under i 1993, har Israel hatt ein politikk med stadige stengingar mellom Israel (inkludert Aust-Jerusalem) og dei okkuperte områda, og dei har bygd opp nettet med militære sjekkpunkt over alt. Økonomien har blitt fullstendig øydelagt av fleire år med intifada. Det er kjempehøg arbeidsløysе i dei palestinske områda, spesielt i Gaza. Israel har ført ein politikk for å medvite øydeleggja den palestinske økonomien. Ein palestinsk stat som vert oppretta med desse vilkåra vil berre kunna overleva med massiv bistand. Muren har ført til endå større problem, viss staten skal opprettast innanfor dei grensene muren set, vil han ikkje ha internasjonale grenser. Muren fører også til at endå meir av vassressursane og dei beste jordbruksområda ligg utanfor

Tegning: Latuff, www.latuff2.deviantart.com

muren. Ingen israelske planar har enno tilbydd palestinarane nok territorium til å laga ein levedyktig stat. Utan ei total fjerning av busetjingane og ei israelsk tilbaketrekking frå Aust-Jerusalem kan ikkje den tidlegare ideen om ein palestinsk stat på heile Vestbreidda og Gaza med Jerusalem som hovudstad bli realisert. For å gjennomføra denne ideen, må ein anten ha eit Israel som frivillig fjernar busetjingane og trekk seg ut frå Aust-Jerusalem eller ha ei makt som presser Israel til det. Ingen av desse kriteria er oppfylte i dag.

5 Ulike einstatsløysingar

Korkje palestinarane eller israelarane har tradisjonelt vore for ei einstatsløysing på den måten det vart formulert i 1969. Palestinarane har meint at dei bør få tilbake heile landet sitt, inkludert eigedom som no er i bruk av israelarar, og israelarane er redde for å hamna i minoritet og gje opp ideen om ein jødisk stat.

Det finst to måtar å tenkja einstatsløysing på. Den eine måten er ein binasjonal stat. Denne modellen tar opp i seg at Israel på mange måtar er ein binasjonal stat aller-eie, dei har ein stor arabisk minoritet som bur i egne område. Ein kan bruka ulike modellar for ein binasjonal stat, anten bruka kantonmodellen frå Sveits, eller Belgia sin binasjonale modell. Det er ein del problem ein må løysa i forhold til denne måten, for eksempel fordelinga av makt i parlamentet, rett til retur for palestinarar og jødar osb.

Denne ideen kom først opp i Palestina 1930-og 40-åra, då europeiskfødde intellektuelle sionistar ønskja jødisk sjølvstyre i dei områda dei budde i, og dela resten av landet i kristne og muslimske einingar, men bu saman i same land. Ein del palestinarar støtta denne ideen fordi dei trudde det kunne vera ein måte å hindra sionistane i å laga ein jødisk stat i Palestina, men dei fleste syntest det var feil og farleg å gje

delar av landet til ein utanlandsk minoritet. I dag er det til dømes Azmi Bishara, palestinsk Knesset-medlem, og Edward Said, no avdød palestinsk akademikar, som har støtta denne ideen.

Den andre måten ein kan laga ei einstatsløysing på, er ein sekulær demokratisk stat med ein person- ein stemme, og inga inndeling etter etnisitet eller religion. Av israelarar har denne ideen støtte hos antisionistiske jødar som til dømes professor Ilan Pappé ved Universitetet i Haifa. På den palestinske siden har den USA-baserte organisasjonen One State Democracy (ODS) markert seg som ein aktør dei siste åra. Organisasjonen vart danna i 2010 og består hovudsakleg av eksilpalestinarar og deira etterkommerar. I tillegg til ideen om einstatsløysinga, støtter ODS palestinaranes rett til å returnere til heimlandet og/eller at disse skal få ein form for kompensasjon for tapt land.

6 Argument for og mot einstatsløysing

Det vert sagt at jødiske israelarar og muslimske og kristne palestinarar aldri vil akseptera integrasjon. Valet er difor anten separasjon eller at ei av sidene vert militært overvunne. Separasjon er den mest humane moglegheiten. Men er dette sant? I røynda er det mange eksempel i verdshistoria på integrasjon mellom folk som virka totalt uforeinlege før konflikten vart løyst. Det mest relevante eksemplet er Sør-Afrika. Me må ikkje gløyma at meir enn halvparten av den jødiske befolkninga i Israel kjem frå arabiske land, der dei var relativt godt integrerte. Sjølv om flestparten av desse snakkar hebraisk no, og ser på seg sjølv som israelarar, har dei sterke element av arabisk kultur, og begynnar no å visa desse offentleg.

Det vert sagt at Israel har militær makt til å gjera det dei vil. I denne situasjonen bør

Eit argument er at sjølv om tostatsløysinga ikkje er perfekt, er det ein veg framover som seinare kan bli utvikla til noko som er meir rettvist

palestinarane ta det dei kan få, og leva for å fortsetja kampen seinare. Dette kan sjå ut som ein realistisk filosofi. Men eit motargument til å ta det ein får, er at ein får så forsvinnande lite at det ikkje er mogleg å leva med.

Eit argument er at sjølv om tostatsløysinga ikkje er perfekt, er det ein veg framover som seinare kan bli utvikla til noko som er meir rettvist, til dømes ein føderasjon eller ein økonomisk union. Andre ser på det som eit fyrste skritt på veg til ei einstatsløysing. Mange har dette standpunktet fordi dei meiner at ein vil tapa ein direkte konfrontasjon med sionismen med dei rådande maktforholda. Dei tenkjer at sionismen vil forsvinna etter som dei demografiske og økonomiske forholda utviklar seg. Mot dette står at asymmetrien i makt mellom ein israelsk og ein palestinsk stat vil føra til at utviklinga alltid vil skje i favør av Israel. Så lenge staten Israel er rasistisk er det vanskeleg å sjå at ein tostatsløysing vil resultera i nokon form for likeverd mellom dei to statane.

Dei som stør ei einstatsløysing vert skulda for å dela energien og merksemda frå det som er mogleg å oppnå, altså to statar, til eit mål som er utopisk, altså ein stat. Dette

argumentet er riktig viss ein meiner at ei tostatsløyising er realistisk og ynskjeleg. Andre meiner at Osloprosessen har vist at ei tostatsløyising ikkje er mogleg i dag, og at både einstatsløyising og tostatsløyising er like urealistisk. Det som er realistisk er ein apharteidstat som stenger inne og forsøker å øydeleggja alle moglegheiter for ein sjølvstendig palestinsk stat.

Eit siste argument er at etableringa av ein einskapleg stat møter enorme utfordringar. Korleis skal han etablerast? Skal jødar ha rett til retur på same måte som palestinarane? Kva vil vera karakteren på staten og korleis vil han bli akseptert av nabolanda? Kva skal landet kallast? Said Hamami, ein tidlegare PLO-representant i London brukte å seie at dei kan kalla han ein agurk viss det er det dei vil. Det viktigaste er å ha vilje til å finna ei einstatsløyising alle kan leva med.

Ein binasjonal stat er enklare å akseptera for ein del folk enn ei einstatsløyising, sidan ein binasjonal stat kan bli laga slik at han liknar på ei tostatsløyising, og han kan gje mest makt til den sterkaste sida. Men viss ein binasjonal stat skal vera ei akseptabel løyising for palestinarane, og ikkje berre ei gjentakning av uretten gjort mot dei, må dei få gjennomført retten til retur. Staten må også vera ikkje-sionistisk, sidan sionismen er rasistisk.

7 Kva er framtida?

Den israelske annekteringa av land og ressursar har ført til at det kanskje ikkje er noko anna val enn ei form for einstatsløyising, som ein binasjonal stat. Men israelarane må oppgje noko for å få fred, ein binasjonal stat må gje likeverd til dei to folka, og dei må gje rett til retur for dei palestinske flyktningane. Statens sionistiske karakter må opphøyrast. Og der ligg jo problemet i alle løyisingane, det vert ingen løyising utan at Israel sluttar å vera sionistisk.

Både ein sekulær stat for alle, ein binasjonal stat eller ei tostatsløyising er like utopisk så lenge sionismen eksisterer.

8 Kvifor meiner vi noko om dette?

Palestinakomiteen har ikkje tatt stilling til om løyisinga skal vera ein eller to statar. Frigjeringsrørslar skal få definera sine

1978: Egyptas president Anwar Sadat og Israels statsminister Menachem Begin får applaus i den amerikanske kongressen etter at Jimmy Carter kunngjør resultatet av Camp David-forhandlingene. Foto: Wikipedia Commons

eigne mål. Samtidig er det vår rett som solidaritetsrørslar å ikkje vera einige i dei måla. Eit døme på det er at Palestinakomiteen var mot Oslo-avtalen fordi vi meinte det var ei urealistisk og urettferdig avtale som aldri kom til å gje palestinarane noko.

Vestbreidda og Gaza er i praksis fortsatt okkuperte. Det palestinarane får lov til no er å administrera sin eigen okkupasjon. Politikk og frigjeringskamp er ei balanse mellom å oppnå det som er mogleg, samtidig som ein må passa seg for å godta for lite, og for å bli sin eigen fangevaktar.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

Abunimah, Ali (2007): *One Country: A Bold Proposal to End the Israeli-Palestinian Impasse*. Picador.
 Butenschøn, Nils A. (2006): *Drømmen om Israel*. Oslo: Universitetsforl.
 Gelvin, James L. (2007): *The Israel-Palestine conflict : one hundred years of war*. Cambridge: Cambridge University Press.
 Loewenstein, Antony og Ahmed Moor (2012): *After Zionism*. London: Saqi.
 Tveit, Odd Karsten (2005): *Krig & diplomati : Oslo-Jerusalem 1978-96*. Oslo: Aschehoug.

PLO: EN FELLES, PALESTINSK STEMME

I sionistenes prosjekt om en stat for jøder var det ikke plass for palestinerne. Som Golda Meir sa: «De eksisterer ikke».

I denne situasjonen var det nødvendig å kjempe fram en felles, uavhengig palestinsk stemme i verden. Den palestinske frigjøringsorganisasjonen PLO ble startet i regi av Den arabiske liga. Palestinerne motstandsgrupper sluttet seg ikke til PLO på dette stadiet. De startet med små, men synlige geriljaaksjoner fra 50-tallet og utover. Dette måtte til for å tvinge verden til å lytte. Fatahs leder Yasser Arafat ble PLO-leder i 1968, og i 1974 ble han invitert til å snakke til FN's hovedforsamling som palestinerne leder. Slik ble PLO anerkjent som palestinerne eneste legitime representant.

Palestinakomiteen markerte lenge PLOs betydning ved å erklære støtte til det palestinske folkets kamp under ledelse av PLO. De seinere årene har hendelsene gjort dette mer problematisk, for PLOs autoritet blant palestinerne er svekket. Men det finnes fortsatt ingen annen organisasjon som med større rett kan snakke på vegne av palestinerne over hele verden.

Palestinakomiteen er imot stormaktløsninger

Imperialistisk politikk bestemmer millioner av menneskers skjebne gjennom stormaktsavtaler. Sykes-Picot avtalen fra 1916 bestemte hvordan det ottomanske riket skulle deles mellom England og Frankrike. I 1922 bestemte vinnerne av første verdenskrig gjennom Folkeforbundet at Palestina skulle være britisk «mandatområde». I 1947 fikk stormaktene USA og Sovjet trumfet igjennom et vedtak i FN som ga bort den kystnære og mest fruktbare halvparten av Englands mandatområde til sionistenes koloniseringsbevegelse. Et mindretall i hovedforsamlingen stemte riktignok for en felles stat i Palestina, basert på demokratiske prinsipper. Men befolkningen som bodde i Palestina ble ikke hørt verken i 1916, 1922 eller 1947.

Ingen av de palestinske lederne har i dag tilstrekkelig legitimitet blant palestinerne til å kunne forhandle på deres vegne. Mange har tvert imot gjort seg avhengige av USA eller regionale stormakter som Egypt, Syria og Iran, som forsøker å bruke Palestinasaken til sin egen fordel. Dersom noen av de palestinske lederne inngår avtaler, vil disse være midlertidige «stormaktsavtaler» tredd over hodet på det palestinske folket. Det blir ingen rettferdig løsning for palestinerne før de blir representert i forhandlingene gjennom en uavhengig palestinsk stemme med legitimitet i hele den palestinske befolkningen.

STUDIESPØRSMÅL

1. Diskuter argumenta for og mot einstats- og tostatsløsning i denne artikkelen, og finn eventuelt andre argument. Kva argument synst du er gode/dårlige? Kva løsning ser du på som mest realistisk?
2. Var strategien med å frigjera Palestina bit for bit riktig?
3. Kva er kriteria for ein demokratisk stat? Kan ein sionistisk stat være demokratisk?
4. Kva rolle spelar lokale og globale stormakter i konflikten i dag?
5. Se på Norges politikk overfor palestinerne – når blir palestinerne rett til å velge sin egen vei respektert, og når blir den ikke respektert?

SOLIDARITETSARBEIDET

ANTISEMITTISME ELLER ANTI- SIONISME?

Israel sine erobringar av land vil saman med den dårlege behandlinga av palestinarar både under okkupasjon og i sjølve Israel, gjere det lettare for antisemittane å rekruttere. Særleg fordi Israel stadig i strid med sanninga gjer inntrykk av at dei representerer alle verdas jødar. Det automatiske svaret frå «vener» av Israel til kritikarar av Israel, er å skulde dei for å vere antisemittar. Dette er eit lettvent forsøk på å unngå å ta stilling til innhaldet i kritikken, ved å mistenkeliggjere kritikarane sine motiv.

Antisemittismen har djupe røter i norsk historie, frå jødeparagrafen til avvisinga av jødiske flyktningar både før og ikkje minst etter krigen. I tillegg kjem sviket mot dei mange norske jødane under krigen. Men kva har dette med Israel-kritikk å gjera? Staten Israel byggjer på ein moderne politisk ideologi, sionismen. Det er sionismen som rettferdiggjør koloniseringa og den etniske reinsinga av det historiske Palestina. Sionistane gjer krav på å representera alle jødane i verda, anten dei vil eller ikkje. Tankegodset bak opprettinga av Israel høyrer idéhistorisk heime i europeisk koloniseringstradisjon, og ikkje i jødisk tradisjon. Likevel høyrer og les vi i media om Israel som «den jødiske staten» og hæren deira som «dei jødiske soldatane». Det korrekte ville vera israelsk eller sionistisk, ikkje jødisk.

Fram til den andre verdskrigen var sionismen ei mindretalsrørsle blant jødane. Framleis er det fleire jødar utanfor Israel enn i landet. Den viktigaste sionist-lobbyen i Noreg finn vi ikkje blant dei få jødane her, men blant dei kristne. Koplinga mellom sioniststaten Israel og jødedomen er sakleg og moralsk feil. Mytane som held liv i antisemittismen her til lands, er ikkje lette å ta knekken på. Særleg når ikkje berre sionistane, men også politikarar, presse og kringkasting snakkar Israels statsminister Netanyahu kritikkløst etter munnen og kallar Israel «ein jødisk stat». Kvifor må NRK støtt intervju norske rabbinarar eller leiaren i Det mosaiske trussamfunnet om kva Israel gjer? Det er kunnskapsløst, men også omsynsløst mot alle jødar som er antisionistar og som seier om politikken til Israel: «Not in my name». Den dagen norske journalistar og politikarar klart skil mellom sionisme og jødedom, slepp vi kan henda at dei antisemittiske stereotypiane blomstrar opp straks kritikken av Israel aukar i styrke.

- (Den negative) oppfatningen av Israel er en viktig faktor bak økningen i antisemittismen i Europa og resten av verden. Slik kan man si at sionismen i dag er jødernes virkelige fiende.

*Avi Shlaim, israelsk professor i historie, bosatt i England (4.02.2005
Electronic Intifada)*

Foto: Erik Skare

SOLIDARITET - IKKE VELDEDIGHET

Palestinakomiteen kaller seg en solidaritetsorganisasjon. Hva betyr det egentlig?

1 Hva er solidaritet?

Første gang ordet solidaritet ble brukt i Norge, var visstnok under en streik på Akers Mek i 1884. Streiken gjaldt et lønnsnedslag på 10%. Arbeidere i andre bedrifter samlet inn penger for å støtte Aker-arbeiderne. Solidarisk hjelp til de streikende var hjelp til selvhjelp. Neste gang kunne lønnsnedslaget ramme dem. Solidaritet bygger på felles interesser. I dag er det deg som trenger støtte, i morgen meg. Vi driver internasjonalt solidaritetsarbeid fordi den globale kampen mot undertrykking og utbytting også er vår kamp. Solidaritetsarbeid er støtte til andres kamp. Vi støtter palestineres kamp mot okkupasjonen. Det handler ikke først og fremst om å gi mat og medisiner, men om at palestinerne selv skal bli i stand til å skaffe maten de trenger og løse helseproblemer sine. Da må først okkupasjonen ta slutt.

2 Palestinakomiteen må være uavhengig

Mange store hjelpeorganisasjoner er finansiert av departementsmidler og bidrar til den snille sida av norsk utenrikspolitikk. Palestinakomiteen er ingen hjelpeorganisasjon. Det har i alle år vært en hovedoppgave for Palestinakomiteen å kritisere den offisielle norske prozionistiske politikken i Palestina. Da må vi ikke ha økonomiske bindinger til norske myndigheter. Da må vi ikke være avhengige av om NORAD liker oss. De siste tiårene har det vært mulig å drive prosjekter i Palestina med store bidrag fra myndighetene mot en liten egenandel fra oss. Slike prosjekter må vi være forsiktige med. De binder både oss og mottakerne til norske myndigheters mening om hva som er «bra for palestinerne». Og det gir kanskje store penger til Palestina, men ville prosjektet vært prioritert hvis palestinerne selv bestemte i eget hus?

3 Pengehjelp et politisk våpen mot palestinerne

Det er ikke først og fremst penger som mangler i Palestina, men frihet – blant annet til å etablere sin egen nasjonale økonomi. «Giverlandgruppen» som Norge leder, dekker utgifter i Palestina som etter internasjonal lov skulle vært dekket av okkupantmakten Israel. Det ville vært bedre om «giverlandsgruppen» presset Israel til å oppgi okkupasjonen, enn at de sitter som overformyndere og betaler ut almisser til palestinerne under okkupasjon. Pengehjelp blir fort et politisk våpen mot palestinsk uavhengighet, akkurat som veldedigheten i Norge i gamle dager ble brukt til å disiplinere de fattige.

4 Pengehjelp kan undergrave palestinsk uavhengighet

Som norsk organisasjon kan vi blande oss i palestinsk politikk og planlegging fordi vi har penger, selv om vi ofte har mindre kompetanse enn palestinerne selv. Vestlige «giverland» stiller betingelser før de gir penger. Det er det motsatte av å støtte palestinsk selvstyre og uavhengighet. Utenlandske penger kjøper opp de beste lederne, de flinkeste hodene, de raskeste hendene ved å gi lønninger langt over det som er mulig i det palestinske samfunnet. Store penger stimulerer til korrupsjonskultur og undergraver samfunnsutviklingen. Tenk deg Norges statsbudsjett finansiert av tusen utenlandske NGO-er (Non-Governmental Organisations – private organisasjoner som Palestinakomiteen), med tusen forskjellige prosjektplaner?

5 Kontrollen over suppeøsa

Forskjellen på veldedighet og solidaritet kan kanskje best forklares som to måter å drive suppekjøkken på. Skal vi insistere på å beholde kontrollen over suppeøsa, eller er vi villige til å dele. Veldedighet består i å fordele mest mulig suppe, solidaritet består i å kjempe for alles rett til egen suppeøse. Palestinerne har rett til å kontrollere sin egen suppeøse, rett til å styre sin egen økonomi, rett til å velge sine egne ledere. Vi støtter dem i kampen for den retten. Det betyr først og fremst støtte til kampen mot okkupasjonen og til alt som kan tjene den kampen.

Demonstrasjon mot Gaza-krigen i 2009. Foto: Palestinakomiteen.no

HVORFOR BOIKOTTE ISRAEL?

1 Hva er boikott?

Boikott har en ærerik historie, både som et våpen for de svake, og som et ikke-voldelig alternativ til hardere midler. Det var kaptein Charles Boycott's tyranniske framferd som grådig engelsk forpakter i Count Mayo, Irland, på 1880-tallet, som provoserte arbeiderne hans til å nekte å hjelpe ham eller familien hans med noe som helst. Underveis fikk denne formen for felles handling mannens navn. Men boikottens historie går lenger tilbake enn til Boycott.

Ikke alle boikott-aksjoner når sine mål, men listen over seire er formidabel. En berømt boikott var den britiske kolonistene på østkysten av Amerika gjennomførte da de nektet å kjøpe varene som var blitt skattlagt med Townshend-loven i 1767. På tre år førte nedgangen i salget til at skatten ble opphevet, bortsett fra for te, noe som førte til «Boston-massakren» i 1770 og etterhvert fram til kolonistenes uavhengighet av britene seks år seinere.

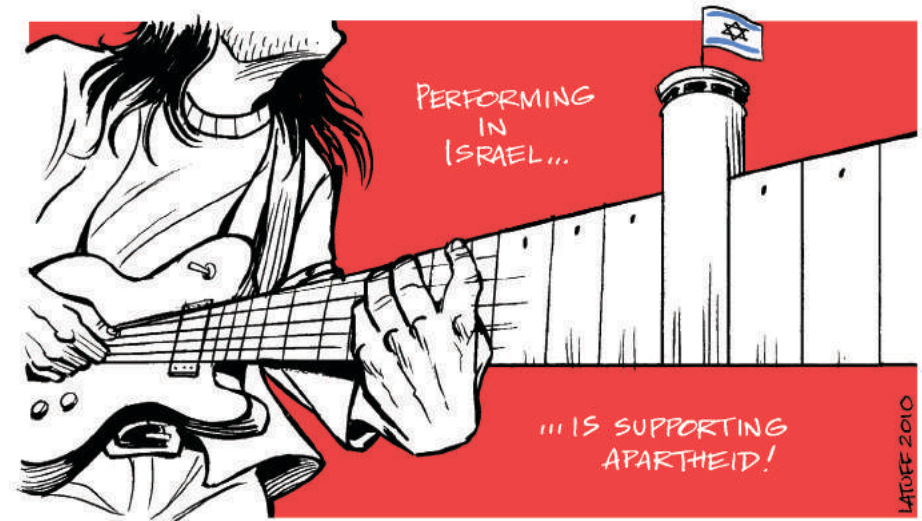
Gandhis saltmarsj i India i 1930-årene var en boikott av kommersielt produsert salt, i protest mot at saltet ble skattlagt. Buss-boikotten i Montgomery, USA, i 1955 gjorde slutt på raseskillet i bussene der i byen, og satte mye annet i bevegelse. Boikotten av Sør-Afrika, ikke minst idrettsboikotten, skapte et klima som undergravde oppslutningen om landets apartheidstyre.

Det vesentlige ved boikott som metode, er at de som er svake når de handler alene, i fellesskap beslutter å kombinere moralsk og praktisk styrke for å stanse en bestemt praksis. Sammen forplikter de seg til å la være å hjelpe den som utøver slik praksis. Det er viktig at de som boikotter også vil tape noe. Det er det som gir metoden en spesiell moralsk kvalitet.

Her er temaet presentert i abstrakte vendinger. Men det er ikke vanskelig å oversette det til å handle om Israels overgrep i de okkuperte områdene.

2 Boikott som taktikk

Stort sett trenger ikke de sterke boikott-våpenet. Boikott er en ikke-voldelig taktikk for dem som ikke har makt til å påtvinge andre sin løsning, eller til å få

Tegning: Latuff, www.latuff2.deviantart.com

adgang til meningsfulle forhandlinger. Det påvirker situasjonen på mer enn en måte:

- ved å nekte samhandling med gruppen som blir boikottet, blir den gruppen svekket, livskvaliteten deres blir dårligere, og de får vanskeligere for å fortsette de handlingene som boikotten tar sikte på å stanse
- gruppen som blir boikottet opplever kritikk fra omgivelsene, og opposisjonen i egne rekker blir oppmuntret
- de som lider under den praksisen som boikotten tar sikte på å stanse, blir oppmuntret ved å vite at andre reagerer på det som skjer med dem
- å delta i en boikott holder saken levende hver eneste dag, for hver enkelt som er med
- boikott-kampanjen er et samlingsted hvor likesinnede kan mobilisere stadig flere støttespillere for saken

Boikott er dermed en kombinasjon av symbolsk protest, konkret innblanding og politisk handling.

Det er ikke nødvendig å oppfordre til boikott hvis det finnes andre og mer normale kanaler for å løse konflikter og

uenighet. Mangelen på slike kanaler er bare altfor tydelig når det gjelder Israels okkupasjon av Palestina. Fredsprosessen har ligget brakk i mange år. Israel rettferdiggjør sin motvilje mot forhandlinger ved å avvise enhver kandidat som palestinerne samler seg bak. USAs veto forhindrer FNs sikkerhetsråd i reagere mot Israel, uansett hvor grovt Israel bryter med FNs resolusjoner.

I blant er det riktig å boikotte, i blant er det uklokt eller farlig. Og i blant er det bedre å bruke andre former for politisk kamp. En demonstrasjon, en protestmarsj, en streik, en sivil ulydighetshandling kan være løsningen, alt avhenger av den konkrete situasjonen og det aktuelle tidspunktet. Nelson Mandela i Barry Denenbergs biograf «No easy walk to freedom». Heine-mann, Oxford UK 1986.

Beslutningen om boikott må bygge på en politisk vurdering. Er det mulig å finne andre og mer effektive metoder til å påvirke situasjonen? Hva er styrke og svakheter til dem hvis praksis vi ønsker å endre med boikotten? Hvilke muligheter har vi for å samle støtte bak en boikott? Det ville være dumt å begi seg inn i det som utvilsomt kan bli en lang og til dels bitter strid, uten å vurdere om det i det hele tatt er mulig å vinne fram.

3 Sør-Afrika som eksempel

Vi kan bruke Sør-Afrika som eksempel på en sak der boikott spilte en viktig rolle. Sør-Afrikas apartheid-styre var overlegent mye sterkere enn motstanderne hjemme, eller i nabostatene. Men det fantes en motvilje internasjonalt, blant folk flest, mot dette systemet. Den kunne mobiliseres slik at andre stater og institusjoner ble presset til å trekke støtten sin til regimet i Pretoria og til Sør-Afrikas økonomi. Boikotten var spesifikt ønsket av African National Congress (ANC). Og til tross for at de virket arrogante, var det en grunnleggende usikkerhet blant Sør-Afrikas hvite om hvor levedyktige apartheid-staten var om de ble isolert internasjonalt. (Det er unødvendig å understreke parallellene med Israel.)

I tilfellet Sør-Afrika gjorde særtrekk ved de hvites kultur at idrettsboikotten var spesielt effektiv når det gjaldt å få dem til å

merke isolasjonen. I Israel er det faktum at de bidrar uforholdsmessig mye på mange forskningsområder, et moment som gjør at akademisk boikott kan være velegnet for å påvirke den interne diskusjonen i Israel til å handle mer om dialog og mindre om fortsatt undertrykking av palestinerne.

Boikott alene vil ikke føre til den politiske omleggingen som Israel trenger for å kvitte seg med hele arsenalet av metoder for undertrykking og kontroll av de okkuperte områdene. Men den er et viktig element i en mer omfattende kampanje for å åpne verdensopinionens øyne for realitetene i Israels politikk og praksis, og presse på for å forandre denne praksisen.

[Boikotten] er et viktig element i en mer omfattende kampanje for å åpne verdensopinionens øyne for realitetene i Israels politikk og praksis, og presse på for å forandre denne praksisen.

KILDER OG ANBEFALT LITTERATUR

- Hybertsen, Gunnar (2006): Vitne : ein norsk solidaritetsarbeidar blant palestinarane (Venke Aaretun). Samlaget.
- Lim, Audrea (2012): The case for sanctions against Israel. London: Verso.
- Skare, Erik (2012): Palestina: ei politisk reisehandbok. [Oslo]: Rødt!
- Tveit, Odd Karsten (1996): Alt for Israel : Oslo - Jerusalem 1948-78. [Oslo]: Cappelen.
- Viken, Tonje Merete, Tor-Henrik Andersen (2011): Palestinerne: frihetskampen fortsetter : solidaritet i praksis. Oslo: Norsk folkehjelp, Fagforbundet.
- Westerås, Lene E. og Jens Harald Eilertsen (2009): Med håpet som våpen. Tromsø: Margmedia.

? STUDIESPØRSMÅL

1. Hvorfor er det viktig for palestinavenner å understreke at vi er mot sionismen men ikke mot jøder? Er dette mer eller mindre viktig de siste årene?
2. Hva er de vanligste motforestillingene mot boikott av Israel? Har argumentene noe for seg?
3. Hvor går grensen mellom solidaritet og bistand/velde-dighet?
4. Fins det eksempler på at Palestinakomiteens arbeid er bistandsarbeid?

STUDIEARBEIDET

Ei studiegruppe, òg kalla studiesirkel, er ein krets av medlemmar eller interesserte som kjem saman for å studere, og til kvart møte bør ha lest seg opp på eit tema. I ei studiegruppe vil ein bli motivert til å komme seg gjennom heftet på ein strukturert måte og, ikkje minst, vil ein dra nytte av felles kunnskap gjennom diskusjonen. Difor er det viktig å legge opp studiesirkelen med tanke på at alle skal dragast med i diskusjonane. Det bør ikkje vere meir enn 15 i ei aktiv studiegruppe. Seks til åtte er optimalt, og tre er minimum. Det krev lite forarbeid å arrangere ein studiesirkel. Forutan det praktiske, lokale og tidspunkt, må ein studieansvarleg ta ansvar for å organisere møta.

Studieansvarleg

Ein må ikkje vere ekspert på området for å vere studieansvarleg. Det viktigaste den treng å gjere er å førebu og strukturere møta. Studieansvarleg kan velje om ho sjølv skal innleie om kvart tema, eller delegera til andre medlemmar i studiegruppa. Om kunnskapsnivået i gruppa er høgt, kan ein prøve det siste. Studieansvarleg må òg sørge for at alle spørsmåla blir gjennomgått og at ikkje diskusjonen sporar av.

Finst det nokon med særskilt kunnskap om eit av tema, i lokallaget eller i nærleiken? Det kan vere ein idé å invitere eksterne dei som innleiarar til enkelte av møta.

Organisering

På det første møtet er det lurt å byrje med å diskutere sjølve studieopplegget, kartlegge kva som er kunnskapsnivået og motivasjonen blant medlemmane i studiegruppa.

Forslag til opplegg i eit studiemøte:

- I Kort innleiing om temaet
- II Vis til aktuelle mediasaker som belyser temaet.
- III Vis til aktuelle bøker og anna materiell som supplerer studieheftet.
- IV Gjennomgang av spørsmåla i studieheftet - diskusjon.
- V Meir uformell diskusjon.

Dei som ønskjer å studere, lokallag eller uavhengige grupper, kan sjølv legge opp studiesirkelen etter kor mykje tilgjengelig tid folk har. Det er fullt mogleg å ha eitt møte til kvart av dei ni kapitla, eller gjennomgå heile heftet på eitt møte. Her foreslår vi ein møteserie på tre eller seks møte.

Seks møte

1. Bakgrunnen for konflikten
  - Kapittel 1. Sionismen
  - Kapittel 2. Konflikten opphav
2. Flyktningane
  - Kapittel 3. De palestinske flyktningene
3. Okkupasjonen
  - Kapittel 4. Okkupasjonen
4. Dagens situasjon
  - Kapittel 5. Muren – ei grense for en grenseløs stat
  - Kapittel 6. Gaza – okkupasjon og blokade
5. Ein eller to statar?
  - Kapittel 7. Ein demokratisk stat
6. Vegen vidare
  - Kapittel 8. Den palestinske frigjøringskampen
  - Kapittel 9. Solidaritetsarbeidet?

Tre møte

1. Bakgrunnen for konflikten
  - Kapittel 1. Sionismen
  - Kapittel 2. Konflikten opphav
  - Kapittel 3. De palestinske flyktningene
2. Dagens situasjon
  - Kapittel 4. Okkupasjonen
  - Kapittel 5. Muren – ei grense for en grenseløs stat
  - Kapittel 6. Gaza – okkupasjon og blokade
3. Vegen vidare
  - Kapittel 7. Ein demokratisk stat
  - Kapittel 8. Den palestinske frigjøringskampen
  - Kapittel 9. Solidaritetsarbeidet

FORSLAG TIL MØTESERIE PÅ TRE ELLER SEKS MØTE

Tre møte		Kapittel		Seks møte
Møte 1 Bakgrunnen for konflikten	}	Kapittel 1. Sionismen	}	Møte 1 Bakgrunnen
		Kapittel 2. Konflikten opphav		
		Kapittel 3. De palestinske flyktingene	}	Møte 2 Flyktingane
Møte 2 Dagens situasjon	}	Kapittel 4. Okkupasjonen	}	Møte 3 Okkupasjonen
		Kapittel 5. Muren – ei grense for en grenseløs stat	}	Møte 4 Dagens situasjon
		Kapittel 6. Gaza – okkupasjon og blokade		
Møte 3 Vegen vidare	}	Kapittel 7. Ein demokratisk stat	}	Møte 5 Løysingar
		Kapittel 8. Den palestinske frigjøringskampen	}	Møte 6 Vegen vidare
		Kapittel 9. Solidaritetsarbeidet		

NYTTIGE ADRESSER

Palestinakomiteen i Norge

Postadresse: Postboks 9023 Grønland, N-0133 Oslo

Besøksadresse: Grønland 12

Org.nr. 984.688.172

E-post: sekretariat@palestinakomiteen.no

Tlf: 22 17 47 15

Mobil: 95 96 98 74

Nettsider:

www.palestinakomiteen.no

www.boikottisrael.no

Facebook: <http://www.facebook.com/palestinakomiteen>

Twitter: <https://twitter.com/PalKom>

Organisasjonssekretæren

Organisasjonssekretæren har faste kontordager – se

www.palestinakomiteen.no

E-post: sekretariat@palestinakomiteen.no

Mobil 95 996 98 74

Medlemsansvarlig

Palestinakomiteens medlemsansvarlig ajourfører medlemsregisteret, sender ut medlemsstatus til lokallagene og landsstyret, hjelper lokallagene med å få tilgang til det sentrale medlemssystemet, ordner avtalegiro mm, og bistår medlemmer og lokallagene i samarbeid med organisasjonssekretæren.

Kontakt medlem@palestinakomiteen.no

Arbeidsutvalget, Landsstyret og ansvarlige for solidaritetsprosjektene i Palestina og Libanon

Se www.palestinakomiteen.no

Redaksjon for medlemsbladet «Fritt Palestina»

Stoff til bladet sendes til medlemsblad@palestinakomiteen.no eller Palestinakomiteen i Norge, Postboks 9023 Grønland, 0133 Oslo.

Medlemsbladet vil gjerne ha innlegg og beretninger om hva som skjer rundt i landet.

Fristene for stoff står på side 3 i bladet:

<http://palestinakomiteen.no/om-palestinakomiteen/medlemsbladet/>

Debattliste

Listeansvarlig for «Palestinadebatt»:

Organisasjonssekretær: sekretariat@palestinakomiteen.no

Faste utvalg

Palestinakomiteen i Norge har tre faste utvalg:

Boikottutvalget

E-post:

boikottisrael@palestinakomiteen.no

www.boikottisrael.no

Faglig utvalg

E-post: fagligutvalg@palestinakomiteen.no

www.palestinakomiteen.no/faglig-arbeid/

Kunstnerutvalget

E-post: palkom.kunst@gmail.com

Blogg: <http://palkom-kunst.blogspot.no/>

Al Quds

Al Quds Palestinabutikk og reisebyrå har lokaler i Palestinahuset og Youngstorget (butikk) i Oslo

Nettbutikk: www.palestinabutikken.no

Tel: +47 22 11 00 26

Fax: +47 22 20 20 42

E-post: post@alquds.no

www.alquds.no

<http://www.facebook.com/pages/Al-Quds-Palestinabutikk-og-Reiser-AS/215518458487335>

BLI MEDLEM AV PALESTINAKOMITEEN

WWW.PALESTINAKOMITEEN.NO/MEDLEMSKAP

**DU KAN FORNYE MEDLEMSKAPET DITT VED Å
BETALE MEDLEMSKONTINGENTEN DIN TIL 0539 32 08831.**

Ordinært medlemskap kr 500 i året.

Skoleelever, studenter og pensjonister 250 kr i året.

Ungdom (fram til fylte 19 år) 100 kr i året.

Evt. frivillig kontingentsats over 500 kr.

UTGITT AV PALESTINAKOMITEEN I NORGE